תלמוד ירושלמי · סדר מועד

תלמוד ירושלמי מועד קטן

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

תלמוד ירושלמי מועד קטן

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/תלמוד-ירושלמי-מועד-קטן/
הקובץ נוצר ב־18 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
הלכה א 4
הלכה ב 5
הלכה ג 7
הלכה ד 8
הלכה ה 8
הלכה ו 10
הלכה ז 10
הלכה ח 11
הלכה ט 12
הלכה י 12
פרק ב 13
הלכה א 13
הלכה ב 13
הלכה ג 14
הלכה ד 15
הלכה ה 15
פרק ג 16
הלכה א 16
הלכה ב 20
הלכה ג 21
הלכה ד 21
הלכה ה 22
הלכה ו 30
הלכה ז 30
הלכה ח 35
הלכה ט 36

פרק א

הלכה א

משנה: מַשְׁקִין בֵּית הַשְּׁלְחִין בַּמּוֹעֵד וּבַשְּׁבִיעִית בֵּין מִמַּעְיָן שֶׁיּוֹצֵא בַּתְּחִילָּה בֵּין מִמַּעְיָן שֶׁאֵין יוֹצֵא בַּתְּחִילָּה. אֲבָל לֹא מִמֵּי גְשָׁמִים וְלֹא מִמֵּי קִילוֹן. וְאֵין עוֹשִׁין עוּגִיּוֹת לַגְּפָנִים׃

הלכה: מַשְׁקִין בֵּית הַשְּׁלְחִין כול׳. נִיחָא מַעְיָן שֶׁלֹּא יָצָא כַתְּחִילָּה. מַעְיָן שֶׁיּוֹצֵא כַתְּחִילָּה. וְלֹא טָרִיחַ הוּא. אֶלָּא כְרִבִּי מֵאִיר. דְּרִבִּי מֵאִיר אָמַר. מַשְׁקִין מִמֶּנּוּ אֲפִילּוּ שְׁדֵה בֵית הַבַּעַל. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי. דִּבְרֵי הַכֹּל כְּשֶׁהָיָה אֶחָד וְנַעֲשָׂה שְׁנַיִם אוֹ שֶׁהָיוּ מֵיָמָיו מוּעָטִין וְנִתְבָּרְכוּ. וְתַנֵּי כֵן. מַעְיָן שֶׁיָּצָא כַּתְּחִילָּה מַשְׁקִין מִמֶּנּוּ אֲפִילּוּ שְׁדֵה בֵית הַבַּעַל. דִּבְרֵי רִבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים. אֵין מַשְׁקִין מִמֶּנּוּ אֶלָּא שְׁדֵה בֵית הַשְּׁלְחִין שֶׁחָרְבָה. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרִבִּי מֵאִיר מַשְׁקִין מִמֶּנּוּ דָּבָר שֶׁאֵינוֹ אָבֵד. וְדָבָר שֶׁהוּא טָרִיחַ. עַל דַּעְתּוֹן דְּרַבָּנִן אֵין מַשְׁקִין מִמֶּנּוּ אֶלָּא דָּבָר שֶׁהוּא אָבֵד וּבִלְבַד דָּבָר שֶׁאֵינוֹ טָרִיחַ. אָבֵד וְטָרִיחַ מָה אָמְרֵי בָהּ רַבָּנִן. נִישְׁמְעִינָהּ מִן הָדָא. כָּל שֶׁהִיא פְסֵידָה וְהוֹלֶכֶת זוֹ הִיא בֵּית הַשְּׁלְחִין. עָמְדָה מִלְּהַכְחִישׁ זוֹ בֵּית הַבַּעַל. מַחְלוֹקֶת דְּרִבִּי מֵאִיר וַחֲכָמִים. עַד כַּמָּה תִשְׁהֶא וְתֵיעָשֶׂה בֵית הַשְּׁלְחִין. עַד כְּדֵי שֶׁתִּשְׁהֶא שְׁנַיִם שְׁלֹשָׁה יָמִים קוֹדֶם לָרֶגֶל. נִישְׁמְעִינָהּ מִן הָדָא. קבריי נְגַב קוֹמֵי מוֹעֲדָא תְּלָתָא יוֹמִין. חָזַר בְּמוֹעֲדָא. אֲתָא עוֹבְדָה קוֹמֵי רַב חוּנָה וְאָמַר. אִילֵּין דְּאַכְחֲשִׁין יִשְׁתְּיִין. אִילֵּין דְּלָא אַכְחֲשִׁין לָא יִשְׁתְּיִין. רִבִּי יוֹנָה וְרִבִּי יוֹסֵי הוֹרוּן בְּהָדָא מְקֵרֶת דְּצִילַיָּיא דַּהֲוָות זָרִיעָה סָעָרִין מֵיחַצְדִינוּן בְּמוֹעֲדָא דְּלָא יִפְקְעָן וְיֵיבְדָן.

נִיחָא מֵי קִילוֹן. מֵי גְשָׁמִים. אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן. גָּזְרוּ מֵי גְשָׁמִים מִפְּנֵי שֶׁהֵן כְּמֵי קִילוֹן. רִבִּי בִּיסְנָא בְשֵׁם רִבִּי לָא. לֹא שָׁנוּ אֶלָּא בַּמּוֹעֵד. הָא בַשְּׁבִיעִית מוּתָּר. מַה בֵּין שְׁבִיעִית מַה בֵּין מוֹעֵד. שְׁבִיעִית עַל יְדֵי שֶׁהִיא מוּתֶּרֶת בַּמְּלָאכָה הִתִּירוּ בֵּין דָּבָר שֶׁהוּא טָרִיחַ בֵּין דָּבָר שֶׁאֵינוֹ טָרִיחַ. מוֹעֵד עַל יְדֵי שֶׁהוּא אָסוּר בַּמְּלָאכָה לֹא הִתִּירוּ אֶלָּא דָּבָר שֶׁהוּא אָבֵד וּבִלְבַד דָּבָר שֶׁאֵינוֹ טָרִחַ. וְאִית דְּבָעֵי מִישְׁמְעִינָהּ מִן הָדָא. שְׁבִיעִית עַל יְדֵי שֶׁזְּמַנָּהּ מְרוּבֶּה הִתִּירוּ. מוֹעֵד עַל יְדֵי שֶׁזְּמַנּוֹ קָצוּר אָסְרוּ. אוֹתָן שִׁבְעַת יָמִים הָאַחֲרוֹנִים לֹא מִסְתַּבְּרָא מֵיעַבְדִינוּן כְּשִׁבְעַת יְמֵי הָרֶגֶל וְיִהְיוּ אֲסוּרִין.

רִבִּי יִרְמְיָה בָעֵי. מֵי תַמְצִיּוֹת שֶׁלֹּא פָסְקוּ מָה הֵן. נִישְׁמְעִינָהּ מִן הָדָא. אֵילּוּ הֵן מֵי תַמְצִיּוֹת. כָּל זְמַן שֶׁהַגְּשָׁמִים יוֹרְדִין וְהֶהָרִים בּוֹצְצִין. פָּסְקוּ גְשָׁמִים אַף עַל פִּי שֶׁהֶהָרִים בּוֹצְצִין הֲרֵי הֵן כְּמֵי תַמְצִיּוֹת. פָּסְקוּ מִלְּהִיוֹת בּוֹצְצִין הֲרֵי הֵן כְּמֵי גֶבִיִּים. עַד אֵיכָן. חִייָה בַּר בּוּן בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. עַד כְּדֵי שֶׁתִּפְרַח חברית. רִבִּי לְעָזָר בֵּירִבִּי יוֹסֵי בְּשֵׁם רִבִּי תַנְחוּם בֵּירִבִּי חִייָה. עַד כְּדֵי שֶׁיֵּיעָשׂוּ כְּרַגְלֵי הָאַוָּוז. רִבִּי יִרְמְיָה בָעֵי. פָּרְחָה חברית וְלֹא פָסְקוּ. לְמַפְרֵיעוֹ הוּא נַעֲשָׂה

כְּמַעֲיַין אוֹ מִיכָּן וְלָבֹא. לֵיי דָּא מִילָּה. הִטְבִּיל בּוֹ מַחֲטִים וְצִינּוֹרוֹת. אֵין תֵּימַר. לְמַפְרֵיעוֹ הוּא נַעֲשָׂה מַעֲיַין. טָהֲרוּ. אֵין תֵּימַר. מִכָּן וְלָבֹא. לֹא טָהֲרוּ. רִבִּי לָעְזָר בֵּירִבִּי יוֹסֵי שָׁאַל. אִילֵּין אַגַּטְרַגַּטַיָּיא מָה אַתְּ עָבִיד לוֹן. כְּמֵי קִילּוֹן אוֹ אֵינָן כְּמֵי קִילּוֹן. בְּרֵיכָה שֶׁנִּתְמַלְּאַת מִן הַמַּעֲיַין וְהִפְסִיק הַמַּעֲיַין מִתּוֹכָהּ מָהוּ לְהַשְׁקוֹת מִמֶּנָּה. נִישְׁמְעִינָהּ מִן הָדָא. אֲבָל אֵין מַשְׁקִין לֹא מִמֵּי הַגְּשָׁמִים וְלֹא מִמֵּי הַקִּילּוֹן. מָה אֲנָן קַיְימִין. אִם בְּשָׁעָה שֶׁהַגְּשָׁמִים יוֹרְדִין. וַהֲלֹא כְמוּשְׁקִין לַיָּם הַגָּדוֹל הֵן. אֶלָּא כִי נָן קַיְימִין בְּשָׁעָה שֶׁפָּסְקוּ גְשָׁמִים. אִם בְּשָׁעָה שֶׁפָּסְקוּ גְשָׁמִים לֹא כְבְרֵיכָה שֶׁנִּתְמַלְּאַת מִן הַמַּעֲיַין וְהִפְסִיק הַמַּעֲיַין מִתּוֹכָהּ הִיא. וְאַתְּ אָמַר. אֵין מַשְׁקִין מִמֶּנָּה. הָדָא אָמְרָה. בְּרֵיכָה שֶׁנִּתְמַלְּאַת מִן הַמַּעֲיַין וְהִפְסִיק הַמַּעֲיַין מִתּוֹכָהּ אֵין מַשְׁקִין מִמֶּנָּה. בְּרֵיכָה שֶׁנִּתְמַלְּאַת מִן הַקִּילּוֹן וְהִמְשִׁיךְ הַמַּעֲיַין לְתוֹכָהּ מָהוּ לְהַשְׁקוֹת מִמֶּנָּה. נִישְׁמְעִינָהּ מִן הָדָא. שְׁדֵה בֵית הַשַּׁלְחִין שֶׁנִּיטּוֹפָּה לְתוֹךְ שְׂדֵה בֵית הַשַּׁלְחִין אַחֶרֶת מַשְׁקִין מִמֶּנָּה. אָמַר רִבִּי יִרְמְיָה וְעוֹדָהּ מְנַטֶּפֶת. וְכִי מַחְמַת הַנִּיטּוּף הִיא יְכוֹלָה לְהַשְׁקוֹת. לֹא מַחְמַת עַצְמָהּ שֶׁהִיא מְלֵיאָה. וְאַתְּ אָמַר. מַשְׁקִין מִמֶּנָּה. הָדָא אָמְרָה. בְּרֵיכָה שֶׁנִּתְמַלְּאַת מִן הַקִּילּוֹן וְהִמְשִׁיךְ הַמַּעֲיַין לְתוֹכָהּ מַשְׁקִין מִמֶּנָּה. וְתַנֵּי שְׁמוּאֵל כֵּן. הַפּוֹסְקוֹן וְהַבְּרֵיכָה שֶׁמִּילְּאָן קוֹדֶם לְרֶגֶל לֹא יַשְׁקֶה מֵהֶן בָּרֶגֶל. אִם הָיְתָה אַמַּת הַמַּיִם עוֹבֶרֶת בֵּינֵיהֶן מַשְׁקֶה מֵהֶן וְאֵינוֹ נִמְנָע.

וְאֵין עוֹשִׂין עוּגִיּוֹת לַגְּפָנִים. אֵילּוּ הֵן עוּגִיּוֹת אֵילּוּ הֵן הַבְּדִידִין שֶׁבְּעִיקְּרֵי אֵילָנוֹת. כַּיי דְתַנִּינָן תַּמָּן. יַד הַבְּדִיד אַרְבָּעָה.

הלכה ב

משנה: רִבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה אוֹמֵר אֵין עוֹשִׂין אֶת הָאַמָּה בַּתְּחִילָּה בַּמּוֹעֵד וּבַשְּׁבִיעִית וַחֲכָמִים אוֹמְרִים עוֹשִׂין אֶת הָאַמָּה בַּתְּחִילָּה בַּשְּׁבִיעִית וּמְתַקְּנִין אֶת הַמְּקוּלְקָלֶת בַּמּוֹעֵד. וּמְתַקְּנִין אֶת קִילְקוּלֵי הַמַּיִם שֶׁבִּרְשׁוּת הָרַבִּים וְחוֹטְטִין אוֹתָן. וּמְתַקְּנִין אֶת הַדְּרָכִים וְאֶת הָרְחוֹבוֹת וְאֶת מְקָווֹת הַמַּיִם וְעוֹשִׂין כָּל צוֹרְכֵי הָרַבִּים וּמְצַיְּינִין אֶת הַקְּבָרוֹת וְיוֹצְאִין אַף עַל הַכְּלָאַיִם:

הלכה: תַּמָּן תַּנִּינָן. רִבִּי לָעְזָר בֶּן עֲזַרְיָה אוֹסֵר עַד שֶׁיַּעֲמִיק שִׁלְשָׁה אוֹ עַד שֶׁיַּגְבִּיהַּ שִׁלְשָׁה אוֹ עַד שֶׁיִּתֵּן עַל הַסֶּלַע. פָּתַר לָהּ תְּרֵין פְּתָרִין. בְּשֶׁהָיָה לוֹ דָּבָר מְמוּעָט בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ מֵעֶרֶב שְׁבִיעִית וְהוּא מְבַקֵּשׁ לְהוֹצִיאוֹ בְּתוֹךְ שְׂדֵהוּ בַּשְּׁבִיעִית הֲרֵי זֶה מוֹסִיף עָלָיו וְהוֹלֵךְ מִשֶּׁיִּפְסְקוּ עוֹבְרֵי עֲבֵירָה. רִבִּי לָעְזָר בֶּן עֲזַרְיָה אוֹסֵר. מַה טָּעֲמָא דְּרִבִּי לָעְזָר בֶּן עֲזַרְיָה. שֶׁמָּא לֹא יִמְצָא לוֹ זֶבֶל וְנִמְצָא מְזַבֵּל אֶת אוֹתוֹ הַמָּקוֹם. אַתְיָא דְּרִבִּי לָעְזָר בֶּן עֲזַרְיָה כְּרִבִּי יוֹסֵה. כְּמַה דְּרִבִּי יוֹסֵי אָמַר. אֵין זֶבֶל מָצוּי. כֵּן רִבִּי לָעְזָר בֶּן עֲזַרְיָה אָמַר. אֵין זֶבֶל מָצוּי. פָּתַר לָהּ פָּתָר חוֹרָן. בְּשֶׁהָיָה לוֹ דָּבָר מְמוּעָט בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ בְּעֶרֶב שְׁבִיעִית וְהוּא מְבַקֵּשׁ לְהוֹצִיאוֹ לְתוֹךְ שְׂדֵהוּ

בַּשְּׁבִיעִית הֲרֵי זֶה מוֹסִיף וְהוֹלֵךְ מִשֶּׁיִּפְסְקוּ עוֹבְרֵי עֲבֵירָה. רִבִּי לְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה אוֹסֵר. מַה טָּעֲמָא דְּרִבִּי לְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה. שֶׁמָּא לֹא יִמְצֵא לוֹ זֶבֶל וְנִמְצָא מְזַבֵּל אֶת אוֹתוֹ מָקוֹם. וְלֹא כְבָר הוּא מְזוּבָּל מֵעֶרֶב שְׁבִיעִית. רִבִּי יִרְמְיָה רִבִּי בּוּן בַּר חִיָּיה בְּשֵׁם רִבִּי בָּא בַּר מָמָל. מִפְּנֵי מַרְאִית הָעַיִן. עַד שֶׁיּוֹצִיא עֶשֶׂר מַשְׁפֵּלוֹת כְּאַחַת. וְלֵית לַרַבָּנִן מִפְּנֵי מַרְאִית הָעַיִן. אָמַר רִבִּי אִידִי דְּחוּטְרָא. סָלוֹ וּמַגְרִיפוֹ מוֹכִיחִין עָלָיו שֶׁהוּא עוֹשֶׂה אַשְׁפָּה. רִבִּי יוֹסֵי בֵּירִבִּי בּוּן אָמַר אִילֵּין שְׁמוּעָתָא דְּהָכָא דְּתַנִּינָן תַּמָּן. רִבִּי לְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה אוֹמֵר. אֵין עוֹשִׂין אֶת הָאַמָּה כַּתְּחִילָּה בַּמּוֹעֵד וּבַשְּׁבִיעִית. אָמַר רִבִּי יִרְמְיָה. מִפְּנֵי שֶׁהוּא מַכְשִׁיר אֶת צְדָדֶיהָ לַזְּרִיעָה. רִבִּי יִרְמְיָה רִבִּי בּוּן בַּר חִיָּיה בְּשֵׁם רִבִּי בָּא בַּר מָמָל. מִפְּנֵי מַרְאִית הָעַיִן. הֲווֹן בָּעֵי מֵימַר. מָאן דְּאָמַר תַּמָּן מִפְּנֵי מַרְאִית הָעַיִן. וְכָא מַרְאִית הָעַיִן. מָאן דְּאָמַר תַּמָּן. מִפְּנֵי שֶׁהוּא מַכְשִׁיר אֶת צְדָדֶיהָ לַזְּרִיעָה. וְכָא מָה אִית לָךְ. לֵית לָךְ אֶלָּא כְהָדָא. שֶׁמָּא לֹא יִמְצֵא לוֹ זֶבֶל וְנִמְצָא מְזַבֵּל אֶת אוֹתוֹ הַמָּקוֹם. מַה נְפַק מִן בֵּינֵיהוֹן. חָפַר לַעֲשׂוֹת אַמָּה שֶׁלִּבֵינְיָין. הֲווֹן בָּעֵי מֵימַר. מָאן דְּאָמַר תַּמָּן מִפְּנֵי מַרְאִית הָעַיִן. וְכָא מִפְּנֵי מַרְאִית הָעַיִן. מָאן דְּאָמַר תַּמָּן. מִפְּנֵי שֶׁהוּא מַכְשִׁיר אֶת צְדָדֶיהָ לַזְּרִיעָה. הֲרֵי אֵינוֹ מַכְשִׁיר אֶת צְדָדֶיהָ לַזְּרִיעָה. הַכֹּל מוֹדִין שֶׁאִם הָיָה לוֹ שָׁם אֲבָנִים אוֹ צְרוֹרוֹת אוֹ סִיד אוֹ גִּיבְּסָם מוּתָּר.

וּמְתַקְּנִין אֶת הַמְּקוּלְקָלֶת בַּמּוֹעֵד. דָּבָר שֶׁהוּא לְצוֹרֶךְ הַמּוֹעֵד. אֲבָל דָּבָר שֶׁאֵינוֹ לְצוֹרֶךְ הַמּוֹעֵד אָסוּר. בְּשֶׁלְיָחִיד אֲבָל בְּשֶׁלְרַבִּים אֲפִילּוּ דָּבָר שֶׁאֵינוֹ לְצוֹרֶךְ הַמּוֹעֵד מוּתָּר. כְּהָדָא דְּבָנִי דְסַכּוּתָא אִיתְפָּחֲתַת בְּמוֹעֲדָא וּשְׁרָא לוֹן רִבִּי אַבָּהוּ מֵעַבְדִּינָהּ בְּמוֹעֲדָא. בְּטָרִיחַ וְכִיוְונוֹ לָא סָבְרִנָן מֵימַר וּבְלְבַד שֶׁלֹּא יְכַוֵּין אֶת מְלַאכְתּוֹ בַּמּוֹעֵד. אָמְרִין. אִין לָא מִתְעַבְּדָא כְדוֹן לָא מִתְעַבְּדָא עוֹד. אַיְירָא דְּצִיפּוֹרִין אִיתְפָּחֲתַת בְּמוֹעֲדָא. חֲבֵרַייָא סְבָרִין מֵימַר שָׁרִי מִן הָדָא. וּמְתַקְּנִין אֶת קִילְקוּלֵי הַמַּיִם. אָמַר רִבִּי פִּינְחָס. לֹא אָסַר רִבִּי יִרְמְיָה אֶלָּא מִשֶּׁם הִלְכַת הַפַּטִּישׁ. בֵּית עֶלְמָא דְּבַר מְקַטְיָא אִיתְפָּחַת בְּמוֹעֲדָא. רַב חוּנָה סְבַר מֵימַר שָׁרִי מִן הָדָא. וְעוֹשִׂין כָּל צוֹרְכֵי הָרַבִּים. אָמַר לֵיהּ רִבִּי מָנָא. וְלָא תַנֵּי רִבִּי שְׁמוּאֵל. אֶלָּא לִהְיוֹת שָׁפִין אֶת סִדְקֵיהֶן.

וְחוֹטְטִין אוֹתָן. גָּרְפִין לוֹן. כַּיי דְתַנִּינָן תַּמָּן. הַחוֹטֵט בַּצִּינּוֹר לְקַבֵּל צְרוֹרוֹת.

וְעוֹשִׂין כָּל צוֹרְכֵי הָרַבִּים. אֵילּוּ הֵן צוֹרְכֵי הָרַבִּים. דְּנִין דִּינֵי מָמוֹנוֹת וְדִינֵי נְפָשׁוֹת דִּינֵי מַכּוֹת. וּפוֹדִין אֶת הַשְּׁבוּיִין וְעָרְכִים וַחֲרָמִים וְהֶקְדֵּישׁוֹת וּמַשְׁקִין אֶת הַסּוֹטָה וְשׁוֹרְפִין אֶת הַפָּרָה וְעוֹרְפִין עֶגְלָה עֲרוּפָה וְרוֹצְעִין עֶבֶד עִבְרִי וּמְטַהֲרִין אֶת הַמְּצוֹרָע וּמְפָרְקִין אֶת הַמִּנְעָל מֵעַל גַּבֵּי הָאֵימוּם אֲבָל לֹא מַחֲזִירִין אוֹתוֹ.

וּמְצַיְּינִין עַל הַקְּבָרוֹת. לֹא כְבָר צִיְּינוּ מֵאָדָר. תִּיפְתַּר שֶׁיָּרַד שֶׁטֶף שֶׁלְּגְשָׁמִים וּשְׁטָפוֹ.

וְיוֹצְאִין אַף עַל הַכִּלְאַיִם. לֹא כְבָר יָצְאוּ בָאֲדָר. תִּיפְתָּר שֶׁהָיְתָה הַשָּׁנָה אֲפֵילָה וְאֵין הַצְּמָחִים נִיכָּרִין.

וּמְנַיִין לְצִיּוּן. רִבִּי בֶּרֶכְיָה רִבִּי יַעֲקֹב בַּר בַּת יַעֲקֹב בְּשֵׁם רִבִּי חוּנְיָיה דִּבְרַת חַוּוָרָן. רִבִּי יוֹסֵה אָמַר לָהּ רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אָחָא בְּשֵׁם רִבִּי חוּנְיָיה דִּבְרַת חַוּוָרָן רִבִּי חִזְקִיָּה רִבִּי עוּזִיאֵל בְּרֵיהּ דְּרִבִּי חוּנְיָיה דִּבְרַת חַוּוָרָן. וְטָמֵא טָמֵא יִקְרָא. כְּדֵי שֶׁתְּהֵא טוּמְאָה קוֹרְאָה לוֹ בְּפִיהָ וְאוֹמֶרֶת לוֹ. פְּרוֹשׁ. רִבִּי לָא בְּשֵׁם רִבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָן. וְעָבְרוּ הָעוֹבְרִים בָּאָרֶץ וְרָאָה עֶצֶם אָדָם וּבָנָה אֶצְלוֹ צִיּוּן. מִיכָּן שֶׁמְּצַיְינִין עַל הָעֲצָמוֹת. אָדָם. מִיכָּן שֶׁמְּצַיְינִין עַל הַשִּׁזְרָה וְעַל הַגּוּלְגּוֹלֶת. וּבָנָה. מִיכָּן שֶׁמְּצַיְינִין עַל גַּבֵּי אֶבֶן קְבוּעָה. אִם אוֹמֵר אַתְּ עַל גַּבֵּי אֶבֶן תְּלוּשָׁה. אַף הִיא הוֹלֶכֶת וּמְטַמֵּא בְּמָקוֹם אַחֵר. אֶצְלוֹ. בְּמָקוֹם טָהֳרָה. צִיּוּן. מִיכָּן לְצִיּוּן. מָצָא אֶבֶן אַחַת מְצוּיֶינֶת. אַף עַל פִּי שֶׁאֵין מְקַיְימִין כֵּן הַמַּאֲהִיל עָלֶיהָ טָמֵא. אֲנִי אוֹמֵר. מֵת קַמְצוּץ וְהָיָה נָתוּן תַּחְתֶּיהָ. הָיוּ שְׁתַּיִם. הַמַּאֲהִיל עָלֶיהֶן טָהוֹר וּבֵינֵיהֶן טָמֵא. אִם הָיָה חָרוּשׁ בֵּינְתַּיִים הֲרֵי הֵן כִּיחִידָיוֹת. בֵּינֵיהֶן טָהוֹר סְבִיבוֹתֵיהֶן טָמֵא. תַּנֵּי. אֵין מְצַיְינִין עַל הַבָּשָׂר שֶׁמָּא נִתְאַכֵּל הַבָּשָׂר. רִבִּי יוֹסְטָא בַּר שׁוּנֶם בְּעָא קוֹמֵי רִבִּי מָנָא. וְלֹא נִמְצָא מְטַמֵּא טַהֲרוֹת לְמַפְרֵעַ. אָמַר לֵיהּ. מוּטָב יִתְקַלְקְלוּ בוֹ לְשָׁעָה וְאַל יִתְקַלְקְלוּ בוֹ לְעוֹלָם.

הלכה ג

משנה: רִבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר מוֹשְׁכִין אֶת הַמַּיִם מֵאִילָן לְאִילָן אֲבָל לֹא יַשְׁקֶה אֶת כָּל הַשָּׂדֶה כוּלָּהּ. זְרָעִים שֶׁלֹּא שָׁתוּ לִפְנֵי הַמּוֹעֵד לֹא יַשְׁקֵם בַּמּוֹעֵד. וַחֲכָמִים מַתִּירִין בָּזֶה וּבָזֶה:

הלכה: רִבִּי מָנָא אָמַר לָהּ סְתָם. רִבִּי אָבוּן בְּשֵׁם שְׁמוּאֵל. בְּסְתָם חֲלוּקִים. מָה אָנָן קַיְימִין. אִם בְּמִרְווָחִין דִּבְרֵי הַכֹּל אָסוּר. אִם בִּרְצוּפִין דִּבְרֵי הַכֹּל מוּתָּר. אֶלָּא כִּי נָן קַיְימִין בִּנְטוּעִין מַטָּע עֶשֶׂר לְבֵית סְאָה. רִבִּי לֵיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב עָבַד לוֹן כִּמְרווָחִין. וְרַבָּנָן עָבְדִין לוֹן כִּרְצוּפִין. הָא רַבָּנָן אָמְרֵי. בִּמְרווָחִין אָסוּר לְהַשְׁקוֹת. מָהוּ לְהַמְשִׁיךְ. נֵילַף הָדָא דְרַבָּנָן מִן דְּרִבִּי לֵיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב. כְּמַה דְּרִבִּי לֵיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אָמַר. בִּמְרווָחִין אָסוּר לְהַשְׁקוֹת וּמוּתָּר לְהַמְשִׁיךְ. כֵּן רַבָּנָן אָמְרֵי. בִּמְרווָחִין אָסוּר לְהַשְׁקוֹת וּמוּתָּר לְהַמְשִׁיךְ. וְלָא כֵן סָבְרֵנָן מֵימַר. בִּמְרווָחִין דִּבְרֵי הַכֹּל אָסוּר. וְהֵן עָפָר לָבָן לֹא כִמְרווָחִין הוּא. אֶלָּא כָאן בַּשְּׁבִיעִית וְכָאן בְּמוֹעֵד. מַה בֵּין שְׁבִיעִית וּמַה בֵּין מוֹעֵד. שְׁבִיעִית עַל יְדֵי שֶׁהִיא מוּתֶּרֶת בַּמְּלָאכָה הִתִּירוּ בֵּין דָּבָר שֶׁהוּא טָרִיחַ בֵּין דָּבָר שֶׁאֵינוֹ טָרִיחַ. מוֹעֵד עַל יְדֵי שֶׁהוּא אָסוּר בַּמְּלָאכָה לֹא הִתִּירוּ אֶלָּא דָבָר שֶׁהוּא אָבֵד וּבִלְבַד דָּבָר שֶׁאֵינוֹ טָרִיחַ. וְאִית דְּבָעֵי מֵימַר נִישְׁמְעִינָהּ מִן הָדָא. שְׁבִיעִית עַל יְדֵי שֶׁזְּמַנָּהּ מְרוּבָּה הִתִּירוּ. מוֹעֵד עַל יְדֵי שֶׁזְּמַנּוֹ קָצוּר אָסוּר. אוֹתָן שִׁבְעַת יָמִים הָאַחֲרוֹנִים

לֹא מִסְתַּבְּרָא מֵיעַבְּדִינוּן כְּשִׁבְעַת יְמֵי הָרֶגֶל וְיִהְיוּ אֲסוּרִין. אַשְׁכַּח תַּנֵּי. מַרְבִּצִין בְּעָפָר לָבָן בַּשְּׁבִיעִית אֲבָל לֹא בַּמּוֹעֵד.

וַחֲכָמִים מַתִּירִין בָּזֶה וּבָזֶה. מָהוּ בָּזֶה וּבָזֶה. בֵּין שֶׁשָּׁתוּ קוֹדֶם לָרֶגֶל בֵּין שֶׁלֹּא שָׁתוּ קוֹדֶם לָרֶגֶל. אֶלָּא כָּאן בְּאֵילָן כָּאן בִּזְרָעִים.

הלכה ד

משנה: צָדִין אֶת הָאֵישׁוּת וְאֶת הָעַכְבָּרִים בְּשִׁדֶּה הָאֵילָן וּבְשִׁדֶּה הַלָּבָן כְּדַרְכּוֹ בַּמּוֹעֵד וּבַשְּׁבִיעִית. רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר בְּשִׁדֶּה הָאֵילָן כְּדַרְכּוֹ וּבְשִׁדֶּה הַלָּבָן שֶׁלֹּא כְּדַרְכּוֹ. וּמְקָרְין אֶת הַפִּירְצָה בַּמּוֹעֵד וּבַשְּׁבִיעִית בּוֹנֶה כְּדַרְכּוֹ׃

הלכה: אֵישׁוּת זוֹ חוּלְדָּה. אַף עַל פִּי שֶׁאֵין רְאָיָיה לַדָּבָר זֵיכֶר לַדָּבָר. נֶפֶל אֵשֶׁת בַּל חָזוּ שְׁמָשׁ.

נִיחָא בְשִׁדֶּה הָאֵילָן. בִּשְׁדֶּה הַלָּבָן. אֶלָּא בְשִׁדֶּה הַלָּבָן שֶׁהִיא סְמוּכָה לִשְׁדֶּה הָאֵילָן. כְּדַרְכּוֹ. צָד בִּמְצוּדָה. שֶׁלֹּא כְדַרְכּוֹ. תּוֹחֵב בַּשָּׁפוּד וּמַכֶּה בַקַּרְדּוֹם וּמְרַדֵּד אֶת הָאֲדָמָה תַּחְתֶּיהָ. תַּנֵּי. מַחֲרִיבִין חוֹרְרֵי הַנְּמָלִים בַּמּוֹעֵד. כֵּיצַד הוּא עוֹשֶׂה. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר. נוֹטֵל מֵאֵילּוּ וְנוֹתֵן בְּצַד אֵילּוּ וְהֵן מְחַנְּקִין אֵילּוּ אֶת אֵילּוּ. וְהוּא שֶׁתְּהֵא אַמַּת הַמַּיִם עוֹבֶרֶת בֵּינֵיהֶן.

וּמְקָרְין אֶת הַפִּירְצָה בַּמּוֹעֵד. אֶבֶן עַל גַּבֵּי אֶבֶן וּצְרוֹר עַל גַּבֵּי צְרוֹר. וּבַשְּׁבִיעִית בּוֹנֶה כְּדַרְכּוֹ. אֶבֶן עַל גַּבֵּי צְרוֹר וּצְרוֹר עַל גַּבֵּי אֶבֶן. וּבִפִּירְצָה שֶׁאֵינָהּ סָגָה אֶת הֶעָפָר. אֲבָל פִּירְצָה שֶׁהִיא הָיְתָה סָגָה אֶת הֶעָפָר אָסוּר לְגוֹדְרָהּ בַּשְּׁבִיעִית. וְתַנֵּי כֵן. כָּל פִּירְצָה שֶׁהִיא סָגָה אֶת הֶעָפָר אָסוּר לְגוֹדְרָהּ בַּשְּׁבִיעִית. וְשֶׁאֵינָהּ סָגָה אֶת הֶעָפָר מוּתָּר לְגוֹדְרָהּ בַּשְּׁבִיעִית. בְּשֶׁאֵינָהּ מַכְשֶׁלֶת אֶת הָרַבִּים. אֲבָל אִם מַכְשֶׁלֶת הָרַבִּים אַף עַל פִּי שֶׁהִיא סָגָה אֶת הֶעָפָר מוּתָּר לְגוֹדְרָהּ בַּשְּׁבִיעִית. כְּהָדָא. אִם הָיָה כּוֹתְלוֹ גוֹהֶה סוֹתְרוֹ וּבוֹנֶהוּ. וְיִסְתּוֹר וְלֹא יִבְנֶהוּ. רִבִּי חֲנַנְיָה בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. הִתִּירוּ סוֹפוֹ מִפְּנֵי תְחִילָתוֹ. שֶׁאִם אוֹמֵר אַתְּ לוֹ שֶׁלֹּא יִבְנֶה אַף הוּא אֵינוֹ סוֹתְרוֹ וְנִמְצָא בָא לִידֵי סַכָּנָה.

הלכה ה

משנה: רִבִּי מֵאִיר אוֹמֵר רוֹאִין אֶת הַנִּגָּעִים לְהַקֵּל אֲבָל לֹא לְהַחְמִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים לֹא לְהַקֵּל וְלֹא לְהַחְמִיר. וְעוֹד אָמַר רִבִּי מֵאִיר מְלַקֵּט אָדָם עַצְמוֹת אָבִיו וְאִמּוֹ מִפְּנֵי שֶׁשִּׂמְחָה הִיא לוֹ. רִבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר אֲבָל הוּא לוֹ. וְלֹא יְעוֹרֵר עַל מֵתוֹ וְלֹא יַסְפִּידֶנּוּ קוֹדֶם לָרֶגֶל שְׁלֹשִׁים יוֹם׃

הלכה: תַּמָּן תַּנִּינָן. בַּהֶרֶת כַּגְּרִיס וּפְסָת כַּגְּרִיס [וְנוֹלַד לַפְּסָיוֹן מִחְיָה אוֹ שֵׂעָר לָבָן] וְהַלְכָה לְהּ הָאוֹם. רִבִּי עֲקִיבָה מְטַמֵּא. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים תֵּירָאֶה כַתְּחִילָּה. הָא רִבִּי עֲקִיבָה מְטַמֵּא

וּמַחְלִיט. וְרַבָּנִן אָמְרֵי. תֵּירָאֶה בַּתְּחִילָּה מַחְלִיטִין. וּמַה בֵּינֵיהוֹן. רִבִּי יוֹחָנָן אָמַר. עֶרֶב הָרֶגֶל בֵּינֵיהוֹן. רִבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר. הֵי קַדְמַיְיתָא וְאֵין אַתְּ נִזְקָק לוֹ לֹא לְהָקֵל וְלֹא לְהַחְמִיר. וְרַבָּנִן אָמְרֵי. חוֹרֵי הִיא וְאַתְּ פּוֹטְרוֹ מִן הָרִאשׁוֹנָה. וְהֵיידָא הִיא שֶׁלֹּא לְהַחְמִיר שֶׁאֵין אַתְּ נִזְקָק לוֹ לַשְּׁנִייָה לֹא לְהָקֵל וְלֹא לְהַחְמִיר. רִבִּי יוֹסֵה בְשֵׁם רִבִּי אָחָא. אַתְיָיא דִּיחִידָיָיא דְּהָכָא כִּסְתַמָּא דְתַמָּן וְדִיחִידָיָיא דְתַמָּן כִּסְתַמָּא דְּהָכָא. אַתְיָא דִּיחִידָיָיא דְּהָכָא כִּסְתַמָּא דְתַמָּן. רִבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר. הִיא קַדְמַיְיתָא וְאֵין אַתְּ נִזְקָק לוֹ לֹא לְהָקֵל וְלֹא לְהַחְמִיר. וְדִיחִידָיָיא דְתַמָּן כִּסְתַמָּא דְּהָכָא. וְרַבָּנִן אָמְרֵי. חוֹרֵי הִיא וְאַתְּ פּוֹטְרוֹ מִן הָרִאשׁוֹנָה. וְתַנִּינָן הָכָא. רִבִּי מֵאִיר אוֹמֵר רוֹאִין אֶת הַנִּגָּעִים כַּתְּחִילָּה לְהָקֵל אֲבָל לֹא לְהַחְמִיר. רִבִּי יוֹסֵי בֵּירִבִּי בּוּן בְּשֵׁם רִבִּי אָחָא. בֵּין דִּיחִידָיָא דְּהָכָא בֵּין דְּרַבָּנִן דְּהָכָא מוֹדֵיי לְרַבָּנִן דְּתַמָּן לְהָקֵל אֲבָל לֹא לְהַחְמִיר. תַּמּן בְּשֶׁהָלְכָה לָהּ הָאוֹם. בְּרַם הָכָא בְּשֶׁהָלְכוּ לָהֶם הַסִּימָנִין וְהָאוֹם קַיֶּימֶת. אָמַר רִבִּי. נִרְאִים דִּבְרֵי רִבִּי יוֹסֵי בְּמוּסְגַּר וְדִבְרֵי רִבִּי מֵאִיר בְּמוּחְלָט. רִבִּי זְעוּרָה אָמַר. יְמֵי הָרֶגֶל בֵּינֵיהוֹן. רִבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר. הִיא קַדְמַיְיתָא וְהוּא נִכְנַס לָעֲזָרָה. וְרַבָּנִן אָמְרֵי. חוֹרֵי הִיא וְאֵינוֹ נִכְנַס לָעֲזָרָה. הָא רִבִּי עֲקִיבָה מְטַמֵּא וּמַחְלִיט. וְרַבָּנִן אָמְרֵי. תֵּירָאֶה כַּתְּחִילָּה מַחְלִיטִין. וּמַה בֵּינֵיהוֹן. (עֶרֶב הָיָה לוֹ שָׁמוּעַ פִּטּוּר מִפִּי כֹּהֵן שָׁעָה אַחַת.) שְׁמוּאֵל אָמַר. פְּרִיחָה בֵּינֵיהוֹן. רִבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר. הִיא קַדְמַיְיתָא בְּפוֹרַחַ מִן הַטָּמֵא טָהוֹר. וְרַבָּנִן אָמְרֵי. חוֹרֵי הִיא. בְּפוֹרַחַ מִן הַטָּהוֹר טָמֵא. וְאָמְרוּן בְּשֵׁם שְׁמוּאֵל. פְּרִיחָה וּשְׁחִין הַמּוֹרֵד בֵּינֵיהוֹן. רִבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר. הִיא קַדְמַיְיתָא בְּפוֹרַחַ מִן הַטָּמֵא טָהוֹר. וְרַבָּנִן אָמְרֵי. חוֹרֵי הִיא. בְּפוֹרַחַ מִן הַטָּהוֹר טָמֵא. בְּגִין דְּהִיא חוֹרֵי. הָא אֵין הִיא הִיא טָהוֹר. וְאַתְיָיא כַּיי דְּאָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ. דְּאִיתְפַּלְגוֹן. פָּרְחָה בוֹ בְשְׁחִין הַמּוֹרֵד. רִבִּי יוֹחָנָן אָמַר טָהוֹר. רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר. טָמֵא. וְעוֹד אָמַר רִבִּי מֵאִיר. מְלַקֵּט אָדָם עַצְמוֹת אָבִיו וְאִמּוֹ מִפְּנֵי שֶׁשִּׂמְחָה הִיא לוֹ. בָּרִאשׁוֹנָה הָיוּ קוֹבְרִין אוֹתָן בְּמַהֲמוֹרוֹת. נִתְאַכֵּל הַבָּשָׂר הָיוּ מְלַקְּטִין אֶת הָעֲצָמוֹת וְקוֹבְרִין אוֹתָן בַּרָזִים. אוֹתוֹ הַיּוֹם הָיָה מִתְאַבֵּל וּלְמָחָר הָיָה שָׂמֵחַ. לוֹמַר שֶׁנִּינוּחוּ אֲבוֹתָיו מִן הַדִּין.

תַּנֵּי. הַמַּעֲבִיר אָרוֹן מִמָּקוֹם לְמָקוֹם אֵין בּוֹ מִשּׁוּם לִיקּוּט עֲצָמוֹת. אָמַר רִבִּי אָחָא. הָדָא דַתְּ אָמַר בְּאָרוֹן שֶׁלְּאֶבֶן. אֲבָל בְּאָרוֹן שֶׁלְּעֵץ יֵשׁ בּוֹ מִשּׁוּם לִיקּוּט עֲצָמוֹת. אָמַר לֵיהּ רִבִּי יוֹסֵי. וְאֶפִּילוּ תֵּימַר בְּאָרוֹן שֶׁלְּעֵץ אֵין בּוֹ מִשּׁוּם לִיקּוּט עֲצָמוֹת. אִי זֶהוּ לִיקּוּט עֲצָמוֹת. מַעֲבִירָן בָּאֶפִּיקַרְסִין מִמָּקוֹם לְמָקוֹם. וְתַנֵּי כֵן. לִיקּוּט עֲצָמוֹת מְלַקֵּט עֶצֶם עֶצֶם מִשֶּׁיִּתְאַכֵּל הַבָּשָׂר. רִבִּי חַגַּיי בְּשֵׁם רִבִּי זְעוּרָה. לִיקּוּטֵי עֲצָמוֹת כִּשְׁמוֹעָן. תַּנֵּי. אֵין שְׁמוּעָה לְלִיקּוּטֵי עֲצָמוֹת. אָמַר רִבִּי חַגַּיי. וְהוּא שֶׁשָּׁמַע לְמָחָר. אֲבָל אִם שָׁמַע בּוֹ בַּיּוֹם יֵשׁ שְׁמוּעָה לְלִיקּוּטֵי עֲצָמוֹת. וְיֵשׁ שִׁיעוּר לְלִיקּוּטֵי עֲצָמוֹת. תַּנָּא נִיקּוֹמַכִי קוֹמֵי רִבִּי זְעוּרָה. אֵין שִׁיעוּר לְלִיקּוּטֵי עֲצָמוֹת. כְּהָדָא רִבִּי מָנָא הוֹרֵי לְרִבִּי הִלֵּל דְּכִיפְרָא לִקְרוֹעַ וּלְהִתְאַבֵּל כְּרִבִּי אָחָא. שֶׁלֹּא לְהִיטַּמְאוֹת

כְּרִבִּי יוֹסֵי. תַּנֵּי. לִיקוּטֵי עֲצָמוֹת אֵין אוֹמְרִין עֲלֵיהֶן קִינִים וְנֶהִי. אֵין אוֹמְרִין עֲלֵיהֶן לֹא בִּרְכַּת אֲבֵלִים וְלֹא תַנְחוּמֵי אֲבֵלִים. אֵילּוּ הֵן בִּרְכַּת אֲבֵלִים. מַה שֶּׁהֵן אוֹמְרִים בַּשּׁוּרָה. תַּנֵּי. אֲבָל אוֹמְרִין עֲלֵיהֶן דְּבָרִים. מָהוּ דְבָרִים. רַבָּנָן אָמְרֵי. קִילּוּסִין.

וְלֹא יְעוֹרֵר עַל מֵתוֹ. אֵי זֶהוּ הָעֵירוּר. מַזְכִּירָתוֹ בֵּין הַמֵּתִים. וְלֹא יַסְפִּידֶנּוּ. אֵי זֶה הוּא הֶסְפֵּד. שֶׁהוּא עוֹשֶׂה לוֹ הֶסְפֵּד בִּפְנֵי עַצְמוֹ. הָדָא דַתְּ אָמַר בְּיָשָׁן. אֲבָל בְּחָדָשׁ מוּתָּר. אֵי זֶהוּ חָדָשׁ וְאֵי זֶהוּ יָשָׁן. חָדָשׁ בְּתוֹךְ שְׁלשִׁים יוֹם. יָשָׁן לְאַחַר שְׁלשִׁים יוֹם. תַּנֵּי. לֹא תָעוֹרֵר אִשָּׁה לִיוִיתָהּ בְּמוֹעֵד. רִבִּי נַחְמָן בְּשֵׁם רִבִּי מָנָא אָמַר. לִוְיִיתָהּ כְּמַה דְתֵימַר הָעֲתִידִים עוֹרֵר לִיוְיָתָן. תַּנֵּי. לֹא יִשָּׂא אָדָם אִשָּׁה שֶׁיֵּשׁ לָהּ בָּנִים אֲפִילּוּ בַקֶּבֶר. אָמַר רִבִּי יָסָא. מִפְּנֵי מַעֲשֶׂה שֶׁאֵירַע.

הלכה ו

משנה: אֵין חוֹפְרִין כּוּכִין וּקְבָרוֹת בַּמּוֹעֵד. אֲבָל מְחַנְּכִים אֶת הַכּוּכִין וְעוֹשִׂין נִבְרֶכֶת וְאָרוֹן עִם הַמֵּת בָּחָצֵר. רִבִּי יְהוּדָה אוֹסֵר אֶלָּא אִם כֵּן יֵשׁ עִמּוֹ נָסָרִים׃

הלכה: אֵי זֶהוּ חִינּוּךְ קְבָרוֹת. רִבִּי יוֹסֵי בַּר נוֹהֲרַיי אָמַר. סָדוֹ בַּסִּיד. רַב חִסְדָּא אָמַר. אִם הָיָה אָרוֹךְ מְקַצְּרוֹ. רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי אָמַר. מַאֲרִיךְ בּוֹ מִצַּד אֶחָד וּמַרְחִיב בּוֹ מִצַּד אֶחָד. תַּנֵּי רִבִּי חִיָּיה. מַאֲרִיךְ בּוֹ וּמַרְחִיב בּוֹ בֵּין מִצַּד אֶחָד בֵּין מִשְּׁנֵי צְדָדִין.

וְעוֹשִׂין נִבְרֶכֶת בַּמּוֹעֵד. זֶה הַבִּקְיוֹעַ. כָּל שֶׁהוּא תוֹשָׁב נִקְרָא בְּקִיעַ.

וְאָרוֹן עִם הַמֵּת בָּחָצֵר. הָדָא דַתְּ אָמַר בְּמֵת שֶׁאֵינוֹ מְפוּרְסָם. אֲבָל בְּמֵת שֶׁהוּא מְפוּרְסָם עוֹשִׂין לוֹ אָרוֹן אֲפִילּוּ בַשּׁוּק. כַּד דְּמָךְ רִבִּי חֲנַנְיָה חֲבֵרוֹן דְּרַבָּנִין עַבְדּוֹן לֵיהּ אָרוֹן בַּשּׁוּקָא. הַכֹּל מוֹדִין שֶׁלֹּא יִקּוֹץ לוֹ אֲרָזִים. וְדִכְוָותָהּ לֹא יַחְצוֹב לוֹ אֲבָנִים. הֵיוּ חָצוּבוֹת. תַּפְלוּגְתָּא דְּרִבִּי יְהוּדָה וְרַבָּנָן.

הלכה ז

משנה: אֵין נוֹשְׂאִין נָשִׁים בַּמּוֹעֵד לֹא בְּתוּלוֹת וְלֹא אַלְמָנוֹת וְלֹא מְיַיבְּמִין מִפְּנֵי שֶׁשִּׂמְחָה הִיא לוֹ. אֲבָל מַחֲזִיר אֶת גְּרוּשָׁתוֹ. וְעוֹשֶׂה אִשָּׁה תַּכְשִׁיטֶיהָ בַּמּוֹעֵד. רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר לֹא תְּסוּד מִפְּנֵי שֶׁנִּיווּל הוּא לָהּ׃

הלכה: אֵין נוֹשְׂאִין נָשִׁים בַּמּוֹעֵד. שִׁמְעוֹן בַּר בָּא בְשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. מִפְּנֵי בִיטוּל פְּרִייָה וְרִבְיָיה. בְּעוֹן קוֹמֵי רִבִּי יָסָה. הָעֶבֶד מָהוּ שֶׁיִּשָּׂא בַמּוֹעֵד. אָמַר לוֹן. נִישְׁמְעִינָהּ מִן הָדָא. מִי שֶׁחָצְיוֹ עֶבֶד וְחֶצְיוֹ בֶּן חוֹרִין. וְאָמַר שִׁמְעוֹן בַּר בָּא בְשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. מִפְּנֵי בִיטוּל פְּרִייָה וְרִבְיָיה. הָדָא אָמְרָה שֶׁהָעֶבֶד מְצוּוֶּה עַל פְּרִייָה וְרִבְיָיה. וְכָל שֶׁהוּא מְצוּוֶּה עַל פְּרִייָה וְרִיבְיָיה אָסוּר לוֹ לִישָּׂא בַמּוֹעֵד.

רִבִּי אִילָא רִבִּי לָעְזָר בְּשֵׁם רִבִּי חֲנִינָה. עַל שֵׁם שֶׁאֵין מְעָרְבִין שִׂמְחָה בְשִׂמְחָה. רִבִּי לָא שָׁמַע לְהָא מִן הָדָא כִּי חֲנוּכַּת הַמִּזְבֵּחַ עָשׂוּ שִׁבְעַת יָמִים וְהֶחָג שִׁבְעַת יָמִים. רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אָחָא

שָׁמַע לָהּ מִן הָדָא מַלֵּא שְׁבוּעַ זֹאת. רִבִּי אַבָּהוּ בְשֵׁם רִבִּי לָעְזָר. מִפְּנֵי הַטוֹרַח. תַּנֵּי אֲבָל מִתְכַּוְּוִין הוּא וְנוֹשֵׂא מֵעֶרֶב הָרֶגֶל. לֵית הָדָא פְלִיגָא עַל רִבִּי לָעְזָר. לֵית הָדָא פְלִיגָא עַל רִבִּי יוֹחָנָן. וַאֲפִילוּ עַל רִבִּי חֲנִינָה לֵית הִיא פְלִיגָא. אָמַר רִבִּי בָּא. עֲלַת כַּלְתָּא נַפְקַת טַרְחוּתָא. אֲבָל מַחֲזִיר הוּא אֶת גְּרוּשָׁתוֹ. מִפְּנֵי (שֶׁשִּׂמְחָה) [שֶׁאֵינָהּ שִׂמְחָה] הִיא לוֹ. הָדָא דַתְּ אָמַר מִן הַנִּישּׂוּאִין. אֲבָל מִן הָאֵירוּסִין אָסוּר.

וְעוֹשָׂה אִשָּׁה תַּכְשִׁיטֶיהָ בַּמּוֹעֵד. וְאֵילּוּ הֵן תַּכְשִׁיטֵי אִשָּׁה. גּוֹדֶלֶת וְכוֹחֶלֶת וּפוֹקֶסֶת וְנוֹטֶלֶת אֶת שְׂעָרָהּ וְאֶת צִפָּרְנֶיהָ וּמְעַבֶּרֶת כְּלֵי חֶדֶשׁ עַל פָּנֶיהָ. אָמַר רִבִּי יוּדָן אָבוֹי דְרִבִּי מַתַּנְיָה. בְּלָשׁוֹן נָקִי הִיא מַתְנִיתָא.

רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר לֹא תְּסוּד מִפְּנֵי שֶׁהוּא נִוּוּל לָהּ. תְּרֵין אֱמוֹרִין רִבִּי חֲנַנְיָה וְרִבִּי מָנָא. חַד אָמַר. בְּסִיד שֶׁהִיא מַתָּרְתּוֹ בְתוֹךְ הַמּוֹעֵד נֶחְלְקוּ. אֲבָל בַּסִּיד שֶׁהִיא מַתָּרְתּוֹ לְאַחַר הַמּוֹעֵד דִּבְרֵי הַכֹּל אָסוּר. וְחוֹרָנָה אָמַר. בַּסִּיד שֶׁהִיא מַתָּרְתּוֹ לְאַחַר הַמּוֹעֵד נֶחְלְקוּ. אֲבָל בַּסִּיד שֶׁהִיא מַתָּרְתּוֹ בְתוֹךְ הַמּוֹעֵד דִּבְרֵי הַכֹּל מוּתָּר. וְלָא יְדָעִין מָאן אָמַר דָּא וּמָאן אָמַר דָּא. מִן מָה דְאָמַר רִבִּי חֲנִינָה רִבִּי יָסָא בְשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. וְרִבִּי יוּדָה כְדַעְתֵּיהּ. כְּמַה דְרִבִּי יוּדָה אָמַר תַּמָּן. צָרַת שָׂעָה צָרָה. כֵּן הוּא אוֹמֵר הָכָא. נִיווּל שָׂעָה נִיווּל. הֲווֹי דוּ אָמַר. בְּסִיד שֶׁהוּא מַתָּרְתּוֹ בְתוֹךְ הַמּוֹעֵד נֶחְלְקוּ. אֲבָל בַּסִּיד שֶׁהִיא מַתָּרְתּוֹ לְאַחַר הַמּוֹעֵד דִּבְרֵי הַכֹּל אָסוּר.

הלכה ח

משנה: הַהֶדְיוֹט תּוֹפֵר כְּדַרְכּוֹ וְהָאוֹמָּן מְכַלֵּב. וּמְסָרְגִין אֶת הַמִּיטוֹת רִבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר אַף מְמַתְּחִין׃

הלכה: דְּבֵית רִבִּי יַנַּיי אָמְרוּ. כְּדַרְכּוֹ מְמַלֵּא אֶת הַמַּחַט. מְכַלֵּב אַחַת אַחַת. רִבִּי יוֹחָנָן אָמַר. כְּדַרְכּוֹ אַחַת אַחַת. מְכַלֵּב מַפְסִיעַ. מַתְנִיתָה מְסַיְּיעָא לְרִבִּי יוֹחָנָן. הָרוֹצָעְנִין מַכַלְבִין בַּמּוֹעֵד. אֵין תֵּימַר אַחַת אַחַת. כָּךְ הִיא אוּמְנוּתָן. אֶלָּא כִּי נָן קַיָּימִין בְּמַפְסִיעַ. אִי זֶהוּ הֶדְיוֹט וְאִי זֶהוּ אוּמָּן. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי בֶּן חֲנִינָה. כָּל שֶׁהוּא מְזַוֵּיג אֶת הָאוֹמָרִיּוֹת זֶהוּ אוּמָּן. וְכָל שֶׁאֵינוֹ מְזַוֵּיג אֶת הָאוֹמָרִיּוֹת זֶה הוּא הֶדְיוֹט. אָמַר רִבִּי סִימוֹן. בְּתוֹפֵר כִּיסִּין כִּיסִּין הִיא מַתְנִיתָא.

מְמַתְּחִין. רִבִּי יָסָא אָמַר. אִיתְפַּלְגוֹן חִזְקִיָּה וְרִבִּי יוֹחָנָן. חִזְקִיָּה אָמַר. סִירוּג. שְׁתִי וָעֶרֶב. מִיתּוּחַ. אוֹ שְׁתִי אוֹ עֶרֶב. רִבִּי יוֹחָנָן אָמַר. סִירוּג. אוֹ שְׁתִי אוֹ עֶרֶב. מִיתּוּחַ. הָיְתָה רָפָה מְמַתְּחָהּ. אָמַר רִבִּי חִייָה בַּר בָּא. הַכֹּל מוֹדִין בְּסִירוּג שֶׁהוּא שְׁתִי וָעֶרֶב. מַה פְלִיגִין. בְּמִיתּוּחַ. חִזְקִיָּה אָמַר. אוֹ שְׁתִי אוֹ עֶרֶב. רִבִּי יוֹחָנָן אָמַר. אִם הָיְתָה רָפָה מְמַתְּחָהּ. רִבִּי יָסָא הוֹרֵי לְשִׁמּוּאֵל בַּר חֲנִינָה. סִירוּג. שְׁתִי וָעֶרֶב. וְלָא יְדָעִין אִי כְהָדָא דְחִזְקִיָּה וְאִין כְּהָדָא דְרִבִּי חִייָה בַּר בָּא דְּבֵי הַכֹּל. אָמַר רִבִּי בּוּן בַּר חִייָה קוֹמֵי רִבִּי זְעוּרָה. מַתְנִיתָא אָמְרָה כֵן.

סִירוּג. שְׁתֵּי וָעֶרֶב. דְּתַנַּיְנָן תַּמָּן. הַחֵבֶל מֵאֵימָתַי הוּא חִיבּוּר לַמִּיטָּה. מִשֶּׁיְּסָרֵג בָּהּ שְׁלֹשָׁה בָתִּים. אִית לָךְ מֵימַר. שְׁתֵּי וְלֹא עֶרֶב אוֹ עֶרֶב וְלֹא שְׁתֵּי. מָהוּ לְהַעֲרִיב וּלְסָרֵג.
רַב הוֹשַׁעְיָה אִית לֵיהּ קֶמַח וְטָחַן חִטִּין. רִבִּי זְעוּרָה אָמַר לְרִבִּי יוֹנָה. פּוּק זְבוֹן לָן שִׁיחוֹרִין לְדוּכְנָה. אָמַר לֵיהּ. אִית לָן פִּילְחָא דְמוֹעֲדָא. וְאִיקְפַּד עֲלוֹי.

הלכה ט

משנה: מַעֲמִידִין תַּנּוּר וְכִירַיִם בַּמּוֹעֵד. רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר אֵין מְכַבְּשִׁין אֶת הָרִיחַיִם בַּתְּחִילָּה:

הלכה: תַּנָּא רִבִּי חַלַפְתָּא בַּר שָׁאוּל. וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יְגַדְּרֶנּוּ כַּתְּחִילָּה. תַּנֵּי. תַּנּוּר וְכִירַיִם חֲדָשִׁים אֵין סָכִין אוֹתָן בַּשֶּׁמֶן וְאֵין טוֹלִין אוֹתָן בְּמַטְלִית וְאֵין חוֹסְמִין אוֹתָן בְּצוֹנִין בִּשְׁבִיל שֶׁיִּתְחַסְּמוּ. וְאִם בִּשְׁבִיל לִשְׁפּוֹת עֲלֵיהֶן אֶת הַקְּדֵירָה מוּתָּר. וְתַנֵּי כֵן. תַּנּוּר וְכִירַיִם חֲדָשִׁים הֲרֵי הֵן כְּכָל הַכֵּלִים הַמִּיטַּלְטְלִין בֶּחָצֵר. רִבִּי יוּדָן בֵּירִבִּי יִשְׁמָעֵאל הוֹרֵי מִדּוֹחַק לְהָבִיא כִּירָה חֲדָשָׁה מִבֵּית הָאוּמָּן לִשְׁפּוֹת עָלֶיהָ אֶת הַקְּדֵירָה כַּתְּחִילָּה בְּיוֹם טוֹב.

הלכה י

משנה: עוֹשִׂין מַעֲקֶה לַגֹּג וְלַמִּרְפֶּסֶת מַעֲשֶׂה הֶדְיוֹט אֲבָל לֹא מַעֲשֵׂה אוּמָּן. שְׁפִין אֶת הַסְּדָקִין וּמַעֲגִילִין אוֹתָן בַּמַּעֲגִילָה בַּיָּד וּבָרֶגֶל אֲבָל לֹא בַּמַּחְלְצַיִם. הַצִּיר וְהַצִּינּוֹר וְהַקּוֹרָה וְהַמַּנְעוּל וְהַמַּפְתֵּחַ שֶׁנִּשְׁבְּרוּ מְתַקְּנָן בַּמּוֹעֵד וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יְכַוֵּין מְלַאכְתּוֹ בַּמּוֹעֵד. כְּבָשִׁין שֶׁהוּא יָכוֹל לֶאֱכוֹל מֵהֶן בַּמּוֹעֵד כּוֹבְשָׁן:

הלכה: לְגֹג שְׁלֹשָׁה וּלְמִרְפֶּסֶת עֲשָׂרָה.
שְׁפִין אֶת הַסְּדָקִין. תַּנֵּי רִבִּי חִייָה. הַשָּׁף שָׁף בָּרֶגֶל וְהַמְעַגֵּל מְעַגֵּל בַּיָּד. מַתְנִיתָא בְּמַעֲגִילָה קְטַנָּה. וּמַה דְתַנֵּי רִבִּי חִייָה בְּמַעֲגִילָה גְּדוֹלָה.
הַצִּיר וְהַצִּינּוֹר וְהַקּוֹרָה וְהַמַּנְעוּל וְהַמַּפְתֵּחַ שֶׁנִּשְׁבְּרוּ מְתַקְּנָן בַּמּוֹעֵד וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יְכַוֵּין אֶת מְלַאכְתּוֹ בַּמּוֹעֵד. כְּהָדָא רִבִּי מָנָא אִיתְבַּר עוּקָא דְסוּלְמֵיהּ. שְׁאַל לְרִבִּי יוֹנָה אֲבוֹי וְשָׁרָא לֵיהּ. אֲפִילּוּ כֵן אָמַר לֵיהּ. פּוּק חֲמִי חַד סָב וּסְמוֹךְ עָלוֹי. נְפַק וְאַשְׁכַּח רִבִּי בּוּן בַּר כַּהֲנָא. וּשְׁאַל לֵיהּ וְשָׁרָא לֵיהּ.
וְכָל כְּבָשִׁים שֶׁהוּא יָכוֹל לוֹכַל מֵהֶן בַּמּוֹעֵד כּוֹבְשָׁן. הָא כְבָשִׁין שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לוֹכַל מֵהֶן בַּמּוֹעֵד לֹא. אָמַר רִבִּי בָּא. הָדָא דַתְּ אָמַר בְּשֶׁאֵינָן אֲבוּדִין. אֲבָל אִם הָיָה דָבָר אָבֵד מוּתָּר. תַּנֵּי. לֹא יְהֵא יוֹצֵא וּמְלַקֵּט עֲשָׂבִים וּמוֹכְרָן בַּשּׁוּק שֶׁאֵין דַּרְכּוֹ לוֹכַל מֵהֶן בַּמּוֹעֵד. אָמַר רַב הוֹשַׁעְיָה. אִם אוֹמֵר אַתְּ כֵּן נִמְצֵאתָה מַתִּיר אֶת הָאוּמָּנוּת בַּמּוֹעֵד. לֹא כֵן אָמַר רִבִּי בָּא. הָדָא דַתְּ אָמַר בְּשֶׁאֵינָן אֲבִידִין. אֲבָל אִם הָיָה דָבָר אָבֵד מוּתָּר. מַתְנִיתָא בְּשֶׁלִּקְטָן בָּרֶגֶל. מַה דְאָמַר רִבִּי בָּא. בְּשֶׁלִּקְטָן מֵעֶרֶב הָרֶגֶל.

פרק ב

הלכה א

משנה: מִי שֶׁהָפַךְ אֶת זֵיתָיו וְאֵירְעוֹ אֵבֶל אוֹ אוֹנֶס אוֹ שֶׁהִטְעוּהוּ טוֹעֵן קוֹרָה רִאשׁוֹנָה וּמַנִּיחָהּ לְאַחַר הַמּוֹעֵד דִּבְרֵי רִבִּי יְהוּדָה. רִבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר זוֹלֵף וְגוֹמֵר כְּדַרְכּוֹ׃

הלכה: מִי שֶׁהָפַךְ אֶת זֵיתָיו כול׳. אֲנָן תַּנִּינָן. מִי שֶׁהָפַךְ אֶת זֵיתָיו. תַּנֵּי רִבִּי חִייָה. מִי שֶׁהָיוּ זֵיתָיו הֲפוּכִין וּשְׁנוּיִין. מַתְנִיתָן צְרִיכָה לְרִבִּי חִייָה וּדְרִבִּי חִייָה צְרִיכָה לְמַתְנִיתָן.

אִילּוּ תַנִּינָן וְלָא תַנָּא רִבִּי חִייָה הֲוִינָן אָמְרִין. לָא אָמְרָן אֶלָּא מִי שֶׁהָפְכָן (וּשְׁנָיִין. אֲבָל אִם הָפְכָן) פַּעַם אַחַת [אֲבָל אִם הָפְכָן וּשְׁנָיִין] דִּבְרֵי הַכֹּל (אָסוּר) [מוּתָּר]. הֲווֹי צוֹרְכָה לְמַתְנִיתֵיהּ דְּרִבִּי חִייָה. אוֹ אִילּוּ תַנָּא רִבִּי חִייָה וְלָא תַנִּינָן אֲנָן. הֲוִינָן אָמְרִין. לָא אָמְרָן אֶלָּא מִי שֶׁהָפְכָן (פַּעַם אַחַת) [וּשְׁנָיִין]. אֲבָל אִם הָפְכָן (וּשְׁנָיִין) [פַּעַם אַחַת] דִּבְרֵי הַכֹּל (מוּתָּר) [אָסוּר]. הֲווֹי צוֹרְכָא לְמַתְנִיתָן וְצוֹרְכָא לְמַתְנִיתָא דְּרִבִּי חִייָה.

אָמַר רִבִּי פִּינְחָס בֵּירִבִּי זַכַּיי. מַתְנִיתָן בָּעֲטִינִים. מַה דְתַנֵּי רִבִּי חִייָה בְּגַרְגִּרִים. רַבָּנָן דְּקַיְסָרִין אָמְרִין. מַתְנִיתָן כְּרִבִּי יוּדָה. וּמַה דְתַנֵּי רִבִּי חִייָה כְּרִבִּי יוֹסֵה. רִבִּי יוּדָה אוֹמֵר. יְאַבֵּד דָּבָר מִמּוֹעֵט וְאַל יְאַבֵּד דָּבָר מְרוּבֶּה. רִבִּי יוֹסֵה אוֹמֵר. אַל יְאַבֵּד דָּבָר כָּל עִיקָּר.

רִבִּי יוּדָה בַּר פָּזִי בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. כְּשֵׁם שֶׁהֵן חֲלוּקִין כָּאן כָּךְ הֵן חֲלוּקִין בְּהֵילְכוֹת אֵבֶל. דְּתַנֵּי. אֵילּוּ דְבָרִים שֶׁעוֹשִׂין לָאֵבֶל בֵּימֵי אֲבֵלוּתוֹ. דּוֹרְכִין אֶת עֲבָטוֹ. וְזוֹלְפִין אֶת יֵינוֹ. וְנָפִין אֶת חֲבִיוֹתָיו. וְזֵיתָיו הֲפוּכִין וּשְׁנוּיִין טוֹחְנִין כְּדַרְכָּן. וּמַשְׁקִין בֵּית הַשְּׁלְחִין שֶׁלּוֹ בְּשֶׁהִגִּיעַ זְמַנּוֹ לִשְׁתּוֹת. וְזוֹרְעִין אֶת נִירוֹ פִּשְׁתָּן בְּרִבִיעָה. דִּבְרֵי רִבִּי יוּדָה. אָמְרוּ לוֹ. אִם אֵינָהּ נִזְרַעַת פִּשְׁתָּן תִּזָּרַע מִין אַחֵר. אִם אֵינָהּ נִזְרַעַת בְּשַׁבָּת זוֹ תִּזָּרַע בְּשַׁבָּת אֲחֶרֶת. מִנּוֹ אָמְרוּ לוֹ. רִבִּי יוֹסֵה. מִחְלְפָה שִׁיטָתֵיהּ דְּרִבִּי יוּדָה. תַּמָּן הוּא אָמַר. יְאַבֵּד דָּבָר מְמוּעָט וְאַל יְאַבֵּד דָּבָר מְרוּבֶּה. וָכָא אָמַר הָכֵין. שַׁנְיֵיא הִיא. תַּמָּן שֶׁדַּרְכּוֹ לְהַעֲרִים. וְכָל שֶׁכֵּן מִחְלְפָה שִׁיטָתֵיהּ דְּרִבִּי יוּדָה. מָה אִית תַּמָּן שֶׁדַּרְכּוֹ לְהַעֲרִים אַתְּ אָמַר מוּתָּר. כָּאן שֶׁאֵין דַּרְכּוֹ לְהַעֲרִים לֹא כָל שֶׁכֵּן. אָמַר רִבִּי חִינְנָא. מָנוּ אָמְרוּ לוֹ. חֲכָמִים. שֶׁהֵן בְּשִׁיטַת רִבִּי יוּדָה בַּמּוֹעֵד.

הלכה ב

משנה: וְכֵן מִי שֶׁהָיָה יֵינוֹ בְּתוֹךְ הַבּוֹר וְאֵירְעוֹ אֵבֶל אוֹ אוֹנֶס אוֹ שֶׁהִטְעוּהוּ זוֹלֵף וְגוֹמֵר וְגָף כְּדַרְכּוֹ דִּבְרֵי רִבִּי יוֹסֵי. רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר עוֹשֶׂה לוֹ לִימּוּדִים בְּשִׁבִּיל שֶׁלֹּא יַחְמִיץ׃

הלכה: אָמַר רִבִּי זְעוּרָה. לֹא אָמַר אֶלָּא וְכֵן מִי שֶׁהָיָה יֵינוֹ בְּתוֹךְ הַבּוֹר. הָא כַתְּחִילָּה אָסוּר. מָה אָנָן קַיְימִין. אִם בְּשֶׁהִגִּיעַ זְמַנּוֹ לִבְצוֹר וְלָא בָצַר הוּא חָטָא עַל נַפְשֵׁיהּ. אִם בְּשֶׁלֹּא הִגִּיעַ זְמַנּוֹ לִבְצוֹר יְכִיל הֲוָה קָאִים. אֶלָּא כִּי נָן קַיְימִין בְּשֶׁהִגִּיעַ זְמַנּוֹ לִבְצוֹר הֲוָה סָבַר דּוּ יְכִיל קַיְים

וְלָא קָם. כְּהָדָא רִבִּי שִׁמְעוֹן בֵּירִבִּי יַנַּיי קְטַף כַּרְמֵיהּ בְּמוֹעֲדָא. חֲמוּנֵיהּ כָּל עַמָּא וְקָטְפוּן בַּתְרֵיהּ בְּשַׁתָּא חוֹרִיתָא שָׁבְקֵיהּ וַיָּבָשׁ. יָלְפוּן מִקַּלְקַלְתָּא וּמְתַקְּנָתָא לֹא יָלְפוּן.

רַב חִייָה בַּר אַשִׁי בְּשֵׁם רַב. הוֹלֶרָא שָׁרִי מֵיעַבְדִינֵהּ בְּמוֹעֲדָא לְצוּד בָּהּ דָּגִים בַּמּוֹעֵד. רַב יְהוּדָה הוֹרֵי בְּאֵילֵּין מָהוּלַיֵּיא שָׁרִי מֵעַבְדִינוֹן בְּמוֹעֲדָא לְצוֹרֶךְ הַמּוֹעֵד. רִבִּי אִמִּי הוֹרֵי בְּאֵילֵּין פּוֹמְפַיֵּיא שָׁרִי מֵיעַבְדִינוֹן בְּמוֹעֲדָא לְצוֹרֶךְ הַמּוֹעֵד. רַבָּנִן דְּקֵיסָרִין אָמְרֵי. מַסִּיקִין לְפַסִּין וּקְדֵירוֹת לְצוֹרֶךְ הַמּוֹעֵד. שְׁמוּאֵל אָמַר. זָפְתִּין גַּרְבָּא וְלָא זָפְתִּין כּוּזְתָא. זָפְתִּין גַּרְבָּא. דְּזִיפְתָּא דַּקְדְּקִירָא. וְלָא זָפְתִּין כּוּזְתָא. דְּזִיפְתָּא גְּלִידָא. אִית דְּמַחֲלְפִין. זָפְתִּין כּוּזְתָא וְלָא זָפְתִּין גַּרְבָּא. זָפְתִּין כּוּזְתָא. שֶׁהִיא לְשָׁעָה. וְלָא זָפְתִּין גַּרְבָּא. שֶׁהִיא לִשְׁהוֹת.

הלכה ג

משנה: מַכְנִיס אָדָם פֵּירוֹתָיו מִפְּנֵי הַגַּנָּבִים וְשׁוֹלֶה פִּשְׁתָּנוֹ מִן הַמִּשְׁרָה בִּשְׁבִיל שֶׁלֹּא תֹּאבַד וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יְכַוֵּוין אֶת מְלַאכְתּוֹ בַּמּוֹעֵד. וְכוֹוֵּן אִם כִּוְונוּ אֶת מְלַאכְתָּן בַּמּוֹעֵד יֹאבַדוּ׃

הלכה: וְדִלָּא כְרִבִּי יוּדָה. דְּרִבִּי יוּדָה אָמַר. יוֹשֵׁב וְשׁוֹמֵר. רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אָחָא בְּשֵׁם רַבָּנִן. פְּרַקְמַטְיָא אֲבֵדָה שָׁרִי מְטַלְטְלָתָהּ בַּמּוֹעֲדָא. רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אָחָא בְּשֵׁם רִבִּי יָסָא. הָדָא שְׁיֵירְתָּא שָׁרִי מִיזְבּוֹן מִינָהּ בְּמוֹעֲדָא. הֲוָה יָדַע דַּשְׁיֵירְתָּא מֵיעוּל וּמֵיזְלָא עִיבִידְתֵּיהּ. אָמַר רִבִּי מָנָא. אֵין יָדַע דְּל[א] מִיזְבַּן וְהוּא פְּחַת מִן אַגְרָא יַזְבִּין. וְאֵילָא לָא יַזְבִּין. [אָמַר רִבִּי יוֹסֵי בַּר בּוּן. אַגְרָא וְקַרְנָא קֶרֶן הוּא. אֵין יָדַע דְּלָא מַזְבִּין וְהוּא פְּחַת מִן קַרְנָא יַזְבִּן. וְאִי לָא לָא יַזְבִּין.] רִבִּי יוֹנָה וְרִבִּי יוֹסֵה הוֹרוּן בְּהָדֵין לַסּוֹטָה שֶׁרִי מְזַבְּנָתֵיהּ בְּמוֹעֲדָא לְצוֹרֶךְ הַמּוֹעֵד. רִבִּי יִצְחָק בֵּירִבִּי לְעָזָר מְפַקֵּד לְרִבִּי הוֹשַׁעְיָה בֵּירִבִּי שַׁמַּי דַּהֲוָה פָרוּשׁ. אֵין אַתְּ יָדַע דְּאַתְּ מַזְבֵּן וְאֵילְפָא מוּרְכָא לָךְ וְאַתְּ אֲתֵי (מִסְתֵּי) [מִשְׁתֵּי] גַּבָּן זְבִין. וְאֵילָא לָא תַזְבִּין. רִבִּי יוֹנָה בוֹצְרַיָּה הֲוָה לֵיהּ סְפָרִין. שְׁאַל לְרִבִּי הוּנָא. מַהוּ מְזַבְּנָתוֹן בְּמוֹעֲדָא. אָמַר לֵיהּ. מַחְדֵּי אַתְּ מוֹעֲדָא שְׁתֵּי אַתְּ קוֹנְדִּיטוֹן.

רִבִּי חֲנַנְיָה חֲבֵרִין דְּרַבָּנִין אָמַר. פְּרַגְמַטְיָא נִגְבֵּית מִנְּכְסֵי יְתוֹמִין קְטַנִּים. הֲווֹן בָּעֵיי מֵימַר. בְּשֵׁשׁ עֲדִים. הָא אִם אֵין עֵדִים יוֹדְעִין לֹא. רַבָּנִן דְּקֵיסָרִין בְּשֵׁם רִבִּי לָא. לָכֵן צְרִיכָה בְּשֵׁשׁ עֲדִים יוֹדְעִין. הָא אִם אֵין עֵדִים יוֹדְעִין נַעֲשֵׂית כְּפִיקָדוֹן. [כָּךְ אָנוּ אוֹמְרִים] פִּיקָדוֹן לֹא יִיגָּבֶה מִנְּכְסֵי יְתוֹמִין קְטַנִּים. מַה בֵּינוֹ לְמַלְוֶה. מַלְוֶה נִיתְּנָה לְהוֹצָאָה. וְזֶה לֹא נִיתַּן לְהוֹצָאָה.

אָמַר רִבִּי בָּא בַּר מָמָל. אִילּוּ הָיָה לִי מִי שֶׁיֵּימָנֶה עִמִּי הִיתַּרְתִּי בְּשַׂר בְּכוֹר לְהִישָּׁקֵל בְּלִיטְרָא וְהִיתַּרְתִּי שֶׁיְּהוּ עוֹשִׂין מְלָאכָה בְּחוֹלוֹ שֶׁלְּמוֹעֵד. כְּלוּם אָסְרוּ בְּשַׂר בְּכוֹר לְהִישָּׁקֵל בְּלִיטְרָא לֹא כְדֵי שֶׁיְּהוּ מוֹכְרִין אוֹתוֹ בְּזוֹל. וְהֵן מַעֲרִימִין עָלָיו וּמוֹכְרִין אוֹתוֹ בְּיוֹקֶר. כְּלוּם אָסְרוּ לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה בְּחוֹלוֹ שֶׁלְּמוֹעֵד אֶלָּא כְדֵי שֶׁיְּהוּ אוֹכְלִין וְשׂוֹתִין וְיִגִּיעִין בַּתּוֹרָה. וְאֵינוּן אָכְלִין וְשָׁתִין וּפָחֲזִין.

אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן. אִם הִזְכִּירוּךְ לְבוּלֵי יִהְיֶה הַיַּרְדֵּן בַּעַל גְּבוּלֵךְ. אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן. קַבְלִין [לָ]רְשׁוּת לְהִיפָּטֵר מִבּוּלֵי. אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן. לוֹוִין בְּרִיבִּית לַחֲבוּרַת מִצְוָה וּלְקִידּוּשׁ הַחוֹדֶשׁ. רִבִּי יוֹחָנָן בְּצַפְּרָא הֲוָה נָחַת לְכְנִישְׁתָּא וְהֲוָה מְלַקֵּט פֵּירוּרִין וְאָכַל וַאֲמַר. יְהֵא חוֹלְקִי עִם אִילֵּין דַּאָכְלוּן הָכָא רוּמְשִׁית.

הלכה ד

משנה: אֵין לוֹקְחִין בָּתִּים עֲבָדִים וּבְהֵמָה וָאֲבָנִים אֶלָּא לְצוֹרֶךְ הַמּוֹעֵד אוֹ לְצוֹרֶךְ הַמּוֹכֵר שֶׁאֵין לוֹ מַה יֹּאכַל. אֵין מְפַנִּין מִבַּיִת לְבַיִת אֲבָל מְפַנֶּה הוּא לַחֲצֵרוֹ מִפְּנֵי שֶׁשִּׂמְחָה הִיא לוֹ. אֵין מְבִיאִין כֵּלִים מִבֵּית הָאוּמָּן אִם חוֹשֵׁשׁ לָהֶן מְפַנֶּן לְחָצֵר אַחֶרֶת:

הלכה: נִיחָא כוּלְּהֶן. אֲבָנִים. כְּהָדָא. אִם הָיָה כּוֹתְלוֹ גוֹהֶה סוֹתְרוֹ וּבוֹנֶהוּ. וְיִסְתּוֹר וְלֹא יִבְנֶה. רִבִּי חֲנַנְיָה בְשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. הִתִּירוּ סוֹפוֹ מִפְּנֵי תְחִילָּתוֹ. שֶׁאִם אוֹמֵר אַתְּ לוֹ שֶׁלֹּא יִבְנֶה אַף הוּא אֵינוֹ סוֹתְרוֹ. וְנִמְצָא בָּא לִידֵי סַכָּנָה.

רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי שָׁאַל לְרִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ. מָהוּ לִיקַּח בָּתִּים מִן הַגּוֹי. אָמַר לֵיהּ. אֵימַת רִבִּי שָׁאַל. בַּשַּׁבָּת. תַּנֵּי. בַּשַּׁבָּת מוּתָּר. כֵּיצַד הוּא עוֹשֶׂה. מַרְאֶה לוֹ כִּיסִּין שֶׁלְּדִינָרִין וְהַגּוֹי חוֹתֵם וּמַעֲלֶה לָאַרְכִיִּים. שֶׁכֵּן מָצָאנוּ שֶׁלֹּא נִכְבְּשָׁה אֶלָּא יְרִיחוֹ אֶלָּא בַּשַּׁבָּת. דִּכְתִיב כֹּה תַּעֲשֶׂה שֵׁשֶׁת יָמִים. וּכְתִיב וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי תָּסוֹבּוּ אֶת הָעִיר שֶׁבַע פְּעָמִים. וּכְתִיב עַד רִדְתָּהּ. אֲפִילּוּ בַּשַּׁבָּת.

הֲרֵי שֶׁאֵין לוֹ מַה יֹּאכַל קוֹצֵר וּמְעַמֵּר וְדָשׁ וּבוֹלֵבַד שֶׁלֹּא יִדּוֹשׁ בְּפָרָה. בְּמְסַפֵּק לְיַחִיד. אֲבָל בְּמְסַפֵּק לְרַבִּים דָּשׁ וַאֲפִילּוּ בְּפָרָה.

אֵין מְפַנִּין מִדִּירָה נָאָה לְדִירָה נָאָה וְלֹא מִדִּירָה (נָאָה) [כְּעוּרָה] לְדִירָה כְּאוּרָה וְלֹא מִדִּירָה כְּאוּרָה לְדִירָה נָאָה. אֵין צוֹרֶךְ לוֹמַר מִדִּירָה נָאָה לְדִירָה כְּאוּרָה. וּבְתוֹךְ שֶׁלּוֹ אֲפִילּוּ מִדִּירָה נָאָה לְדִירָה כְּאוּרָה. שִׂמְחָה לָאָדָם בְּשָׁעָה שֶׁהוּא דָר בְּתוֹךְ שֶׁלּוֹ.

אֵין מְפַנִּין אֶת הַמֵּת וְאֶת הָעֲצָמוֹת מִקֶּבֶר מְכוּבָּד לְמְכוּבָּד וְלֹא מִבָּזוּי לְבָזוּי וְלֹא מִבָּזוּי לְמְכוּבָּד. אֵין צוֹרֶךְ לוֹמַר מִן הַמְכוּבָּד לַבָּזוּי. וּבְתוֹךְ שֶׁלּוֹ אֲפִילּוּ מִן הַמְכוּבָּד לַבָּזוּי. עֶרֶב הוּא לָאָדָם שֶׁהוּא נִינּוּחַ אֶצֶל אֲבוֹתָיו.

אֵין מְבִיאִין כֵּלִים מִבֵּית הָאוּמָּן. הָדָא אָמְרָה. פְּרַגְמַטֵיָא אֲבֵדָה שָׂרִי מְטַלְטְלָתָא בַּמּוֹעֲדָא.

הלכה ה

משנה: מְחַפִּין אֶת הַקְּצִיעוֹת בַּקַּשׁ. רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר אַף מְעַבִּין. מוֹכְרֵי פֵּירוֹת כְּסוּת וְכֵלִים מוֹכְרִין בְּצִנְעָה לְצוֹרֶךְ הַמּוֹעֵד. הַצַּיָּידִין וְהַדַּשּׁוֹשׁוֹת וְהַגַּרוֹסוֹת עוֹשִׂין בְּצִינְעָה לְצוֹרֶךְ הַמּוֹעֵד. רִבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר הֵם הֶחְמִירוּ עַל עַצְמָן:

הלכה: כֵּינִי מַתְנִיתָא מְעַבְּרִין. רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר. יְאַבֵּד דָּבָר מְמוּעָט וְאַל יְאַבֵּד דָּבָר מְרוּבֶּה. רִבִּי יוֹסֵה אוֹמֵר. אַל יְאַבֵּד דָּבָר כָּל עִיקָּר. כַּהֲנָא אָמַר. אֵית מִילִּין בְּמוֹעֵד דְּקַשְׁיָין מִן אֲהִילוּת וּמִן נְגָעִים. תַּמָּן אָמַר רַב יִרְמְיָה בְּשֵׁם רַב. פּוֹרְסִין מַחֲצֶלֶת עַל גַּבֵּי שִׁיפּוּד בַּשַּׁבָּת. וְכָא הוּא אָמַר הָכֵין. רַבָּנִן דְּקַיְסָרִין בְּשֵׁם רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אָחָא. לְתוֹלֵשׁ מִן הַקַּרְקַע בֵּינֵיהֶן. רַבָּנִן אָמְרֵי. קוֹצֵר וּמְעַבֶּה. רִבִּי יוּדָה אוֹמֵר. לֹא יִקְצוֹר אֶלָּא יְעַבֶּה.

קִיבְּלוּ עֲלֵיהֶן חַרְמֵי טִיבֶּרְיָה וּדְשׁוּשֵׁי עַכּוֹ וּגְרוֹסֵי צִיפּוֹרִין שֶׁלֹּא לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה בְּחוֹלוֹ שֶׁלְּמוֹעֵד. נִיחָא גְּרוֹסֵי צִיפּוֹרִין דְּשׁוּשֵׁי עַכּוֹ. חַרְמֵי טִיבֶּרְיָה וְאֵינָן מְמָעֲטִין בְּשִׁמְחַת הָרֶגֶל. צַד הוּא בְּחָכָה צַד הוּא בְּמִכְמוֹרֶת. אֲפִילוּ כֵן אֵינָן מְמָעֲטִין בְּשִׁמְחַת הָרֶגֶל. רִבִּי אִימִּי מֵיקַל לוֹן שֶׁהֵן מְמָעֲטִין בְּשִׁמְחַת הָרֶגֶל.

פרק ג

הלכה א

משנה: וְאֵילּוּ מְגַלְּחִין בַּמּוֹעֵד הַבָּא מִמְּדִינַת הַיָּם וּמִבֵּית הַשִּׁבְיָה וְהַיּוֹצֵא מִבֵּית הָאֲסוּרִים וּמְנוּוָּה שֶׁהִתִּירוּ לוֹ חֲכָמִים. וְכֵן מִי שֶׁנִּשְׁאַל לֶחָכָם וְהוּתַּר וְהַנָּזִיר וְהַמְּצוֹרָע מִטּוּמְאָתוֹ לְטַהֲרָתוֹ׃

הלכה: אֵילּוּ מְגַלְּחִין בַּמּוֹעֵד הַבָּא מִמְּדִינַת הַיָּם וּמִבֵּית הַשִּׁבְיָה וְהַיּוֹצֵא מִבֵּית הָאֲסוּרִין. הָא שְׁאַר כָּל בְּנֵי אָדָם אֲסוּרִין. אָמַר רִבִּי סִימוֹן. גָּזְרוּ עֲלֵיהֶן שֶׁלֹּא יִיכָּנְסוּ לָרֶגֶל מְנוּוָּלִין. תַּמָּן תַּנִּינָן. אַנְשֵׁי מִשְׁמָר וְאַנְשֵׁי מַעֲמָד אֲסוּרִין מִלְּסַפֵּר וּמִלְּכַבֵּס. וּבַחֲמִישִׁי מוּתָּרִין מִפְּנֵי כְבוֹד הַשַּׁבָּת. הָא שְׁאָר כָּל הַיָּמִים אֲסוּרִין. רִבִּי יוֹסֵה רִבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן רִבִּי אָבוּן בְּשֵׁם חִזְקִיָּה. גָּזְרוּ עֲלֵיהֶן שֶׁלֹּא יִיכָּנְסוּ לְשַׁבָּתָן מְנוּוָּלִין.

תַּנֵּי בְּשֵׁם רִבִּי יוּדָה. הַבָּא מִמְּדִינַת הַיָּם אָסוּר לוֹ לְגַלֵּחַ. רִבִּי יוּדָה כְּדַעְתֵּיהּ. דְּרִבִּי יוּדָה אָמַר. אָסוּר לְפָרֵשׁ לַיָּם הַגָּדוֹל. מֵעַתָּה כֹּהֵן שֶׁיָּצָא חוּץ לָאָרֶץ הוֹאִיל וְיָצָא שֶׁלֹּא בְרָצוֹן חֲכָמִים יְהֵא אָסוּר לוֹ לְגַלֵּחַ. חַד כֹּהֵן אֲתָא לְגַבֵּי רִבִּי חֲנִינָה. אָמַר לֵיהּ. מָהוּ לָצֵאת לְצוֹר לַעֲשׂוֹת דְּבַר מִצְוָה לַחְלוֹץ אוֹ לְיַיבֵּם. אָמַר לֵיהּ. אֲחִיו שֶׁלְּאוֹתוֹ הָאִישׁ יָצָא. בָּרוּךְ הַמָּקוֹם שֶׁנִּגְמַל. וְאַתְּ מְבַקֵּשׁ לַעֲשׂוֹת כְּיוֹצֵא בוֹ. אֵית דְּבָעֵי מֵימַר. הָכֵין אָמַר לֵיהּ. אֲחִיו שֶׁלְּאוֹתוֹ הָאִישׁ הִנִּיחַ חַיִּק אִמּוֹ וְחִיבֵּק חַיִּק נָכְרִיָּה. וּבָרוּךְ שֶׁנִּגְמַל. וְאַתְּ מְבַקֵּשׁ לַעֲשׂוֹת כְּיוֹצֵא בוֹ. שִׁמְעוֹן בַּר בָּא אֲתָא לְגַבֵּי רִבִּי חֲנִינָה. אָמַר לֵיהּ. כְּתוּב לִי חָדָא אִיגְּרָא דְּאִיקָּר נִיפּוּק לְפַרְנָסָתִי לְאַרְעָא בָּרַייְתָא. אָמַר לוֹ. לְמָחָר אֲנִי הוֹלֵךְ אֶצֶל אֲבוֹתַיִךְ. יְהוּ אוֹמְרִים לִי. נְטִיעָה אַחַת שֶׁלְּחֻמְדָּה שֶׁהָיְתָה לָנוּ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הִיתִּרְתָּה לָהּ לָצֵאת לְחוּץ לָאָרֶץ.

וְהַיּוֹצֵא מִבֵּית הָאָסוּרִין. הֲוִינָן סָבְרִין מֵימַר. בְּשֶׁהָיָה חָבוּשׁ אֶצֶל הַגּוֹיִם. אֲבָל אִם הָיָה חָבוּשׁ אֶצֶל יִשְׂרָאֵל לֹא. אָתָא מֵימַר לָךְ. וַאֲפִילוּ חָבוּשׁ אֶצֶל יִשְׂרָאֵל. אֵינוֹ עָרֵב לָאָדָם לְגַלּוֹתַ בְּבֵית הָאָסוּרִין.

וְהַמְנוּדֶּה שֶׁהִתִּירוּ לוֹ חֲכָמִים. מָה אֲנָן קַיָּימִין. אִם בְּשֶׁהִתִּירוּ לוֹ קוֹדֶם לָרֶגֶל יְגַלֵּחַ. אִם בְּשֶׁלֹּא הִתִּירוּ לוֹ קוֹדֶם לָרֶגֶל אַל יְגַלֵּחַ. אֶלָּא כִּי נָן קַיָּימִין בְּשֶׁהִתִּירוּ לוֹ קוֹדֶם לָרֶגֶל וְחָל יוֹם שְׁלֹשִׁים שֶׁלּוֹ לִהְיוֹת בָּרֶגֶל. שֶׁאֵין נִידּוּי פָּחוּת מִשְּׁלֹשִׁים. וְאֵין נְזִיפָה פְּחוּתָה מִשִּׁבְעַת יָמִים. אֵין נִידּוּי פָּחוּת מִשְּׁלֹשִׁים יוֹם. עַד חוֹדֶשׁ יָמִים עַד אֲשֶׁר יֵצֵא מֵאַפְּכֶם. וְאֵין נְזִיפָה פְּחוּתָה מִשִּׁבְעָה יָמִים. הֲלֹא תִכְלֵם שִׁבְעַת יָמִים. רִבִּי הֲוָה מוֹקֵר לְבַר אֶלְעָשָׂא. אָמַר לֵיהּ בַּר קַפָּרָא. כָּל עַמָּא שְׁאָלִין לְרִבִּי וְאַתְּ לֵית אַתְּ שְׁאַל לֵיהּ. אֲמַר לֵיהּ. מַה נִישְׁאוֹל. אֲמַר לֵיהּ. שְׁאוֹל. מִשְּׁמַיִם נִשְׁקְפָה. הוֹמְיָה בְיַרְכְּתֵי בֵיתָהּ. מְפַחֶדֶת כָּל בַּעֲלֵי כְנָפַיִם. רָאוּהָ נְעָרִים וְנֶחְבָּאוּ. וִישִׁישִׁים קָמוּ עָמְדוּ. הַנָּס יֹאמַר הוֹ הוֹ. וְהַנִּלְכָּד נִלְכַּד בָּעֲוֹנוֹ. הָפַךְ רִבִּי וְחַמְתֵּיהּ גָּחִיךְ. אֲמַר רִבִּי. אֵינִי מַכִּירָךְ זָקֵן. וְיָדַע דְּלֵית הוּא מִתְמַנְיָיא בְיוֹמוֹי.

בִּיקְשׁוּ לְנַדּוֹת אֶת רִבִּי מֵאִיר. אָמַר לָהֶן. אֵינִי שׁוֹמֵעַ לָכֶם עַד שֶׁתֹּאמְרוּ לִי אֶת מִי מְנַדִּין וְעַל מַה מְנַדִּין וְעַל כַּמָּה דְבָרִים מְנַדִּין.

בִּיקְשׁוּ לְנַדּוֹת אֶת רִבִּי לִיעֶזֶר. אָמְרִין. מָאן אָזַל מוֹדַע לֵיהּ. אָמַר רִבִּי עֲקִיבָה. אֲנָא אָזַל מוֹדַע לֵיהּ. אַתָּא לְגַבֵּיהּ אֲמַר לֵיהּ. רִבִּי רִבִּי. חֲבֵירֵיךְ מְנַדִּין לָךְ. נַסְתֵּיהּ נְפַק לֵיהּ לִבְרָא אֲמַר. חָרוּבִיתָא חָרוּבִיתָא. אֵין הֲלָכָה כִּדְבְרֵיהֶם אִיתְעוֹקְרִין. וְלָא אִיתְעֲקָרַת. אֵין הֲלָכָה כִּדְבָרַיי אִיתְעוֹקְרִין. וְאִיתְעֲקָרַת. אֵין הֲלָכָה כִּדְבְרֵיהֶן חוֹזְרִין. וְלָא חָזְרַת. אֵין הֲלָכָה כִּדְבָרַיי חוֹזְרִין. וְחָזְרַת. כָּל הָדֵין שְׁבָחָא וְלֵית הֲלָכָה כְרִבִּי אֱלִיעֶזֶר. אָמַר רִבִּי חֲנִינָה. מִשֶּׁנִּיתְּנָה לֹא נִיתְּנָה אֶלָּא אַחֲרֵי רַבִּים לְהַטּוֹת. וְלֵית רִבִּי אֱלִעֶזֶר יָדַע שֶׁאַחֲרֵי רַבִּים לְהַטּוֹת.] לֹא הִקְפִּיד אֶלָּא עַל יְדֵי שֶׁשָּׁרְפוּ טַהֲרוֹתָיו בְּפָנָיו. תַּמָּן תַּנִּינָן. חִיתְּכוּ חוּלְיוֹת וְנָתַן חוֹל בֵּין חוּלְיָיא לְחוּלְיָיא. רִבִּי לִיעֶזֶר מְטַהֵר וַחֲכָמִים מְטַמִּין. זֶה תִּנּוּרוֹ שֶׁלְּחֲכִינַיי. אָמַר רִבִּי יִרְמְיָה. חָכַךְ גָּדוֹל נַעֲשָׂה בְאוֹתוֹ הַיּוֹם. כָּל מָקוֹם שֶׁהַיְתָה עֵינוֹ שֶׁלְּרִבִּי לִיעֶזֶר מַבָּטָת הָיָה נִשְׂרָף. וְלֹא עוֹד אֶלָּא אֲפִילוּ חִיטָּה אַחַת חֲצָיֶיהָ נִשְׂרַף וְחֲצָיֶיהָ לֹא נִשְׂרַף. וְהָיוּ עֲמוּדֵי בֵית הַוַּועַד מְרוֹפְפִים. אָמַר לָהֶן רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ. אִם חֲבֵרִים מִתְלַחֲמִים אַתֶּם מָה אִיכְפַּת לָכֶם. וְיָצְאָה בַת קוֹל וְאָמְרָה. הֲלָכָה כֶּאֱלִיעֶזֶר בְּנִי. אָמַר רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ. לֹא בַשָּׁמַיִם הִיא. רִבִּי קְרִיסְפִּי רִבִּי יוֹחָנָן בְּשֵׁם רִבִּי. אִם יֹאמַר לִי אָדָם. כָּךְ שָׁנָה רִבִּי לִיעֶזֶר. שׁוֹנֶה אֲנִי כִּדְבָרָיו. אֶלָּא דְתַנֵּיא מְחַלְפִין. חַד זְמַן הֲוָה עָבַר בַּשׁוּקָא וַחֲמַת חָדָא אִיתָּא סְחוֹתָה דְבֵייתָא וּטְלַקַת וְנָפְלַת גַּו רֵישֵׁיהּ. אֲמַר. דּוֹמָה שֶׁהַיּוֹם חֲבֵירַיי מְקָרְבִין אוֹתִי. דִּכְתִיב מֵאַשְׁפּוֹת יָרִים אֶבְיוֹן.

רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי שְׁלַח בָּתַר חַד בַּר נַשׁ תְּלָתָה זִימְנִין וְלָא אֲתָא. שְׁלַח אֲמַר לֵיהּ. אֵילּוּלֵא דְלָא חֲרָמִית בַּר נַשׁ מִן יוֹמוֹי הֲוִינָא מְחַרֵם לְהַהוּא גּוּבְרָא. שָׁעַל עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה דְבָרִים מְנַדִּין וְזֶה אֶחָד מֵהֶן. וְכֹל אֲשֶׁר לֹא יָבוֹא לִשְׁלִשֶׁת הַיָּמִים כַּעֲצַת הַשָּׂרִים וְהַזְּקֵנִים יָחֳרַם כָּל רְכוּשׁוֹ וְהוּא יִבָּדֵל מִקְּהַל הַגּוֹלָה. אָמַר רִבִּי יִצְחָק בֵּירִבִּי לָעְזָר. אִית סַגִּין מִינְּהוֹן מְבַדְּרָן בְּמַתְנִיתָא. תַּמָּן תַּנִּינָן. שְׁלַח לוֹ שִׁמְעוֹן בֶּן שֶׁטַח אָמַר לוֹ צָרִיךְ אַתָּה לִנְדוֹת. שֶׁאִילּוּ נִגְזְרָה גְזֵירָה כְשֵׁם שֶׁנִּגְזְרָה בִימֵי אֵלְיָהוּ [לֹא נִמְצֵאת מֵבִיא אֶת הָרַבִּים לִידֵי חִלּוּל הַשֵּׁם. שֶׁכָּל הַמֵּבִיא אֶת הָרַבִּים לִידֵי חִלּוּל הַשֵּׁם צָרִיךְ נִדּוּי. תַּמָּן תַּנִּינָן. שְׁלַח לוֹ רַבָּן גַּמְלִיאֵל אִם מְעַכֵּב אַתָּה אֶת הָרַבִּים נִמְצֵאתָ מַכְשִׁילָן לְעָתִיד לָבוֹא.] לֹא נִמְצֵאתָ מְעַכֵּב אֶת הָרַבִּים מִלַּעֲשׂוֹת מִצְוָה. שֶׁכָּל הַמְעַכֵּב אֶת הָרַבִּים לַעֲשׂוֹת דָּבָר מִצְוָה צָרִיךְ נִידּוּי.

תַּנֵּי. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי. תּוּוּדֵס אִישׁ רוֹמִי הִנְהִיג אֶת אַנְשֵׁי רוֹמִי שֶׁיְּהוּ אוֹכְלִין גְּדָיִים מְקוּלָּסִין בְּלֵילֵי פְסָחִים. שָׁלְחוּ חֲכָמִים וְאָמְרוּ לוֹ. אֵילּוּלֵי שֶׁאַתְּ תֵּוּודֵס לֹא הָיֵינוּ מְנַדִּין אוֹתָךְ. וּמָהוּ תֵּוּודֵס. אָמַר רִבִּי חֲנַנְיָה. דַּהֲוָה מְשַׁלֵּחַ פַּרְנָסָתְהוֹן דְּרַבָּנָן. לֹא נִמְצֵאתָה מֵבִיא אֶת הָרַבִּים לִידֵי אֲכִילַת קָדָשִׁים בַּחוּץ. שֶׁכָּל הַמֵּבִיא אֶת הָרַבִּים לִידֵי אֲכִילַת קָדָשִׁים בַּחוּץ צָרִיךְ נִידּוּי. תַּמָּן תַּנִּינָן. אֶת מִי נִידּוּ. אֶת אֶלְעָזָר בֶּן הַנְּדָ שֶׁפִּיקְפֵּק בְּטָהֳרַת הַיָּדַיִם. הָדָא אָמְרָה. הַמְפַקְפֵּק בְּדָבָר אֲפִילּוּ מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים צָרִיךְ נִידּוּי. תַּמָּן תַּנִּינָן. דִּכְמָה הִשְׁקוּהָ. מָהוּ דִּכְמָה. דִּכְוָותָהּ. נִידּוּהוּ וְמֵת בְּנִידּוּיוֹ וְסָקְלוּ בֵית דִּין אֲרוֹנוֹ. לְלַמְּדָךְ שֶׁכָּל הַמְנוּדֶּה וּמֵת סוֹקְלִין אֲרוֹנוֹ. הָדָא אָמְרָה. הַמְבַזֶּה זָקֵן אֲפִילּוּ לְאַחַר מִיתָה צָרִיךְ נִידּוּי. בְּיוֹמוֹי דְרִבִּי זְעוּרָה הֲווֹן מְרַחֲקִין וּמְקָרְבִין. אָמַר לוֹן [רִבִּי] לָא. הַשְׁתָּא מְרַחֲקִין וְהַשְׁתָּא מְקָרְבִין. אָמַר רִבִּי יוֹסֵה. חָזְרוּ וְנִמְנוּ. לְכְשֶׁיַּחֲזוֹר בּוֹ יְהוּ מְקָרְבִין אוֹתוֹ.

הַמְנוּדֶּה לְרַב מְנוּדֶּה לַתַּלְמִיד. הַמְנוּדֶּה לַתַּלְמִיד אֵינוֹ מְנוּדֶּה לְרַב. הַמְנוּדֶּה לְאַב בֵּית דִּין מְנוּדֶּה לַחֲכָם. הַמְנוּדֶּה לַחֲכָם אֵינוֹ מְנוּדֶּה לְאַב בֵּית דִּין. הַמְנוּדֶּה לַנָּשִׂיא מְנוּדֶּה לְכָל אָדָם. עַד כְּדוֹן חָכָם שֶׁנִּידֶּה. וְאֲפִילּוּ חָבֵר שֶׁנִּידֶּה. נִישְׁמְעִינָהּ מִן הָדָא. חָדָא אַמְהָא מִן דְּבַר פָּטָא הֲוָות עָבְרָה קוֹמֵי חָדָא כְּנִישָׁא. חֲמַת חַד סְפַר מָחֵי לְחַד מֵיינוֹק יְתִיר מִן צוֹרְכֵיהּ. אָמְרָה לֵיהּ. יְהֵוִי הַהוּא גּוּבְרָא מֻחְרָם. אֲתָא שְׁאַל לְרִבִּי אָחָא. אֲמַר לֵיהּ. צָרִיךְ אַתְּ חֲשַׁשׁ עַל נַפְשָׁךְ. הָדָא אָמְרָה. הָעוֹשֶׂה דָבָר שֶׁלֹּא כְשׁוּרָה צָרִיךְ נִידּוּי. רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ הֲוָה מְעַיְּינֵי תֵּינִין בְּבַרְבַּרִית. אָתוֹן לֵיסְטַיָּא וְגָנְבוּן מִינְהוֹן בַּלֵּילְיָא. וּבְסוֹפָא אַרְגִּישׁ בְּהוֹן. אֲמַר לוֹן. לֵיהֲווֹן אִילֵּין עַמָּא מֻחְרָמִין. אָמְרוּן לֵיהּ. יֵיא הַהוּא גּוּבְרָא מֻחְרָם. חָשׁ עַל נַפְשֵׁיהּ. אָמַר. מָמוֹן אֵינוּן חַיָּיבִין לִי. דִּילְמָא נַפְשָׁן. נְפַק פָּרֵי בַּתְרֵיהוֹן. אֲמַר לוֹן. שָׁרוּן לִי. אָמְרוּן לֵיהּ. שָׁרֵי לָן וַנָן שָׁרֵיי לָךְ. הָדָא אָמְרָה. הַמְנַדֶּה אֶת מִי שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ וְנִידֶּה אוֹתוֹ נִידּוּיוֹ נִידּוּי.

מִי מַתִּיר. לֹא כֵן תַּנֵּי. מֵת אֶחָד מִמְּנָדָיו אֵין מַתִּירִין לוֹ. אָמַר רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי. הָדָא דַתְּ אֲמַר בְּשֶׁאֵין שָׁם נָשִׂיא. אֲבָל אִם יֵשׁ שָׁם נָשִׂיא הַנָּשִׂיא מַתִּיר. רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אָחָא בְּשֵׁם רִבִּי בָּא בַּר מָמָל. מַעֲשֶׂה בְּאֶחָד שְׁמֵת אֶחָד מִמְּנָדָיו וְלֹא הִתִּירוּ לוֹ. וְלֹא כֵן אָמַר רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי. הָדָא דַתְּ אֲמַר בְּשֶׁאֵין שָׁם נָשִׂיא. אֲבָל אִם יֵשׁ שָׁם נָשִׂיא הַנָּשִׂיא מַתִּיר. וְקָמַת מַה דְאָמַר רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אָחָא בְּשֵׁם רִבִּי בָּא בַּר מָמָל. בְּשֶׁלֹּא חָזַר בּוֹ. רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אַבַּיי בְּשֵׁם רַב שֵׁשֶׁת. נִמְנוּ בְּאוּשָׁא שֶׁלֹּא לְנַדּוֹת זָקֵן. וַאֲתָיְיא כַּיי דְאָמַר רִבִּי שְׁמוּאֵל בְּשֵׁם רִבִּי אַבָּהוּ. זָקֵן שֶׁאֵירַע בּוֹ דָּבָר אֵין מוֹרִידִין אוֹתוֹ מִגְּדוּלָּתוֹ אֶלָּא אוֹמְרִים לוֹ. הִיכָּבֵד וְשֵׁב בְּבֵיתֶךָ. רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אַבַּיי בְּשֵׁם רִבִּי אָחָא. זָקֵן שֶׁשָּׁכַח תַּלְמוּדוֹ מַחְמַת אוֹנְסוֹ נוֹהֲגִין בּוֹ (כְּ)קְדוּשַּׁת אָרוֹן. רִבִּי אָחָא רִבִּי תַּנְחוּם רִבִּי חִייָה בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. זָקֵן שֶׁנִּידָּה לְצוֹרֶךְ עַצְמוֹ אֲפִילוּ כַהֲלָכָה אֵין נִידּוּיוֹ נִידּוּי.

בְּיוֹמוֹ דְּרִבִּי יִרְמְיָה אֲתַת עַקָּא עַל טִיבֶּרְיָיאֵי. שָׁלַח בָּעֵי מְנַרְתָּא דְכַסְפָּא גַּבֵּי רִבִּי יַעֲקֹב בִּירִבִּי בּוּן. שָׁלַח אָמַר לֵיהּ. אַדַּיִין לֹא שָׁב יִרְמְיָה מֵרָעָתוֹ. וּבִיקֵּשׁ לְנַדּוֹתוֹ. וַהֲוָה רִבִּי חִייָה בְּרֵיהּ דְּרִבִּי יִצְחָק עָטוֹשִׁיָא יְתִיב תַּמָּן. אָמַר לֵיהּ. שָׁמַעְתִּי שֶׁאֵין מְנַדִּין זָקֵן אֶלָּא אִם כֵּן עָשָׂה כְּיַרְבָעָם בֶּן נְבָט וַחֲבִירָיו. אָמַר לֵיהּ. דִּכְמָה הִשְׁקִיעָה. וּכְיַרְבָעָם בֶּן נְבָט וַחֲבֵירָיו עָשָׂה. וְנַדּוּן אִילֵּין לְאִילֵּין. וְחָשׁוּן אִילֵּין עַל אִילֵּין וְצָרְכוּן מִישְׁתַּרְיָיא אִילֵּין מִן אִילֵּין.

וְכֵן מִי שֶׁנִּשְׁאַל לֶחָכָם וְהוּתַּר. מָה אָנָן קַיְימִין. אִם בְּשֶׁנִּשְׁאַל קוֹדֶם לְרֶגֶל יִגַּלַּח. אִם בְּשֶׁלֹּא נִשְׁאַל קוֹדֶם לְרֶגֶל אַל יִגַּלַּח. אֶלָּא כִי נָן קַיְימִין בְּשֶׁנִּשְׁאַל קוֹדֶם לְרֶגֶל וְלֹא מָצְאוּ פִּתַּח לְנִדְרוֹ אֶלָּא בְרֶגֶל. כְּהָדָא. רִבִּי שִׁמְעוֹן בַּרְבִּי לֹא מָצְאוּ פִּתַּח לְנִדְרוֹ עַד שֶׁבָּא אֶחָד מִזִּקְנֵי הַגָּלִיל. וְאִית דְּאָמְרִין רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר הֲוָה. וַהֲוָה נְסִיב לֵיהּ מִן הָכָא וּמֵקִים לֵיהּ הָכָא. נְסִב לֵיהּ מִן הָכָא וּמֵקִים לֵיהּ הָכָא. עַד דְּאַקִּימֵיהּ גַּו שִׁימְשָׁא מַפְלֵי מָאנוֹי. אָמְרוּן לֵיהּ. אִילּוּ הֲוִיתָה יֵדַע דְּהָדֵין סַבָּא עֲבַד לָךְ הָכֵין נָדַר הֲווּיתָא. אָמַר לוֹן. לָא. וְשָׁרוּן לֵיהּ. וְלֵיהּ אָמְרִין. הָדָא מְנָן לָךְ. אָמַר לוֹן. מְשָׁרֵת מֵאִיר הֲייתִי בְּבָרְחוֹ שְׁנַיִם. וְיֵשׁ אוֹמְרִים. מַקְלוֹ שֶׁלְּרִבִּי מֵאִיר הָיְתָה בְיָדוֹ וְהִיא הָיְתָה מְלַמְּדָתוּ דַּעַת.

תַּנֵּי. כָּל אֵילּוּ שֶׁאָמְרוּ. מְגַלְּחִין בַּמּוֹעֵד. מוּתָּרִין לְגַלֵּחַ בְּתוֹךְ שְׁלֹשִׁים יוֹם שֶׁלְּאֵבֶל. אִית תַּנֵּיי תַנֵּי. אָסוּר. [וְאִית תַּנֵּיי תַנֵּי. מוּתָּר.] אָמַר רַב חִסְדָּא. מָאן דְּאָמַר. מוּתָּר. בְּשֶׁיֵּשׁ שָׁם רֶגֶל. מָאן דְּאָמַר. אָסוּר. בְּשֶׁאֵין שָׁם רֶגֶל. מַתְנִיתָא פְלִיגָא עַל רַב חִסְדָּא. הֲרֵי שֶׁתִּכְפּוּהוּ אֲבֵלָיו זֶה אַחַר זֶה הֲרֵי זֶה מֵיקֵל בַּסַּכִּין וּבַמִּסְפֶּרֶת אֲבָל לֹא בַּמִּסְפָּרַיִים. וְיֵיעָשֶׂה אֲבָל הַשִּׁינִי אָצֶל הָרִאשׁוֹן כְּמִי שֶׁהוּא אָנוּס וְיגַלַּח. הֲוֵי לֹא אִתְאֲמָרַת אֶלָּא מִפְּנֵי כְבוֹד הָרֶגֶל. רִבִּי שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק בָּעֵי נִיחָא בְתוֹךְ שִׁבְעָה. בְּתוֹךְ שְׁלֹשִׁים. הָתִיב רִבִּי חֲנַנְיָה חֲבֵרוֹן דְּרַבָּנָן. וְהָא תָּאנֵי. אֵילּוּ דְבָרִים שֶׁאֵבֵל אָסוּר בָּהֶן כָּל שִׁבְעָה. אִם בְּתוֹךְ שְׁלֹשִׁים הוּא אָסוּר בְּתוֹךְ שִׁבְעָה

לֹא כָל שֶׁכֵּן. לֹא אִיתְאֲמַרַת אֶלָּא בְּשֶׁתְּכָפוּהוּ אֲבֵלִים. הָדָא אָמְרָה שֶׁהוּא מוּתָּר. אָמַר רִבִּי מַתַּנְיָה. מָאן דְּאָמַר. אָסוּר. כְּדַרְכּוֹ בַּמִּסְפַּרַיִם.

שָׁפָם וּנְטִילַת צִפּוֹרְנַיִם. אִית תַּנָּיֵי תַנֵּי. בָּרֶגֶל מוּתָּר וּבָאֵבֶל אָסוּר. אִית תַּנָּיֵי תַנֵּי. בָּרֶגֶל אָסוּר וּבָאֵבֶל מוּתָּר. מָאן דְּאָמַר. בָּרֶגֶל מוּתָּר. בְּשֶׁיֵּשׁ שָׁם רֶגֶל. וּבָאֵבֶל אָסוּר. בְּשֶׁאֵין שָׁם רֶגֶל. מָאן דְּאָמַר. בָּרֶגֶל אָסוּר. בְּשֶׁיֵּשׁ שָׁם הַעֲרָמָה. בָּאֵבֶל מוּתָּר. בְּשֶׁאֵין שָׁם הַעֲרָמָה. רַב חִייָה בַּר אַשִׁי בְּשֵׁם רַב. הֲלָכָה כְּדִבְרֵי מִי שֶׁהוּא מֵיקַל כָּאן וְכָאן. רִבִּי שִׁמְעוֹן בַּר אַבָּא בְּשֵׁם רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי. הֲלָכָה כְּדִבְרֵי מִי שֶׁהוּא מֵיקַל בְּהִילְכוֹת אֵבֶל. רַב אָמַר. שָׁפָם כִּנְטִילַת צִפָּרְנַיִם לְכָל דָּבָר. אָמַר רִבִּי יִרְמְיָה. וּבִלְבַד בִּנּוֹטוֹת. רִבִּי יִצְחָק בַּר נַחְמָן בְּשֵׁם רִבִּי חֲנִינָה. זוּג בָּא לִפְנֵי רִבִּי בְּשָׁפָם וּבִנְטִילַת צִפָּרְנַיִם וְהִתִּיר לָהֶם רִבִּי. רִבִּי סִימוֹן בְּשֵׁם רִבִּי חֲנִינָה. שְׁנֵי זוּגוֹת הָיוּ. אֶחָד מֵעַמְּתָן וְאֶחָד מִיַּד עָלֶה. אֶחָד בְּשָׁפָם וְאֶחָד בִּנְטִילַת צִפָּרְנַיִם. וְהִתִּיר לָהֶן רִבִּי. כְּהָדָא רִבִּי שְׁמוּאֵל בַּר אַבָּא דָּמְכַת אַחְתֵּיהּ וַהֲוָה יְתִיב מַצְמֵי טֶפְרוֹיֵי. סְלַק רִבִּי לְע�ָזָר לְגַבֵּיהּ וְלָא כְסִיתוֹן. סְלַק רִבִּי נָתָן בַּר אַבָּא לְגַבֵּיהּ וְכְסִיתוֹן. אָמַר לֵיהּ. מִן קוֹמֵי רִבִּי לְעָזָר לָא כְסִיתִינוֹן. וּמִן קוֹמוֹי אַתְּ מְכַסֵּי לוֹן. אָמַר לֵיהּ. וּמַה אַתְּ סָבַר. דְּאַתְּ חָבִיב עָלַי כְּרִבִּי לְעָזָר.

הלכה ב

משנה: וְאֵילּוּ מְכַבְּסִין בַּמּוֹעֵד הַבָּא מִמְּדִינַת הַיָּם וּמִבֵּית הַשִּׁבְיָיה. וְהַיּוֹצֵא מִבֵּית הָאָסוּרִין. וְהַמְנוּוֶּה שֶׁהִתִּירוּ לוֹ חֲכָמִים. וְכֵן מִי שֶׁנִּשְׁאַל לֶחָכָם וְהוּתַּר. מִטְפָּחוֹת הַיָּדַיִם וּמִטְפָּחוֹת הַסַּפָּרִים וּמִטְפָּחוֹת הַסָּפָג וְכָל הָעוֹלִין מִטּוּמְאָה לְטַהֲרָה הֲרֵי אֵילּוּ מוּתָּרִין וּשְׁאָר כָּל אָדָם אֲסוּרִין:

הלכה: תַּנֵּי. בַּלְנָרֵי נָשִׁים מוּתָּר לְכַבְּסָן בַּמּוֹעֵד. הִיא בַּלְנָרֵי נָשִׁים הִיא בַּלְנָרֵי אֲנָשִׁים. מָהוּ בַּלְנָרֵי נָשִׁים. רַבָּנִן דְּקֵיסָרִין אָמְרֵי. אַנְטִינַיָּא. רִבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. מִי שֶׁאֵין לוֹ אֶלָּא חָלוּק אֶחָד מוּתָּר לְכַבְּסוֹ בַּמּוֹעֵד. אָמַר רִבִּי יוֹסֵה בֵּירִבִּי בּוּן. וּבִלְחוּד תְּרֵיי. דִּיהֵא שְׁלַח חַד וְלָבַשׁ חַד. בָּעוּן קוֹמֵי רִבִּי יוֹסֵה. בִּגְדֵי קְטַנִּים מַהֶן. אֲמַר לוֹן. כְּמִי שֶׁאֵין לוֹ אֶלָּא חָלוּק אֶחָד. בָּעוּן קוֹמוֹי. תַּנִּינָן. אֵין קוֹרְעִין וְלֹא חוֹלְצִין וְלֹא מַבְרִין אֶלָּא קְרוּבָיו שֶׁלְּמֵת. הֲווּת מַטְלְתֵּיהּ זְעִירָא וּקְרִיבוֹיֵי בְּעָן מֵיעוֹל לְגַבֵּיהּ. מָהוּ דְּיַתְבוּן פַּלְגּוֹן מִן לְגֵיו וּפַלְגּוֹן מִן לְבַר. אֲמַר לוֹן. יֵיעָלוֹן פַּלְגּוֹן יוֹמָא דֵין וּפַלְגּוֹן לְמָחָר. אָמַר רִבִּי מָנָא. הֵן דַּהֲווִינָן סָבְרִין דּוּ מֵקַלְקְלָה חָמַר.

תַּנֵּי. מִטְפָּחוֹת סַפָּרִים אֵין מְכַבְּסִין אוֹתָן בְּמֵי רַגְלַיִם. אֲבָל מְכַבְּסִין אוֹתָן בְּנֶתֶר וּבוֹרִית מִפְּנֵי הַכָּבוֹד.

הלכה ג

משנה: וְאֵילּוּ כוֹתְבִין בַּמּוֹעֵד קִידּוּשֵׁי נָשִׁים גִּיטִּין וְשׁוֹבָרִין דַּיְיתִיקֵי מַתָּנָה וּפָרוֹזְבּוּלִין אִיגְּרוֹת שׁוּם וְאִיגְּרוֹת מָזוֹן שְׁטָרֵי חֲלִיצָה וּמֵיאוּנִין וּשְׁטָרֵי בֵּרוּרִין וּגְזֵירוֹת בֵּית דִּין וְאִיגְּרוֹת שֶׁל רְשׁוּת׃

הלכה: וְאֵינוֹ מֵיצַר. אָמַר רִבִּי זְעוּרָה. מִכַּיּוָן שֶׁנִּתַּן דַּעְתּוֹ לְגָרֵשׁ אֵינוֹ מֵיצַר.
וְשׁוֹבָרִים. אִימּוֹלוֹגִים. אִיגְּרוֹת שׁוּם. שׁוּם הַיְתוֹמִים. אִיגְּרוֹת מָזוֹן. מְזוּנוֹת אַלְמָנָה. שְׁטָרֵי חֲלִיצָה. אֵילּוּ הֵן שְׁטָרֵי חֲלִיצָה. תַּמָּן אָמְרִין. דְּקָרְבַת קוֹדְמֵינָא וְשָׁרַת סֵינֵיהּ מְעִילּוֹי רִיגְלֵיהּ דִּימִינָא וְרָקַת קוֹדְמֵינָא רוֹקָא דְּמִיתְחָזֵי עַל אַרְעָא וְאָמְרִית. כְּכָה יֵעָשֶׂה לְאִישׁ אֲשֶׁר לֹא יִבְנֶה אֶת בֵּית אָחִיו. וְשִׁטְרֵי מֵיאוּנִין. אֵילּוּ הֵן שְׁטָרֵי מֵיאוּנִין. לָא רְעֵייְנָא לֵיהּ לָא שְׁוִוייְנָא לֵיהּ. לָא צְבִינָא לְאִיתְנַסָּבָא לֵיהּ. וּשְׁטָרֵי בֵּרוּרִין. רִבִּי יוֹחָנָן אָמַר. קוֹמְפְּרוֹמִיסִין. זֶה בּוֹרֵר לוֹ אֶחָד וְזֶה בּוֹרֵר לוֹ אֶחָד. וּגְזֵירוֹת בֵּית דִּין. אֵילּוּ גִיזְרֵי דִינִין. וְאִיגְּרוֹת שֶׁל רְשׁוּת. זוֹ שְׁאֵילַת שָׁלוֹם.

הלכה ד

משנה: אֵין כּוֹתְבִין שְׁטָרֵי חוֹב בַּמּוֹעֵד. אִם אֵינוֹ מַאֲמִינוֹ אוֹ שֶׁאֵין לוֹ מַה יֹּאכַל הֲרֵי זֶה יִכְתּוֹב. אֵין כּוֹתְבִין סְפָרִים תְּפִילִּין וּמְזוּזוֹת בַּמּוֹעֵד וְאֵין מַגִּיהִין אוֹת אַחַת אֲפִלּוּ בְּסֵפֶר הָעֲזָרָה. רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר כּוֹתֵב הוּא אָדָם תְּפִילִּין וּמְזוּזוֹת לְעַצְמוֹ וְטוֹוֶה לְעַצְמוֹ תְּכֵלֶת לְצִיצִית׃

הלכה: אֵין כּוֹתְבִין שְׁטָרֵי אֲרִיסוּת וְקַבָּלָנוּת בַּמּוֹעֵד. הַשָּׁם שָׁם כְּדַרְכּוֹ. וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִמּוֹד וְשֶׁלֹּא יִשְׁקוֹל וְלֹא יִמְנֶה. וּמְקַבְּלִין קִיבּוֹלֶת בַּמּוֹעֵד לַעֲשׂוֹתָהּ לְאַחַר הַמּוֹעֵד. וְאֵין מְקַבְּלִין קִיבּוֹלֶת בַּמּוֹעֵד לַעֲשׂוֹתָהּ בְּתוֹךְ הַמּוֹעֵד. הַשָּׁם שָׁם כְּדַרְכּוֹ וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִמּוֹד וְשֶׁלֹּא יִשְׁקוֹל וְלֹא יִמְנֶה.
אָמַר רִבִּי יִרְמְיָה. אִם אֵינוֹ מַאֲמִינוֹ לַלָּוֶה. אוֹ שֶׁאֵין לוֹ מַה יֹּאכַל לַלְּבָלָר. אָמַר לוֹ רִבִּי יוֹסֵי. אִם אוֹמֵר אַתְּ כֵּן נִמְצֵאתָה מַתִּיר אֶת הָאוּמָּנוּת בַּמּוֹעֵד. אֶלָּא אִם אֵינוֹ מַאֲמִינוֹ לַמַּלְוֶה שֶׁעָבְרָה. אוֹ שֶׁאֵין לוֹ מַה יֹּאכַל לַמַּלְוֶה הַבָּאָה.
חַד בַּר נַשׁ אוֹבֵד תְּפִילּוֹי בְּמוֹעֲדָא. אֲתָא לְגַבֵּי רִבִּי חֲנַנְאֵל וּשְׁלְחֵיהּ לְגַבֵּי רִבִּי אַבָּא בַּר נָתָן. אָמַר לֵיהּ. הַב לֵיהּ תְּפִילָּךְ וְזִיל כְּתוֹב לָךְ. אָמַר לֵיהּ רַב. אֵיזִיל כְּתוֹב לֵיהּ. מַתְנִיתָה פְּלִיגָא עַל רַב. כּוֹתֵב הוּא אָדָם תְּפִילִּין וּמְזוּזָה לְעַצְמוֹ. הָא לְאַחֵר לֹא. פָּתַר לָהּ בְּכוֹתֵב לְהָנִיחַ.
וְטוֹוֶה עַל יְרֵיכוֹ תְּכֵלֶת לְצִיצִיתוֹ. רַב יְהוּדָה בְּשֵׁם שְׁמוּאֵל רִבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. טוֹוֶה וַאֲפִילּוּ בַּפֶּלֶךְ. רַב אָמַר. טוֹוֶה בַּפֶּלֶךְ. בֵּין לוֹ בֵּין לְאַחֵר. מַתְנִיתָא פְּלִיגָא עַל רַב. וְטוֹוֶה עַל יְרֵיכוֹ תְּכֵלֶת לְצִיצִיתוֹ. הָא לְאַחֵר לֹא. פָּתַר לָהּ בְּטוֹוֶה לְהָנִיחַ.

הלכה ה

משנה: הַקּוֹבֵר אֶת מֵתוֹ שִׁלשֶׁת יָמִים קוֹדֶם לָרֶגֶל בָּטְלוּ מִמֶּנּוּ גְּזֵירַת שִׁבְעָה. שְׁמוֹנַת יָמִים קוֹדֶם לָרֶגֶל בָּטְלוּ מִמֶּנּוּ גְּזֵירַת שְׁלשִׁים מִפְּנֵי שֶׁאָמְרוּ שַׁבָּת עוֹלָה וְאֵינָהּ מַפְסֶקֶת רְגָלִים מַפְסִיקִין וְאֵינָן עוֹלִין׃

הלכה: גְּזֵירַת שִׁבְעָה. סַנְדָּל וְסַפָּן. גְּזֵירַת שְׁלשִׁים. אִיחוּי וְגִיהוּץ וְתִגְלַחַת. אֵי זֶהוּ גִיהוּץ. כְּלֵי צֶמֶר מְגוּהָצִין חֲדָשִׁים. וּכְלֵי פִשְׁתָּן מְגוּהָצִין לְבָנִים. רִבִּי חֶלְבּוֹ רַב חוּנָה בְשֵׁם רַב. חָל יוֹם שְׁמִינִי שֶׁלּוֹ לִהְיוֹת בַּשַּׁבָּת מְגַלֵּחַ עֶרֶב שַׁבָּת. הֵיךְ אֶיפְשַׁר. תִּיפְתָּר שֶׁגִּרְרָתוּ חַיָּה וְנִתְיַיאֲשׁוּ מִלְּבַקְּשׁ. וְתַנֵּי כֵן. הֲרֵי מִי שֶׁגִּרְרָתוּ חַיָּה. מֵאֵימָתַי מוֹנִין לוֹ. מִשֶּׁנִּתְיַיאֲשׁוּ מִלְּבַקְּשׁ. מְצָאוּהוּ אֵיבָרִים אֵיבָרִים. מוֹנִין לוֹ מִשֶּׁיִּמָּצֵא רֹאשׁוֹ וְרוּבּוֹ. רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר. הַשַּׁזְרָה וְהַגּוּלְגּוֹלֶת רוּבּוֹ. אָמַר רִבִּי אָבוּן. תִּיפְתָּר שֶׁנִּסְתַּם הַגּוֹלֶל עֶרֶב שַׁבָּת עִם חֲשֵׁיכָה. הֵיךְ אֶיפְשַׁר. אָמַר רִבִּי אָחָא. תִּיפְתָּר שֶׁסְּתָמוֹ גוֹי. אִית דְּבָעֵי מֵימַר שֶׁבָּאת לוֹ שְׁמוּעָה קֳרוֹבָה בַשַּׁבָּת.

רִבִּי אִמִּי הֲוָה לֵיהּ עוֹבְדָא וְגִילַּח יוֹם שְׁלשִׁים. [וְאֶחָד רִבִּי] הֲוָה לֵיהּ עוֹבְדָא וְגִילַּח יוֹם שְׁלשִׁים וְאֶחָד. אָמַר רִבִּי זְרִיקָן. מִן מַתְנִיתָן יִלַּף לָהּ רִבִּי אִמִּי. דְּתַנִּינָן תַּמָּן. מִי שֶׁנָּזַר שְׁתֵּי נְזִירִיּוֹת מְגַלֵּחַ אֶת הָרִאשׁוֹנָה יוֹם שְׁלשִׁים וְאֶחָד וְאֶת הַשְּׁנִייָה יוֹם שִׁשִּׁים וְאֶחָד. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי. תַּמָּן לְשֶׁעָבַר וְהָכָא כַּתְּחִילָּה. רִבִּי יִרְמְיָה הוֹרֵי לְרִבִּי יִצְחָק עַטּוֹשְׁיָא. וְאִית דְּאָמְרֵי. לְרִבִּי חִייָה בְּרֵיהּ דְּרִבִּי יִצְחָק עַטּוֹשְׁיָא. לְגַלֵּחַ יוֹם שְׁלשִׁים מִן מַתְנִיתָן. שְׁמוֹנַת יָמִים קוֹדֶם לָרֶגֶל בָּטְלוּ מִמֶּנּוּ גְּזֵירַת שְׁלשִׁים. הֵיא שְׁמִינִי הֵיא שְׁלשִׁים. אָמַר רִבִּי יוֹסֵה. שַׁנְייָא הִיא תַּמָּן שֶׁמִּפְּנֵי כְבוֹד הָרֶגֶל הִתִּירוּ. תֵּדַע לָךְ שֶׁהֵיא כֵן. דְּאָמַר רִבִּי חֶלְבּוֹ רַב חוּנָה בְשֵׁם רַב. חָל יוֹם שְׁמִינִי שֶׁלּוֹ לִהְיוֹת בַּשַּׁבָּת מְגַלֵּחַ עֶרֶב שַׁבָּת. אֵין תֵּימַר שֶׁלֹּא מִפְּנֵי הָרֶגֶל הִתִּירוּ. מֵעַתָּה אֲפִילוּ חָל יוֹם שְׁלשִׁים שֶׁלּוֹ לִהְיוֹת בַּשַּׁבָּת מְגַלֵּחַ עֶרֶב שַׁבָּת. וְעוֹד מִן הָדָא דְתַנֵּי. עַל כָּל הַמֵּתִים הוּא שׁוֹלֵל לְאַחַר שִׁבְעָה וּמְאַחֶה לְאַחַר שְׁלשִׁים. וְיִשְׁלוֹל יוֹם שִׁבְעָה וְיַאֲחֶה יוֹם שְׁלשִׁים. אָמַר רִבִּי חַגַּי. דִּיהֲוֶה שְׁמַעְתָּא כֵן וּשְׁמַעְתָּא כֵן.

תַּנֵּי. זוֹ דִּבְרֵי אַבָּא שָׁאוּל. רַב יְהוּדָה בְשֵׁם שְׁמוּאֵל רִבִּי אַבָּהוּ בְשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. הֲלָכָה כְאַבָּא שָׁאוּל. וְתַנֵּי כֵן. הֲלָכָה כִדְבָרָיו. רִבִּי בָּא בְשֵׁם רַב. דִּבְרֵי אַבָּא שָׁאוּל בֵּין יָמִים בֵּין גְּזֵירוֹת בָּטְלוּ. אֲבָל דִּבְרֵי חֲכָמִים יָמִים בָּטְלוּ גְּזֵירוֹת לֹא בָּטְלוּ. מַה בֵּינֵיהוֹן. רַב חוּנָה אָמַר. עֶרֶב הָרֶגֶל בֵּינֵיהוֹן. אִם גִּילַּח עֶרֶב הָרֶגֶל יְגַלַּח אַחַר הָרֶגֶל. אִם לֹא גִילַּח עֶרֶב הָרֶגֶל אַל יְגַלַּח אַחַר הָרֶגֶל. רִבִּי יוֹחָנָן אָמַר. אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא גִילַּח עֶרֶב הָרֶגֶל יְגַלַּח לְאַחַר הָרֶגֶל. רִבִּי לָעְזָר הוֹרִי לְרִבִּי שִׁמְעוֹן בַּר בָּא לְגַלֵּחַ לְאַחַר הָרֶגֶל. וְלֹא יָדְעִין אִי כְהָדָא דְאַבָּא שָׁאוּל וְאִין כְּהָדָא דְרַבָּנִן דִּבְרֵי הַכֹּל.

רִבִּי לָעְזָר הוֹרִי לְשִׁמְעוֹן בַּר בָּא. הֶרֶגֶל עוֹלֶה לְמִנְיַין שְׁלֹשִׁים. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי. אַשְׁכְּחוֹן תַּלְתִּין קוֹדְמִין לְשִׁבְעָה. הַקּוֹבֵר אֶת מֵתוֹ שְׁלֹשֶׁת יָמִים קוֹדֶם לֶרֶגֶל בָּטְלוּ מִמֶּנּוּ גְּזֵירַת שִׁבְעָה. לֹא אָמַר אֶלָּא שְׁלֹשָׁה. הָא שְׁנַיִם לֹא. הָדָא דְתֵ֗ אָמַר בֵּינוֹ לְבֵין עַצְמוֹ. אֲבָל הָרַבִּים אֵין הָרַבִּים מִתְעַסְּקִין עִמּוֹ. וְתַנֵּי כֵן. הַקּוֹבֵר אֶת מֵתוֹ שְׁלֹשֶׁת יָמִים בְּתוֹךְ הָרֶגֶל מוֹנֶה שִׁבְעָה לְאַחַר הָרֶגֶל. שְׁלֹשָׁה יָמִים הָרִאשׁוֹנִים הָרַבִּים מִתְעַסְּקִין עִמּוֹ. אַרְבָּעָה יָמִים הָאַחֲרוֹנִים אֵין הָרַבִּים מִתְעַסְּקִין עִמּוֹ. וּמְלַאכְתּוֹ נַעֲשֵׂית בָּאֲחֵרִים. וַעֲבָדָיו וּבְהֶמְתּוֹ עוֹשִׂין בְּצִינְעָה בְּמָקוֹם אַחֵר. מָהוּ לְהַרְאוֹת לוֹ פָּנִים. רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אִידִי בְשֵׁם רִבִּי חֲנִינָה. וַהֲלֹא אָמְרוּ. אֵין אֵבֶל בַּשַּׁבָּת. מִפְּנֵי מַה אָמְרוּ לְהַרְאוֹת לוֹ פָּנִים. לֹא מִפְּנֵי הַכָּבוֹד. וְהָכָא מִפְּנֵי הַכָּבוֹד. וּדְכְוָותָהּ. יוֹם אֶחָד לִפְנֵי הֶרֶגֶל בָּטְלוּ מִמֶּנּוּ גְּזֵירַת שְׁנַיִם.

אֲבָל בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן אֵינוֹ נוֹתֵן תְּפִילִּין. בַּיּוֹם הַשֵּׁינִי הוּא נוֹתֵן תְּפִילִּין. אִם בָּאוּ פָּנִים חֲדָשׁוֹת חוֹלְצָן כָּל שִׁבְעָה. דִּבְרֵי רִבִּי לְעָזָר. רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר. בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן וּבַיּוֹם הַשֵּׁינִי אֵינוֹ נוֹתֵן תְּפִילִּין. בַּשְּׁלִישִׁי הוּא נוֹתֵן תְּפִילִּין. אִם בָּאוּ פָּנִים חֲדָשׁוֹת אֵינוֹ חוֹלְצָן. אִם בַּיּוֹם הַשֵּׁינִי אֵינוֹ נוֹתֵן תְּפִילִּין. צוֹרְכָה מֵימַר מִי שֶׁמֵּתוֹ מוּטָל לְפָנָיו. אֶלָּא בְּגִין דְּתַנָּא דָא תַּנָּא דָא. רִבִּי זְעוּרָה מַר עוּקְבָּן בְּשֵׁם שְׁמוּאֵל. רִבִּי זְעוּרָה רַב יִרְמְיָה בְּשֵׁם רַב. הֲלָכָה כְּרִבִּי לְעָזָר בְּנָתִינָה וּכְרִבִּי יְהוֹשֻׁעַ בַּחֲלִיצָה. רִבִּי זְעוּרָה בָּעֵי. אִם נָתַן בַּיּוֹם הַשֵּׁינִי כְּרִבִּי לְעָזָר מָהוּ שֶׁיַּעֲשֶׂה רִבִּי לְעָזָר כְּרִבִּי יְהוֹשֻׁעַ שֶׁלֹּא לַחֲלוֹץ. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי בִּירִבִּי בּוּן. וְכֵינִי. אִם נָתַן בַּיּוֹם הַשֵּׁינִי כְּרִבִּי לְעָזָר נַעֲשָׂה רִבִּי לְעָזָר כְּרִבִּי יְהוֹשֻׁעַ שֶׁלֹּא לַחֲלוֹץ. אֵין כֵּינִי נֹאמַר. הֲלָכָה כְּרִבִּי לְעָזָר.

הֲרֵי שֶׁאֵין לוֹ מָה לוֹכַל. בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן וּבַשֵּׁינִי אֵינוֹ עוֹשֶׂה מְלָאכָה. בַּשְּׁלִישִׁי הוּא עוֹשֶׂה בְּצִינְעָה. אֲבָל אָמְרוּ. תְּבוֹא מְאֵירָה לִשְׁכֵינָיו שֶׁהִצְרִיכוּהוּ לָכָךְ. בַּר קַפָּרָא אָמַר. אֲפִילּוּ בַּשְּׁלִישִׁי לֹא יַעֲשֶׂה כָּל עִיקָּר. בַּר קַפָּרָא כְּדַעְתֵּיהּ. דְּבַר קַפָּרָא אָמַר. אֵין תּוֹקְפוֹ שֶׁלְּאֵבֶל אֶלָּא עַד שְׁלֹשָׁה יָמִים. רִבִּי אַבָּא בְּרֵיהּ דְּרִבִּי פַּפַּי רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ דְּסִכְנִין בְּשֵׁם רִבִּי לֵוִי. כָּל תְּלָתָא יוֹמִין נַפְשָׁא טַיְיסָא עַל גּוּפָא. סְבִירָה דְּהִיא חָזְרָה לְגַבֵּיהּ. כֵּיוָן דְּהִיא חַמְיָיא דְּאִישְׁתַּנֵּי זִיוֵּיהוֹן דְּאַפּוֹי הִיא שְׁבְקָא לֵיהּ וְאָזְלָה לָהּ. לְאַחַר שְׁלֹשָׁה יָמִים הַכֶּרֶס נִבְקַעַת עַל פָּנָיו וְאוֹמֶרֶת לוֹ. הֵא [לָךְ] מַה שֶּׁגָּזַלְתָּה וְחָמַסְתָּה וְנָתַתָּ בִּי. רִבִּי חַגַּיי בְּשֵׁם רִבִּי יֹאשִׁיָּה מַיְיתֵי לָהּ מִן הָכָא. וְזֵירִיתִי פֶּרֶשׁ עַל פְּנֵיכֶם וַאֲפִילּוּ פֶּרֶשׁ חַגֵּיכֶם. בְּאוֹתָהּ הַשָּׁעָה אַף בְּשָׂרוֹ עָלָיו יִכְאָב וְנַפְשׁוֹ עָלָיו תֶּאֱבָל. אַרִיסָיו וַחֲכִירָיו וְקַבְּלָיו הֲרֵי אֵילּוּ עוֹשִׂין. אִיכָּרָיו וְסַפָּנָיו וּגְמַלָּיו אֵינָן עוֹשִׂין. רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי אָמַר. הָיְתָה לוֹ פָּרָה מְגַמֶּלֶת בָּעִיר הֲרֵי זֶה עוֹשֶׂה. אָמַר לֵיהּ רִבִּי יוֹסֵה. הָדָא דְתֵ֗ אָמַר בָּהוּא דְחַיָּיב לֵיהּ. הָא בַּתְּחִילָּה אָסוּר.

שְׁנֵי אַחִין שְׁנֵי שׁוּתָּפִין שְׁנֵי טַבָּחִים שְׁנֵי חֲנְוָונִים שֶׁאֵירַע לְאֶחָד מֵהֶן דָּבָר הֲרֵי אֵילּוּ נוֹעֲלִין אֶת חֲנוּתָן. (וְחֲבֵירָיו וּפוֹעֲלִין) [וַחֲמָרָיו וּפוֹעֲלָיו] עוֹשִׂין בְּצִינְעָה בְּמָקוֹם אַחֵר.

אֲבֵל כָּל זְמַן שֶׁמֵּתוֹ מוּטָל לְפָנָיו אוֹכֵל אֶצֶל חֲבֵירוֹ. אֵין לוֹ חָבֵר אוֹכֵל בְּבֵית אַחֵר. אֵין לוֹ בַּיִת אַחֵר עוֹשֶׂה מְחִיצָה וְאוֹכֵל. אִם אֵינוֹ יָכוֹל לַעֲשׂוֹת מְחִיצָה הוֹפֵךְ אֶת פָּנָיו כְּנֶגֶד הַכּוֹתֶל וְאוֹכֵל. וְאֵינוֹ לֹא מֵיסַב וְאוֹכֵל. וְלֹא אוֹכֵל כָּל צוֹרְכוֹ. וְלֹא שׁוֹתֶה כָּל צוֹרְכוֹ. וְלֹא אוֹכֵל בָּשָׂר וְלֹא שׁוֹתֶה יַיִן. וְאֵין מְזַמְּנִין עָלָיו. וְאִם בֵּירַךְ אֵין עוֹנִין אַחֲרָיו אָמֵן. וַאֲחֵרִים שֶׁבִּירְכוּ אֵינוֹ עוֹנֶה אַחֲרֵיהֶן אָמֵן. בַּמֶּה דְבָרִים אֲמוּרִים. בַּחוֹל. אֲבָל בַּשַּׁבָּת מֵיסַב וְאוֹכֵל. וְאוֹכֵל כָּל צוֹרְכוֹ. וְשׁוֹתֶה כָּל צוֹרְכוֹ. וְאוֹכֵל בָּשָׂר וְשׁוֹתֶה יַיִן. וּמְזַמְּנִין עָלָיו. וְאִם בֵּירַךְ עוֹנִין אַחֲרָיו אָמֵן. וַאֲחֵרִים שֶׁבִּירְכוּ עוֹנֶה אַחֲרֵיהֶן אָמֵן. אָמַר רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל. הוֹאִיל וְהִיתַּרְתָּה לוֹ אֶת כָּל אֵילּוּ חַיְיבֵיהוּ בִּשְׁאַר מִצְוֹתֶיהָ שֶׁלְּתוֹרָה. חַיֵּי שָׁעָה הִיתַּרְתָּה לוֹ חַיֵּי עוֹלָם לֹא כָל שֶׁכֵּן. רִבִּי יוּדָה בַּר פָּזִי בְּשֵׁם רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי. הֲלָכָה כְרַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל. נִמְסַר לָרַבִּים אוֹכֵל בָּשָׂר וְשׁוֹתֶה יַיִן. נִמְסַר לַכַּתָּפִים כְּמִי שֶׁנִּמְסַר לָרַבִּים.

אֲבֵל בַּשַּׁבָּת הָרִאשׁוֹנָה אֵינוֹ הוֹלֵךְ לְבֵית הַכְּנֶסֶת. בַּשְּׁנִיָּיה הוֹלֵךְ לְבֵית הַכְּנֶסֶת וְאֵינוֹ יוֹשֵׁב בְּמְקוֹמוֹ. בַּשְּׁלִישִׁית יוֹשֵׁב בְּמְקוֹמוֹ וְאֵינוֹ מְדַבֵּר. בָּרְבִיעִית שׁוֹוֶה לְכָל אָדָם. רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר. אֵיפְשַׁר לוֹמַר בַּשַּׁבָּת הָרִאשׁוֹנָה שֶׁהָרַבִּים מִתְעַסְקִין עִמּוֹ. אֶלָּא הַשְּׁנִיָּיה הִיא הָרִאשׁוֹנָה. הַשְּׁלִישִׁית הִיא הַשְּׁנִיָּיה. הָרְבִיעִית הִיא הַשְּׁלִישִׁית. רִבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר. אֲבֵל בַּשַּׁבָּת הָרִאשׁוֹנָה הוֹלֵךְ לְבֵית הַכְּנֶסֶת וְאֵינוֹ יוֹשֵׁב בְּמְקוֹמוֹ. בַּשְּׁנִיָּיה יוֹשֵׁב בְּמְקוֹמוֹ וְאֵינוֹ מְדַבֵּר. בַּשְּׁלִישִׁית שׁוֹוֶה לְכָל אָדָם. רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי אָמַר. הֲלָכָה כִּדְבָרֵי מִי שֶׁהוּא מוֹסִיף יָמִים.

הֲרֵי שֶׁבָּא וּמָצָא אֲבֵל בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ. בַּשֵּׁנִי וּבַשְּׁלִישִׁי מַשְׁלִים עַמָּהֶן. בָּרְבִיעִי מוֹנֶה לְעַצְמוֹ. רִבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר. אֲפִילּוּ (בַּשִּׁשִּׁי) [בָּרְבִיעִי] מַשְׁלִים עַמָּהֶן. רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי אָמַר. הֲלָכָה כְּרִבִּי שִׁמְעוֹן בְּשֶׁאֵינוֹ גָדוֹל מִשְׁפָּחָה. אֲבָל אִם הָיָה גָדוֹל מִשְׁפָּחָה מוֹנֶה לְעַצְמוֹ. כְּהָדָא רִבִּי מָנָא הוֹרֵי לְרִבִּי אַרְמֵנָיָא. מִכֵּיוָן שֶׁאַתְּ גָּדוֹל מִשְׁפָּחָה מְנֵה לְעַצְמָךְ. בְּשֶׁלֹּא הוּרְאוּ לוֹ רוֹב פָּנִים. אֲבָל אִם הוּרְאוּ לוֹ רוֹב פָּנִים נוֹטְלוֹ לַמֶּרְחָץ. כְּהָדָא רַב הוּנָא הוֹרֵי לַאֲחוֹי דְּרִבִּי יְהוּדָה בַּר זַבְדִּי. מִכֵּיוָן שֶׁהוּרְאוּ לוֹ רוֹב פָּנִים נוֹטְלוֹ לַמֶּרְחָץ.

הֲרֵי שֶׁמּוֹלִיכִין אוֹתוֹ מִמָּקוֹם לְמָקוֹם. כְּגוֹן אִילֵּין דְּקָבְרִין בְּבֵית שְׁרֵיי. אִית תַּנֵּיי תַנֵּי. אֵילּוּ שֶׁכָּן מוֹנִין מִשֶּׁיָּצָא הַמֵּת. וְאֵילּוּ שֶׁשָּׁם מוֹנִין מִשֶּׁיִּסָּתֵם הַגּוֹלֶל. אִית תַּנֵּיי תַנֵּי. אֵילּוּ וְאֵילּוּ מוֹנִין מִשֶּׁיִּסָּתֵם הַגּוֹלֶל. רִבִּי סִימוֹן בְּשֵׁם רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי. הַכֹּל הוֹלֵךְ אַחַר גָּדוֹל הַמִּשְׁפָּחָה. רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אָחָא בְּשֵׁם רִבִּי אַסִּי. לְחוֹמְרִין. מָהוּ חוֹמְרִין. אִם הָיָה גָדוֹל הַמִּשְׁפָּחָה כָּאן. אֵילּוּ שֶׁכָּאן מוֹנִין מִשֶּׁיָּצָא הַמֵּת וְאֵילּוּ שֶׁשָּׁם מוֹנִין מִשֶּׁיִּסָּתֵם הַגּוֹלֶל. אִם הָיָה גָדוֹל מִשְׁפָּחָה שָׁם. אֵילּוּ וְאֵילּוּ מוֹנִין מִשֶּׁיִּסָּתֵם הַגּוֹלֶל. כְּהָדָא. גַּמְלִיאֵל זוּנָא דְמִכַּת אַחְתֵּיהּ. סְלַק הִילֵּל

אַחֲוֵה עִימֵּיהּ. אָמַר לֵיהּ רִבִּי מָנָא. מִכֵּיוָן שֶׁאַתְּ גְּדוֹל הַמִּשְׁפָּחָה כַּד תְּהֵא סְלַק גַּב אָחוּךְ הֲוֵי שְׁלַף סַנְדָּלָךְ.

הֲרֵי שֶׁמְּפַנִּין אוֹתוֹ מִקֶּבֶר לְקֶבֶר. אִית תַּנָּיֵי תַּנֵּי. מִשֶּׁיִּסָּתֵם הַגּוֹלֶל הָרִאשׁוֹן. אִית תַּנָּיֵי תַּנֵּי. מִשֶּׁיִּסָּתֵם הַגּוֹלֶל הַשֵּׁינִי. רִבִּי יוֹנָה הֲוָה לֵיהּ עוֹבְדָה. שָׁאַל לְרִבִּי חֲנַנְיָה חֲבֵרוֹן דְּרַבָּנָן. אָמַר לֵיהּ. מִשֶּׁיִּסָּתֵם הַגּוֹלֶל הָרִאשׁוֹן. רִבִּי יִרְמְיָה הֲוָה לֵיהּ עוֹבְדָא. שָׁאַל לְרִבִּי זְעוּרָה. שָׁאַל רִבִּי זְעוּרָה לְרִבִּי אִמִּי. אָמַר לֵיהּ. מִשֶּׁיִּסָּתֵם הַגּוֹלֶל הַשֵּׁינִי. אֲתָא לְגַבֵּיהּ. אֲמַר לֵיהּ. לְחוּמְרָא הוֹרִי לָךְ. רִבִּי יוֹנָה וְרִבִּי יוֹסֵה תְּרֵיהוֹן אָמְרִין. הָדָא דַתְּ אָמַר. בְּתוֹךְ שְׁבָעָה. אֲבָל לְאַחַר שְׁבָעָה כְּבָר עָבַר הָאֵבֶל. בְּשֶׁנָּתְנוּ דַּעְתָּן לְפַנּוֹתוֹ. אֲבָל אִם לֹא נָתַן דַּעְתּוֹ לְפַנּוֹתוֹ מִשֶּׁיִּסָּתֵם הַגּוֹלֶל הָרִאשׁוֹן. כְּהָדָא. (גַּמְלִיֵּיאל) [גַּמְלִיאֵל] דִּיקוֹנְתִּיָּה קָבְרוּנֵיהּ בּוּרְסָאֵי גַּבּוֹן. בָּתַר תְּלָתָא יוֹמִין אִיתְמְלְכוֹן מְחַזְּרָא יָתֵיהּ. אֲתוֹן וּשְׁאָלוֹן לְרִבִּי סִימוֹן. אֲמַר לוֹן רִבִּי סִימוֹן בְּשֵׁם רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי. מִכֵּיוָן שֶׁלֹּא נָתַתֶּם דַּעְתְּכֶם לְפַנּוֹתוֹ מִשֶּׁיִּסָּתֵם הַגּוֹלֶל הָרִאשׁוֹן. יֵישׁוּעַ אֲחוֹי דְּדוֹרַיי הֲוָה לֵיהּ עוֹבְדָא. אֲתָא שְׁאַל לְרִבִּי אַבָּהוּ. אֲמַר לֵיהּ. מִשֶּׁיִּסָּתֵם הַגּוֹלֶל הַשֵּׁינִי. אָמַר לֵיהּ רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אָחָא. עִמְּךְ הָיִיתִי וּשְׁאַלְתִּינָהּ לְרִבִּי אֶבּוּדַּמָא דְמִן חֵיפָה. אָמַר. מִשֶּׁיִּסָּתֵם הַגּוֹלֶל הָרִאשׁוֹן. אֲמַר לֵיהּ. אֲנָא לָא שְׁמַעִית. אִין שְׁמַעַת פּוּק וְהוֹרִי.

מְנַיִין לָאֵבֶל מִן הַתּוֹרָה שִׁבְעָה. וַיַּעַשׂ לְאָבִיו אֵבֶל שִׁבְעַת יָמִים. וּלְמִידִין דָּבָר קוֹדֶם לְמַתַּן תּוֹרָה. רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אָחָא בְּשֵׁם רִבִּי זְעוּרָא שָׁמַע לָהּ מִן הָדָא. וּפָתַח אוֹהֶל מוֹעֵד תֵּשְׁבוּ יוֹמָם וָלַיְלָה שִׁבְעַת יָמִים וּשְׁמַרְתֶּם אֶת מִשְׁמֶרֶת מִשְׁכַּן יי. כְּשֵׁם שֶׁשִּׁימֵּר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל עוֹלְמוֹ שִׁבְעָה. כָּךְ אַתֶּם שִׁמְרוּ עַל אֲחֵיכֶם שִׁבְעָה. וּמְנַיִין שֶׁשִּׁימֵּר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל עוֹלְמוֹ שִׁבְעָה. וְיִהְיוּ לְשִׁבְעַת הַיָּמִים וּמֵי הַמַּבּוּל הָיוּ עַל הָאָרֶץ. וּמִתְאַבְּלִין קוֹדֶם שֶׁיָּמוּת הַמֵּת. אֶלָּא בָּשָׂר וָדָם שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ מָה עָתִיד לִהְיוֹת אֵינוֹ מִתְאַבֵּל עַד שֶׁיָּמוּת הַמֵּת. אֲבָל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא יוֹדֵעַ מָה עָתִיד לִהְיוֹת שִׁימֵּר עַל עוֹלָמוֹ תְּחִילָּה. אִית דְּבָעֵי מֵימַר. אֵילּוּ שִׁבְעַת יְמֵי אֲבֵלוֹ שֶׁלְּמִתּוּשֶׁלַח הַצַּדִּיק. אָמַר רִבִּי הוֹשַׁעְיָה. כִּי שְׁמֶן מִשְׁחַת יי עֲלֵיכֶם. כְּשֵׁם שֶׁנִּתְרַוִּיתֶם בְּשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה כָּל שִׁבְעָה. כָּךְ אַתֶּם שִׁמְרוּ עַל אֲחֵיכֶם כָּל שִׁבְעָה. רִבִּי אַבָּהוּ בְשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. אַל נָא תְּהִי כַּמֵּת. תִּסָּגֵר. מַה יְמֵי הַמֵּת שִׁבְעָה אַף יְמֵי הֶסְגֵּר שִׁבְעָה. חַד בְּרִבִּי אָמַר הָדָא דְרִבִּי יוֹחָנָן קוֹמֵי דְרִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לְקִישׁ וְלָא קְבִיל עֲלוֹי. אָמַר. הָכָא עֲבַד לָהּ לְהֶסְגֵּר. וְהָכָא הוּא עֲבַד לְהֶחְלֵט. דְּאָמַר רִבִּי יוֹחָנָן בְּשֵׁם רִבִּי יַנַּיי. אַל נָא תְּהִי כַּמֵּת. מַה יְמֵי הַמֵּת אֵינָן עוֹלִין. אַף יְמֵי הֶחְלֵט אֵינָן עוֹלִין. רִבִּי יִרְמְיָה וְרִבִּי חִייָה בְּשֵׁם רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ. רִבִּי אַבָּהוּ רִבִּי יוֹסֵי בֶּן חֲנִינָה בְּשֵׁם רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ. וַיִּתְּמוּ יְמֵי בְכִי אֵבֶל מֹשֶׁה. יְמֵי שִׁבְעָה. בְּכִי שְׁנַיִם. אֵבֶל שְׁלֹשִׁים. וְאִית דְּמְחַלְּפִין. יְמֵי שְׁנַיִם. בְּכִי שִׁבְעָה. אֵבֶל שְׁלֹשִׁים. רִבִּי יוֹסֵה רִבִּי חִייָה בְּשֵׁם רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ. רִבִּי יוֹנָה וְרִבִּי חִייָה וְרִבִּי

שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ בְּשֵׁם רִבִּי יוּדָן נְשִׂיָּיא. וְהָפַכְתִּי חַגֵּיכֶם לְאֵבֶל. מַה יְמֵי הַחַג שִׂבְעָה. אַף יְמֵי הָאֵבֶל שִׂבְעָה. אָמַר רִבִּי אִמִּי לְרִבִּי חִיָּיה בַּר בַּא. אוֹ מַה יְמֵי הַחַג שְׁמוֹנָה. אַף יְמֵי הָאֵבֶל שְׁמוֹנָה. אָמַר לֵיהּ. שְׁמִינִי רֶגֶל בִּפְנֵי עַצְמוֹ הוּא. אוֹ מַה הַעֲצֶרֶת יוֹם אֶחָד. אַף הָאֵבֶל יוֹם אֶחָד. אָמַר לֵיהּ. מִיכָּן לַשְּׁמוּעָה רְחוֹקָה. וְתַנֵּי כֵן. שְׁמוּעָה קְרוֹבָה יֵשׁ לָהּ שִׂבְעָה וּשְׁלוֹשִׁים. וּרְחוֹקָה אֵין לָהּ שִׂבְעָה וּשְׁלֹשִׁים.

אֵית תַּנֵּי תַנֵּי. שְׁמוּעָה קְרוֹבָה בְתוֹךְ שְׁלֹשִׁים. וּרְחוֹקָה לְאַחַר שְׁלֹשִׁים. אֵית תַּנֵּי תַנֵּי. שְׁמוּעָה קְרוֹבָה בְתוֹךְ שְׁנַיִם עָשָׂר חוֹדֶשׁ. וּרְחוֹקָה לְאַחַר שְׁנַיִם עָשָׂר חוֹדֶשׁ. רִבִּי אַבָּהוּ בְשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. הֲלָכָה כְּדִבְרֵי מִי שֶׁהוּא אוֹמֵר. שְׁמוּעָה קְרוֹבָה בְתוֹךְ שְׁלֹשִׁים וּרְחוֹקָה לְאַחַר שְׁלֹשִׁים.

הֲרֵי שֶׁשָּׁמַע שֶׁמֵּת לוֹ מֵת בָּרֶגֶל. לֹא הִסְפִּיקוּ יְמֵי הָרֶגֶל לָצֵאת עַד שֶׁשָּׁלְמוּ לוֹ שְׁלֹשִׁים. חֲבֵרַיָּיא אָמְרֵי. מִכֵּיוָן שֶׁשָּׁמַע בְּתוֹךְ שְׁלֹשִׁים מוֹנֶה שִׁבְעָה לְאַחַר שְׁלֹשִׁים. אָמַר לוֹן רִבִּי יוֹסֵי. מִכֵּיוָן שֶׁשָּׁמַע בְּשָׁעָה שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהִתְאַבֵּל כְּמִי שֶׁשָּׁמַע לְאַחַר שְׁלֹשִׁים. וְ[אֵין לוֹ אֶלָּא יוֹם אֶחָד בִּלְבַד. רִבִּי אִידִי דְקַיְסָרִין בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. בָּאת לוֹ שְׁמוּעָה קְרוֹבָה בַּשַּׁבָּת. קוֹרֵעַ לְמָחָר וּמִתְאַבֵּל. אָמַר רִבִּי חֲנַנְיָה. אֵינוֹ מִתְאַבֵּל. אָמַר לֵיהּ רִבִּי מָנָא. וְיֵשׁ קְרִיעָה בְלֹא אֵיבּוּל. שֶׁכֵּן עַל אָבִיו וְעַל אִמּוֹ אֲפִילּוּ לְאַחַר כַּמָּה חַיָּיב לִקְרוֹעַ. רִבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. אֲפִילּוּ טְפֵילָה לַטְּפֵילָה אָסוּר בְּתִגְלַחַת. כְּהָדָא רִבִּי מָנָא הֲוָה בְקֵיסָרִין. שָׁמַע דִּדְמָךְ בַּר בְּרֵיהּ וַאֲזַל וּסְפַד. אָמְרוּן לֵיהּ. לֹא כֵן אַלְפָּן רִבִּי. אֲפִילּוּ טְפֵילָה בְּטְפֵילָה אָסוּר בְּתִגְלַחַת. אָמַר לוֹן. בְּאִינּוּן דַּהֲווֹן גַּבֵּיהּ. אֲנָן לָא הֲוִינָן גַּבֵּיהּ. רִבִּי אֲבוּדַמִּי בַּר טוֹבִי בְשֵׁם רִבִּי אַבָּהוּ. וַאֲפִילּוּ טְפֵילָה לַטְּפֵילָה חַיָּיב לִקְרוֹעַ. דְּאָמַר רִבִּי אַבָּהוּ. הֲאָנֵק דּוֹם מִיכָּן שֶׁהוּא צָרִיךְ לְצַוּוֹחַ. מֵתִים אֵבֶל לֹא תַעֲשֶׂה. מִיכָּן שֶׁהוּא צָרִיךְ לְהִתְאַבֵּל. פְּאֵרְךְ חֲבוֹשׁ עָלֶיךָ. אִית דְּבָעֵי מֵימַר. אֵילּוּ הַתְּפִילִּין. אִית דְּבָעֵי מֵימַר. זֶה הַגִּיהוּץ. מָאן דְּאָמַר. אֵילּוּ הַתְּפִילִּין. אִי מַה הַתְּפִילִּין לִשְׁנֵי יָמִים. אַף הָאֵבֶל לִשְׁנֵי יָמִים. מָאן דְּאָמַר. זֶה הַגִּיהוּץ. אִי מַה הַגִּיהוּץ שְׁלֹשִׁים יוֹם. אַף הָאֵבֶל שְׁלֹשִׁים. וּנְעָלֶיךָ תָּשִׂים בְּרַגְלֶיךָ. מִיכָּן שֶׁהוּא אָסוּר בִּנְעִילַת הַסַּנְדָּל. וְלֹא תַעֲטֶה עַל שָׂפָם. מִיכָּן שֶׁהוּא צָרִיךְ לְכַסּוֹת אֶת פִּיו. וְיִכַּסֶּינָּה מִלְּרַע. אָמַר רַב חִסְדָּא. דִּלְא יְהַווּן אָמְרִין. פּוּמֵיהּ הוּא חֲשַׁשׁ. וְלֶחֶם אֲנָשִׁים לֹא תֹאכֵל. מִיכָּן שֶׁהַקְּטַנִּים הוֹלְכִין אֶצֶל הַגְּדוֹלִים. וּמְנַיִין שֶׁהַגְּדוֹלִים הוֹלְכִין אֶצֶל הַקְּטַנִּים. אָמַר רִבִּי שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק. כְּתִיב כִּי כֹה אָמַר יי אַל תָּבוֹא בֵּית מַרְזֵחַ וגו'.

תַּנֵּי. אֵילּוּ דְּבָרִים שֶׁאָבֵל אָסוּר בָּהֶן כָּל שִׂבְעָה. בִּרְחִיצָה בְּסִיכָה בִּנְעִילַת הַסַּנְדָּל וּבְתַשְׁמִישׁ הַמִּיטָּה מִלְּסַפֵּר וּמִלְכַבֵּס מִלִּקְרוֹת בַּתּוֹרָה וּמִלְּשַׁנּוֹת מִדְרָשׁ הֲלָכוֹת וְהַגָּדוֹת מִשְּׁאֵילַת שָׁלוֹם וּמִלַּעֲשׂוֹת מְלָאכָה. מָאן תַּנָּא. אָבֵל אָסוּר בִּרְחִיצָה כָּל שִׂבְעָה. רִבִּי נָתָן. רִבִּי אִמִּי הֲוָה לֵיהּ

עוֹבְדָא. שָׁאַל לְרִבִּי חִייָה בַּר בָּא וְהוֹרֵי לֵיהּ כָּל שִׁבְעָה כְּרִבִּי נָתָן. רִבִּי יוֹסֵה הֲוָה לֵיהּ עוֹבְדָא. שָׁלַח לְרִבִּי בָּא בַּר כֹּהֵן. אָמַר לֵיהּ. וְלֹא כֵן אַלְפָּן רִבִּי. רִבִּי אִמִּי הֲוָה לֵיהּ עוֹבְדָא. וְשָׁאַל לְרִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ וְהוֹרֵי לֵיהּ כָּל שִׁבְעָה כְּרִבִּי נָתָן. אָמַר לֵיהּ. וְדִילְמָא תְּרֵין עוֹבְדִין אִינּוּן. אֲנָן אָמְרִין לָהּ עַל דְּרִבִּי חִייָה בַּר אַבָּא וְאַתּוֹן אָמְרִין לָהּ עַל דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ. וְעוֹד מִן הָדָא. רִבִּי חָמָא אֲבוּי דְּרַב הוֹשַׁעְיָה הֲוָה לֵיהּ עוֹבְדָא. שְׁאַל לְרַבָּנִן וְאָסְרִין. רִבִּי יוֹסֵה בָעֵי. הֵיידָן רַבָּנִן. רַבָּנִן דְּהָכָא [אוֹ] רַבָּנִן מִדְּרוֹמָא. אִין תֵּימַר רַבָּנִן דְּהָכָא. נִיחָא. אִין תֵּימַר רַבָּנִן דְּדָרוֹמָא. רַבְרְבַיָּיא קוֹמוֹי וְהוּא שְׁאִיל לְזְעֵירַיָּיא. אִין תֵּימַר רַבָּנִן דְּהָכָא. נִיחָא. אִין תֵּימַר רַבָּנִן דְּדָרוֹמָא. אַתּוֹן שָׁרְיִין וְאֵינּוּן אָסְרִין. דְּתַנֵּי. מְקוֹם שְׁנָהֲגוּ לְרָחוֹץ אַחַר הַמִּיטָּה מַרְחִיצִין. וּבְדָרוֹם מַרְחִיצִין. אָמַר רִבִּי יוֹסֵה בֵּירִבִּי בּוּן. מִי שֶׁהוּא מַתִּיר אֶת הָרַחְיצָה עוֹשֶׂה אוֹתָהּ כַּאֲכִילָה וּשְׁתִייָה. הָדָא דְאַתְּ מַר בִּרְחִיצָה שֶׁהִיא שֶׁלְתַּעֲנוּג. אֲבָל בִּרְחִיצָה שֶׁאֵינָהּ שֶׁלְתַּעֲנוּג מוּתָּר. שְׁמוּאֵל בַּר אַבָּא עָלוּ בוֹ חַטָּטִין. אֶתּוֹן וּשְׁאָלוּן לְרִבִּי יָסָא. מָהוּ דְּיִסְחֵי. אָמַר לוֹן. וְאִין לָא סְחִי מַיִּית הוּא. אִין כֵּינִי אֲפִילּוּ בְּתִשְׁעָה בְאָב. אִין כֵּינִי אֲפִילּוּ בְּיוֹם הַכִּיפּוּרִים. רִבִּי יוֹסֵי בֶּן חֲנִינָה רָאוּ אוֹתוֹ טוֹבֵל. אִין לְקִירוּיָיו לָא יָדְעִין וְאִין לְהַקֵּר גּוּפּוֹ שֶׁאֵין רְחִיצַת צוֹנִין רְחִיצָה לָא יָדְעִין. הוֹרֵי רִבִּי בָּא בַּר כֹּהֵן כְּהֵן תַּנָּיָא.

הוֹרֵי רִבִּי אָחָא בַּבָּא מִן הַדֶּרֶךְ וְהָיוּ רַגְלָיו קָיהוֹת עָלָיו שֶׁמּוּתָּר לְהַרְחִיצָם בַּמַּיִם. תַּנֵּי. אֲבָל וּמְנוּדֶּה שֶׁהָיוּ מְהַלְּכִין בַּדֶּרֶךְ מוּתָּרִין בִּנְעִילַת הַסַּנְדָּל. לִכְשֶׁיָּבוֹאוּ לְעִיר יַחֲלוֹצוּ. וְכֵן בְּתִשְׁעָה בְאָב וְכֵן בְּתַעֲנִית צִיבּוּר. תַּנֵּי. מְקוֹם שְׁנָהֲגוּ לִשְׁאוֹל בְּשָׁלוֹם אֲבֵילִים בַּשַּׁבָּת שׁוֹאֲלִין. וּבַדָּרוֹם שׁוֹאֲלִין. רִבִּי הוֹשַׁעְיָה רַבָּא אֲזַל לְחַד אֲתַר. חָמָא אֲבֵילַיָּיא בְּשׁוּבְתָא וּשְׁאַל בּוֹן. אָמַר. אֲנִי אֵינִי יוֹדֵעַ מִנְהַג מְקוֹמְכֶם. אֶלָּא שָׁלוֹם עֲלֵיכֶם כְּמִנְהַג מְקוֹמֵינוּ. רִבִּי יוֹסֵי בֵּירִבִּי חֲלַפְתָּא הֲוָה מְשַׁבֵּחַ בִּירִבִּי מֵאִיר קוֹמֵי צִיפּוֹרָאֵי. אָדָם גָּדוֹל אָדָם קָדוֹשׁ אָדָם צָנוּעַ. חַד זְמַן חָמָא אֲבֵילַיָּיא בְּשַׁבָּתָא וּשְׁאַל בּוֹן. אָמְרִין לֵיהּ. רִבִּי. אָהֳנוּ דְאַתְּ מַתְנֵי שְׁבָחֵיהּ. אָמַר לוֹן. מָה עֲבַד. אָמְרוּ לֵיהּ. חָמָא אֲבֵילַיָּא בְּשׁוּבְתָא וּשְׁאַל בּוֹן. אָמַר לוֹן. בָּעֵי אַתּוֹן מֵידַע מָהוּ חַייֵלֵיהּ. בָּא לְהוֹדִיעֲנוּ שֶׁאֵין אֵבֶל בַּשַּׁבָּת. דִּכְתִיב בִּרְכַת יי הִיא תַעֲשִׁיר. זוֹ בִּרְכַת שַׁבָּת. וְלֹא יוֹסִיף עֶצֶב עִמָּהּ. זוֹ אֲבֵילוּת. כְּמַה דְתִּ אָמַר נֶעֱצַב הַמֶּלֶךְ עַל בְּנוֹ.

שְׁמוּאֵל אָמַר. פחז״ז חוֹבָה. נת״ר רְשׁוּת. פְּרִיעַת רֹאשׁ חֲזִירַת קֶרַע זְקִיפַת הַמִּיטָּה חוֹבָה. נְעִילַת סַנְדָּל תַּשְׁמִישׁ הַמִּיטָּה רְחִיצָה רְשׁוּת. חַד תַּלְמִיד מִן דִּשְׁמוּאֵל שִׁימֵּשׁ מִיטָּתוֹ. שָׁמַע שְׁמוּאֵל וְאִיקְפַּד עָלוֹי וָמִית. אָמַר. לַהֲלָכָה אִיתְאֲמַרַת. דִּילְמָא לְמַעֲשֶׂה. רַב אָמַר. ח״ז חוֹבָה. פ״ן רְשׁוּת. חֲזִירַת קֶרַע זְקִיפַת הַמִּיטָּה חוֹבָה. פְּרִיעַת רֹאשׁ נְעִילַת סַנְדָּל רְשׁוּת. תְּרֵין בְּנוֹי דְּרִבִּי נַפְקוּן. חַד רֵישֵׁיהּ מְגַלֵּי וּשְׁלִיחַ סַנְדָּלוֹי. וְחַד רֵישֵׁיהּ מְכַסֵּי וּלְבִישׁ סַנְדָּלוֹי.

רִבִּי יוֹנָה סְלַק לְגַבֵּי רִבִּי גּוֹרְיוֹן. נְפַק לְגַבֵּיהּ לְבִישׁ סַנְדְּלוֹי. אֲמַר לֵיהּ. מָה אַתְּ סָבַר דְּיַלְפִּינָן עוֹבָדָא מִינָּךְ. לָא יָלְפִין עוֹבָדָא מִן בַּר נַשׁ זְעִיר.

וּמַלְקְרוֹת בַּתּוֹרָה. אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן. וְאֵין דּוֹבֵר אֶלָּיו דָּבָר. וַאֲפִילוּ דָבָר שֶׁלְּתוֹרָה. אָמַר לֵיהּ רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ. כָּל גַּרְמֵיהּ אִילּוּ תַנָּא לֹא הֲוָה מַיְית. מַאי כְּדוֹן. כַּיי דְּאָמַר רִבִּי יוּדָה בַּר פָּזִי בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. בְּשֶׁלֹּא הָיוּ יוֹדְעִין בְּמָה לִפְתוֹחַ לוֹ. אִם בְּגוּפוֹ אִם בְּמָמוֹנוֹ אִם בְּנֶפֶשׁ בָּנָיו וּבְנוֹתָיו. חַד תַּלְמִיד מִן דְּרַב חִסְדָּא אִיבְאַשׁ. שְׁלַח לֵיהּ תְּרֵין תַּלְמִידִין דְּיִתְנוּן עִימֵּיהּ. אִיתְעֲבִיד קוֹמֵיהוֹן כְּמִין חִיוִי וְאַפְסְקוּן וּדְמָךְ. חַד תַּלְמִיד מִן דְּבַר פְּדָיָה אִיבְאַשׁ. שְׁלַח לֵיהּ תְּרֵין תַּלְמִידִין דְּיִתְנוּן עִימֵּיהּ. אִיתְעֲבִיד קוֹמֵיהוֹן כְּמִין (כּוֹסְבָא) [כּוֹכְבָא] וְאַפְסְקוּן וּדְמָךְ. תַּנֵּי. אֲבָל שׁוֹנֶה הוּא בְמָקוֹם שֶׁאֵינוֹ רָגִיל. כְּהָדָא רִבִּי יָסָא הֲוָה לֵיהּ עוֹבָדָא. שְׁלַח לֵיהּ רִבִּי יוֹחָנָן תְּרֵין תַּלְמִידִין דְּיִתְנוּן עִימֵּיהּ. אִין מִשּׁוּם דְּשָׁרֵי לָא יָדְעִין. וְאִין מִשֵּׁם דְּלָא רָגִיל לָא יָדְעִין. וְרִבִּי יָסָא לֹא רָגִיל. אֶלָּא כְּגוֹן אִילֵּין מִילֵּיהוֹן דְּרַבָּנָן דְּבַר נַשׁ מִישְׁתַּאִיל בְּהוֹן וְקַיָּים לֵיהּ כְּמָאן דְּלָא רָגִיל. רִבִּי יוֹסֵי בַּר פֵּיטְרֶס חָמוֹי דְּרִבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי קַדְמַיָּיא הֲוָה לֵיהּ עוֹבָדָא. שְׁלַח לֵיהּ בַּר קַפָּרָא תְּרֵין תַּלְמִידִין דְּיִתְנוּן עִימֵּיהּ. אִין דְּשָׁרֵי לָא יָדְעִין. וְאִין מִשֵּׁם שֶׁהָיָה לָהוּט אַחַר הַתּוֹרָה לָא יָדְעִין. וְתַנֵּי כֵן. אִם הָיָה לָהוּט אַחַר הַתּוֹרָה מוּתָּר.

עַל כָּל דָּבָר הָאָמוּר בַּתּוֹרָה כֹּהֵן מִיטַּמֵּא יִשְׂרָאֵל מִתְאַבֵּל. הוֹסִיפוּ עֲלֵיהֶם אָחִיו וַאֲחוֹתוֹ מֵאִמּוֹ וַאֲחוֹתוֹ הַנִּשׂוּאָה מִתְאַבֵּל וְאוֹנֵן אֲבָל לֹא מִיטַּמֵּא. אֲרוּסָתוֹ לֹא מִיטַּמֵּא. וְלֹא אוֹנֵן וְלֹא מִיטַּמֵּא. תַּנֵּי. כָּל שֶׁמִּתְאַבְּלִין עָלָיו מִתְאַבְּלִין עִמּוֹ. רַב דִּמְכַת אַחְתֵּיהּ. וּפְקִיד לְחַיָּיהּ בְּרֵיהּ. אֲמַר לֵיהּ. כַּד תִּי סְלִיק לְגַבֵּיי הֲוֵי שְׁלַח סַנְדְּלָךְ. רִבִּי מָנָא הֲוֹון בְּנוֹוֵי דְּרִבִּי חֲנִינָה אֲחוֹי מֵייתִין. אָתוּן וּשְׁאָלוּן לְרִבִּי יוֹסֵי. מָהוּ לִכְפּוֹת אֶת הַמִּיטָּה. אֲמַר לוֹן. לֹא צָרִיךְ. מַהוּ לִישָּׁן עַל גַּבֵּי מִיטָּה כְּפוּיָה. אֲמַר לוֹן. לֹא צָרִיךְ. מַהוּ לִקְרוֹת אֶת שְׁמַע וּלְהִתְפַּלֵּל. אֲמַר לוֹן. נִישְׁמְעִינָהּ מִן הָדָא. הֲרֵי שֶׁהָיָה עָסוּק עִם הַמֵּת בַּקֶּבֶר וְהִגִּיעָה עוֹנַת קְרִיַּת שְׁמַע. פּוֹרֵשׁ לִמְקוֹם טָהֳרָה וְלוֹבֵשׁ אֶת תְּפִילָּיו וְקוֹרֵא קְרִיַּת שְׁמַע וּמִתְפַּלֵּל.

מֵאֵימָתַי כוֹפִין אֶת הַמִּיטּוֹת. מִשֶּׁיָּצָא הַמֵּת מִפֶּתַח הֶחָצֵר. דִּבְרֵי רִבִּי לְעָזָר. וְרִבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר. מִשֶּׁיְּסַתֵּם הַגּוֹלֵל. וּכְשֶׁמֵּת רַבָּן גַּמְלִיאֵל כֵּיוָן שֶׁיָּצָא מִפֶּתַח הֶחָצֵר אָמַר רִבִּי לְעָזָר לְתַלְמִידִים. כְּפוּ אֶת הַמִּיטּוֹת. וּכְשֶׁנִּסְתַּם הַגּוֹלֵל אָמַר רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ לְתַלְמִידִים. כְּפוּ אֶת הַמִּיטּוֹת. אָמְרוּ לוֹ. כְּבָר כָּפִינוּם עַל פִּי זָקֵן. בְּעֶרֶב שַׁבָּת הוּא זוֹקֵף אֶת מִיטּוֹתָיו. בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת הוּא כוֹפָן. תַּנֵּי. דַּרְגֵּשׁ נִזְקֶפֶת וְאֵינָהּ נִכְפֶּית. רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר. שׁוֹמֵט אַת קְלַמָּנְטָרִין שֶׁלָּהּ וְדַייוֹ. רִבִּי יוֹסֵה בְשֵׁם רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי. הֲלָכָה כְּרִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר. רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אָחָא בְשֵׁם רִבִּי יָסָא. מִיטָּה שֶׁנִּקְלִיטָה עוֹלִין וְיוֹרְדִין עִמָּהּ שׁוֹמְטָן וְדַייוֹ.

אֵי זוֹ הִיא מִיטָּה וְאֵי זוֹ הִיא דַּרְגֵּשׁ. אָמַר רִבִּי יִרְמְיָה. כָּל שֶׁמִּסָּרְגִין עַל גּוּפָּהּ זוֹ הִיא מִיטָּה. וְכָל שֶׁאֵין מִסָּרְגִין עַל גּוּפָּהּ זוֹ הִיא דַּרְגֵּשׁ. וְהָא תַנִּינָן. הַמִּיטָּה וְהָעֲרִיסָה מְשֻׁיְּשׁוּפִּים בְּעוֹר הַדָּג. אִם מְסָרֵג הוּא עַל גּוּפָּהּ לְאֵי זֶה דָּבָר הוּא שָׁפָּהּ. אָמַר רִבִּי לָעְזָר. תִּיפְתָּר בְּאֵילֵּין עַרְסָתָא קַיְסָרֵיְתָא דְּאִית לָהּ נִיקְבָן.

וּמְנַיִין לִכְפַיִּת הַמִּיטּוֹת. רִבִּי קְרִיסְפִּי בְשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. וַיֵּשְׁבוּ אִתּוֹ לָאָרֶץ. עַל הָאָרֶץ אֵין כָּתוּב כָּאן אֶלָּא וַיֵּשְׁבוּ אִתּוֹ לָאָרֶץ. אֶלָּא דָּבָר שֶׁהוּא סָמוּךְ לָאָרֶץ. מִיכָּן שֶׁהָיוּ יְשֵׁינִין עַל מִיטּוֹת כְּפוּיוֹת. בַּר קַפָּרָא אָמַר. אֵיקוֹנִין אַחַת טוֹבָה הָיְתָה לִי בְתוֹךְ בֵּיתִךְ וּגְרַמְתְּנִי לְכְפוֹתָהּ. אַף אַתְּ כְּפֵה מִיטָּתֵךְ. וְאִית דְּמַפְקִין לִישְׁנָא. יִכְפֶּה הַסִּרְסוּר. רִבִּי יוֹנָה וְרִבִּי יוֹסֵה תְּרֵיהוֹן בְּשֵׁם רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ. חַד אָמַר. מִפְּנֵי מַה הוּא יָשֵׁן עַל מִיטָּה כְפוּיָה. כְּדֵי שֶׁיְּהֵא נֵיעוּר בַּלַּיְלָה וְנִזְכַּר שֶׁהוּא אָבֵל. וְחוֹרָנָה אָמַר. מִתּוֹךְ שֶׁהוּא יָשֵׁן עַל גַּבֵּי מִיטָּה כְפוּיָה הוּא נֵיעוּר בַּלַּיְלָה וְנִזְכַּר שֶׁהוּא אָבֵל.

אָמַר. אֵינִי כוֹפֶה אֶת הַמִּיטָּה. הֲרֵי אֲנִי יָשֵׁן עַל גַּבֵּי הַסַּפְסָל. אֵין שׁוֹמְעִין לוֹ. מִפְּנֵי שֶׁאָמַר. אֵינִי כוֹפֶה אֶת הַמִּיטָּה. אֲבָל אִם אָמַר. הֲרֵי אֲנִי כוֹפֶה אֶת הַמִּיטָּה. שׁוֹמְעִין לוֹ. מַתְנִיתָא לֹא אָמְרָה כֵן אֶלָּא וּכְשֶׁמַּבְרִין אוֹתוֹ כָּל הָעָם מְסוּבִּין עַל הָאָרֶץ וְהוּא מֵיסֵב עַל הַסַּפְסָל. בְּכֹהֵן גָּדוֹל. הָא בְכֹהֵן הֶדְיוֹט לֹא. וּבְרַבִּים. הָא בְיָחִיד לֹא. וְלָא עָבְדִין כֵּן.

כְּפַיִּת הַמִּיטּוֹת פְּעָמִים עוֹשֶׂה שִׁשָּׁה חֲמִשָּׁה אַרְבָּעָה שְׁלֹשָׁה. בְּעֶרֶב שַׁבָּת שִׁשָּׁה. בְּעֶרֶב שַׁבָּת עִם דִּימְדּוּמֵי חַמָּה חֲמִשָּׁה. יוֹם טוֹב לְאַחַר שַׁבָּת אַרְבָּעָה. שְׁנֵי יָמִים טוֹבִים שֶׁלְרֹאשׁ הַשָּׁנָה שְׁלֹשָׁה. חַד תַּלְמִיד מִן דְּרִבִּי מָנָא הוֹרִי לְחַד מִן קְרֵיבוֹי דִּנְשַׁיָּיא. מְשֻׁהוּא זוֹקְפָהּ שׁוּב אֵינוֹ כוֹפָהּ. כַּמָּה יָמִים הָיָה לוֹ. רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אָחָא בְשֵׁם רִבִּי יָסָא. שְׁנֵי יָמִים הָיָה לוֹ. רִבִּי בָּא רִבִּי אִמִּי רִבִּי יַעֲקֹב בַּר זַבְדִּי בְשֵׁם רִבִּי יִצְחָק. שְׁלֹשָׁה. רִבִּי חִינְנָא בַּר פַּפָּא הוֹרִי לְכְפוֹתָהּ אֲפִילּוּ יוֹם אֶחָד. וְאִיתְחֲמִי לֵיהּ יַעַן כִּי מָרִיתָה. תַּנֵּי. הַדַּר בְּפוּנְדָּק אֵין מְחַיְּבִין אוֹתוֹ לִכְפּוֹת. דְּלָא יְהֵוֹן אָמְרִין. חָרַשׁ הוּא.

הֲרֵי שֶׁמֵּת חָמִיו אוֹ חָמוֹתוֹ אוֹ אֶחָד מִקְּרוֹבֵי אִשְׁתּוֹ אֵינוֹ כוֹפָהּ לֹא לִכְחוֹל וְלֹא לְפָקוֹס אֶלָּא נוֹהֵג עִמָּהּ כְּדַרְכּוֹ שֶׁהִיא נוֹהֶגֶת. וְכֵן הִיא שֶׁמֵּת חָמִיהָ אוֹ חָמוֹתָהּ אוֹ אֶחָד מִקְּרוֹבֵי בַעֲלָהּ אֵינָהּ לֹא כוֹחֶלֶת וְלֹא פוֹקֶסֶת אֶלָּא נוֹהֶגֶת עִמּוֹ כְּדַרְכָּהּ שֶׁהוּא נוֹהֵג. שְׁמוּאֵל אָמַר. לֹא שָׁנוּ אֶלָּא חָמִיו אוֹ חָמוֹתוֹ. הָא אֶחָד כָּל הַקְּרוֹבִים לֹא. רִבִּי בָּא בַּר כֹּהֵן אָמַר קוֹמֵי רִבִּי יוֹסֵי רִבִּי יוּדָה בַּר פָּזִי בְשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. בְּדַר עִמּוֹ. קָם רִבִּי יוֹסֵה עִם רִבִּי יוּדָה בַּר פָּזִי. אָמַר לֵיהּ. אַתָּה שָׁמַעְתָּ מִן אֲבוּךְ הָדָא מִילְתָא. אָמַר לֵיהּ. אַבָּא לָא הֲוָה אָמַר כֵּן. אֶלָּא אָחוֹי דְּאִיתְתֵיהּ דְּבַר נְחֶמְיָה מִית. אֲתוֹן וּשְׁאֲלוֹן לֵיהּ. מָהוּ לִכְפּוֹת אֶת הַמִּיטָּה. אֲמַר לוֹן. לֹא צָרִיךְ. מַהוּ לִקְרוֹת אֶת שְׁמַע וּלְהִתְפַּלֵּל. אֲמַר לֵיהּ. נִישְׁמְעִינָהּ מִן הָדָא. הֲרֵי שֶׁהָיָה עָסוּק עִם הַמֵּת

בַּקֶּבֶר וְהִגִּיעָה עוֹנַת קְרִיַּת שְׁמַע. הֲרֵי זֶה פּוֹרֵשׁ לִמְקוֹם טַהֲרָה וְלוֹבֵשׁ אֶת תְּפִילָּיו וְקוֹרֵא אֶת שְׁמַע וּמִתְפַּלֵּל.

מִפְּנֵי שֶׁאָמְרוּ שַׁבָּת עוֹלָה וְאֵינָהּ מַפְסֶקֶת וְהָרֶגֶל מַפְסִיקִין וְאֵינָן עוֹלִין. רִבִּי סִימוֹן בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. שֶׁהוּא מוּתָּר בְּתַשְׁמִישׁ הַמִּיטָּה. קָם רִבִּי יִרְמְיָה עִם רִבִּי יוּדָה בֵּירִבִּי סִימוֹן. אָמַר לֵיהּ. הָכֵין (מן) [אָמְרִין] כָּל תַּלְמִידוֹי דְּרִבִּי יוֹחָנָן. לָא שְׁמַע בַּר נַשׁ מִינֵּיהּ הָדָא מִילְּתָא אֶלָּא אָבוּהּ אָמַר לֵיהּ רִבִּי יַעֲקֹב. אִין דְּאִיתְאֲמְרַת לָא אִיתְאֲמְרַת אֶלָּא מִן אִילֵּין מִילַּייָא דְּהָכֵין הָכֵין. מִילְּתָהּ דְּרִבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי אָמְרָה. שֶׁהוּא אָסוּר בְּתַשְׁמִישׁ הַמִּיטָּה. דְּאָמַר רִבִּי סִימוֹן בְּשֵׁם רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי. וַהֲלֹא אָמְרוּ. אֵין אֵבֶל בָּרֶגֶל. אֶלָּא שֶׁהָרַבִּים נוֹהֲגִין בּוֹ בְּצִינְעָה. מָהוּ בְּצִינְעָה. שֶׁהוּא אָסוּר בְּתַשְׁמִישׁ הַמִּיטָּה. הָתִיבוּן. הֲרֵי הָרֶגֶל הֲרֵי הוּא אָסוּר בְּתַשְׁמִישׁ הַמִּיטָּה וְאֵינוֹ עוֹלֶה. אַף הַשַּׁבָּת הוֹאִיל וְהִיא אָסוּרָה בְתַשְׁמִישׁ הַמִּיטָּה לֹא תַעֲלֶה. אָמַר רִבִּי בָּא. אֶיפְשַׁר לְשַׁבָּעָה בְלֹא רֶגֶל. אֲבָל אֵי אֶיפְשַׁר לְשִׁבְעָה בְלֹא שַׁבָּת.

הלכה ו

משנה: רִבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר מְשֻׁחָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ עֲצֶרֶת כַּשַּׁבָּת. רַבָּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים כָּרְגָלִים. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים לֹא כִדְבְרֵי זֶה וְלֹא כִדְבְרֵי זֶה אֶלָּא עֲצֶרֶת כְּרְגָלִים רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים כַּשַּׁבָּת:

הלכה: דְּבֵית רִבִּי יַנַּיי אָמְרֵי. עֲצֶרֶת עוֹלָה שִׁבְעָה כָרְגָלִים. בְּעוֹן קוֹמֵי רִבִּי יוֹסֵה. שִׁלְשָׁה לִפְנֵי הָעֲצֶרֶת וַעֲצֶרֶת שִׁבְעָה הֲרֵי עֲשָׂרָה. אֶלָּא שִׁלְשָׁה לִפְנֵי עֲצֶרֶת שִׁבְעָה. וַעֲצֶרֶת שִׁבְעָה. הֲרֵי אַרְבָּעָה עָשָׂר. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי בֵּירִבִּי. וְכֵינִי. יוֹם אֶחָד לִפְנֵי עֲצֶרֶת מוֹנֶה חֲמִשָּׁה. לְאַחַר הָעֲצֶרֶת שְׁנַיִם מוֹנֶה אַרְבָּעָה. שִׁלְשָׁה בָטְלוּ מִמֶּנּוּ גְּזֵירוֹת שִׁבְעָה.

תַּנֵּי. אֵין מַרְאִין פָּנִים לֹא בְרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְלֹא בְיוֹם הַכִּיפּוּרִים. אָמַר רִבִּי שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק. יוֹם הַכִּיפּוּרִים שֶׁחָל לִהְיוֹת בַּשַּׁבָּת מַרְאִין בּוֹ פָּנִים. כְּהָדָא רִבִּי חִזְקִיָּה הֲוָה לֵיהּ עוֹבְדָא. סְלָקוּן רַבָּנִן לְגַבֵּיהּ מַרְאִין פָּנִים מֵיחֲמֵיָא לֵיהּ אַפִּין בְּצוֹמָא רַבָּא. אֲמַר לוֹן. כְּלוּם אָמְרוּ אֵין מַרְאִין פָּנִים לֹא בְרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְלֹא בְיוֹם הַכִּיפּוּרִים לֹא מִפְּנֵי הַתְּפִילָּה. שַׁנְיָיא הִיא יוֹם הַכִּיפּוּרִים שֶׁחָל לִהְיוֹת בַּשַּׁבָּת. שַׁנְיָיא הִיא יוֹם הַכִּיפּוּרִים שֶׁחָל לִהְיוֹת בַּחוֹל.

הלכה ז

משנה: אֵין קוֹרְעִין וְלֹא חוֹלְצִין וְאֵין מַבְרִין אֶלָּא קְרוֹבָיו שֶׁל מֵת. וְאֵין מַבְרִין אֶלָּא עַל מִיטוֹת זְקוּפוֹת וְאֵין מוֹלִיכִין לְבֵית הָאֵבֶל לֹא בַּטַּבָּלָא וְלֹא בָאִסְקוּטְלָא וְלֹא בַקַּנְוֹן אֶלָּא בַסַּלִּים. וְאֵין אוֹמְרִים בִּרְכַּת אֲבֵלִים בַּמּוֹעֵד אֲבָל עוֹמְדִין בַּשּׁוּרָה וּמְנַחֲמִין וּפוֹטְרִין אֶת הָרַבִּים:

הלכה: אֵין קוֹרְעִין וְלֹא חוֹלְצִין וְאֵין מַבְרִין אֶלָּא קְרוֹבָיו שֶׁל מֵת. אָמַר רִבִּי יִרְמְיָה. וּבִלְבַד קְרוֹבִין שֶׁהֵן רְאוּיִין לְהִתְאַבֵּל. כְּהָדָא דְתַנֵּי. חָכָם שֶׁמֵּת [הַכֹּל] קְרוֹבָיו וַאֲפִילוּ קְרוֹבִים שֶׁאֵינָן רְאוּיִין לְהִתְאַבֵּל. כְּהָדָא רִבִּי אָבוּן דֶּמֶךְ בְּמוֹעֲדָא וְלֹא נָמַל לֵיהּ רִבִּי מָנָא חֶסֶד. וְהֲווֹן צִיפּוֹרָאֵיי אָמְרִין. עַד מָוֶת שְׁנָא. בָּתַר מוֹעֲדָא עֲבַד לֵיהּ אִיקָרִיהּ. עָאַל וְאָמַר קוֹמֵיהוֹן כְּהָדָא דְתַנֵּי. חָכָם שֶׁמֵּת הַכֹּל קְרוֹבָיו. בְּאִינּוּן דַּהֲווֹן גַּבֵּיהּ. אֲנָן לָא הֲוִינָן גַּבֵּיהּ.

הַקוֹרֵעַ מִן הַמְּלֵל מִן הַשְּׁלֵל מִן הָרְדִיד אֵינוֹ קָרַע. מִן הָאֵיחוּי הֲרֵי זֶה קָרַע. אֵי זֶהוּ אֵיחוּי. אָמַר רִבִּי אָחָא. כָּל שֶׁאֵין מְקוֹמוֹ נִיכָּר.

עָשָׂרָה קְרָעִים אֲסוּרִין בְּאֵיחוּי. הַקוֹרֵעַ עַל אָבִיו. וְעַל אִמּוֹ. וְעַל רַבּוֹ שֶׁלִּימְּדוֹ חָכְמָה. וְעַל הַנָּשִׂיא. וְעַל אַב בֵּית דִּין. וְעַל שְׁמוּעוֹת הָרָעוֹת. וְעַל קְלָלַת הַשֵּׁם. וְעַל שְׂרֵיפַת תּוֹרָה. וְעַל יְרוּשָׁלַם. וְעַל בֵּית הַמִּקְדָּשׁ.

עַל אָבִיו וְעַל אִמּוֹ וְעַל רַבּוֹ שֶׁלִּימְּדוֹ חָכְמָה מְנַיִין. וֶאֱלִישָׁע רֹאֶה וְהוּא מְצַעֵק אָבִי אָבִי רֶכֶב יִשְׂרָאֵל וּפָרָשָׁיו. רִבִּי מַתּוּן בְּעָא קוֹמֵי רִבִּי יוֹחָנָן. וּמַאֲלִישָׁע אָנוּ לְמֵידִין תּוֹרָה. אָמַר לֵיהּ. מַתּוּן מַתּוּן. מַה הַמֵּת מְשֻׁהוּא מִסְתַּלֵּק עוֹד אֵינוֹ רוֹאֵהוּ. כָּךְ זֶה מְשֻׁנְסְתַּלֵּק עוֹד לֹא רָאָהוּ. כְּשֵׁם שֶׁקּוֹרְעִין עַל הַחֲכָמִים כָּךְ קוֹרְעִין עַל תַּלְמִידֵיהֶן. אִי זֶהוּ תַלְמִיד חָכָם. חִזְקִיָּה אָמַר. כָּל שֶׁשָּׁנָה הֲלָכוֹת וְעַד תּוֹרָה. אָמַר לֵיהּ רִבִּי יוֹסֵה. הָדָא דַתְּ אָמַר בָּרַאשׁוֹנָה. אֲבָל עַכְשָׁיו אֲפִילוּ הֲלָכוֹת. רִבִּי אַבָּהוּ בְשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. כָּל שֶׁהוּא מְבַטֵּל עֲסָקָיו מִפְּנֵי מִשְׁנָתוֹ. תַּנֵּי. כָּל שֶׁשּׁוֹאֲלִין אוֹתוֹ וְהוּא מֵשִׁיב. אָמַר רִבִּי הוֹשַׁעְיָה. כְּגוֹן אֲנָן דְּרַבְּבִינָן מַשְׁגָּחִינָן עֲלֵינָן וַאֲנָן מְתִיבִין לוֹן. אָמַר רִבִּי בָּא בַּר מָמָל. כָּל שֶׁהוּא יוֹדֵעַ לְבָאֵר מִשְׁנָתוֹ. וַאֲנָן אֲפִילוּ רַבְּבִינָן לָא חָכְמִין מְבָאֲרָה מַתְנִיתָן.

אֵי זֶהוּ רַבּוֹ. כָּל שֶׁפָּתַח לוֹ תְּחִילָּה. דִּבְרֵי רִבִּי מֵאִיר. רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר. כָּל שֶׁרוֹב תַּלְמוּדוֹ מִמֶּנּוּ. רִבִּי יוֹסֵה אוֹמֵר. כָּל שֶׁהֵאִיר עֵינָיו בְּמִשְׁנָתוֹ. וּמַה הֵאִיר עֵינָיו בְּמִשְׁנָתוֹ. רִבִּי אַבָּהוּ בְשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. הֲלָכָה כְּדִבְרֵי מִי שֶׁהוּא אוֹמֵר. כָּל שֶׁרוֹב תַּלְמוּדוֹ מִמֶּנּוּ. וְלָמָּה לֹא אָמַר כְּרִבִּי יְהוּדָה. אִית תַּנֵּיי תַנֵּי וּמְחַלֵּף. רִבִּי אֶלְעָזָר קָרַע עַל שֶׁפָּתַח לוֹ תְּחִילָּה. שְׁמוּאֵל חָלַץ עַל שֶׁהֵאִיר עֵינָיו בְּמִשְׁנָתוֹ. וּמַה הֵאִיר עֵינָיו בְּמִשְׁנָתוֹ. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי בֵּירִבִּי בּוּן. בִּשְׁנֵי מַפְתֵּיחוֹת. אֶחָד יוֹרֵד לְאַמַּת הַשִּׁיחִי וְאֶחָד פּוֹתֵחַ כֵּיוָן. מָהוּ יוֹרֵד לְאַמַּת הַשִּׁיחִי. שֶׁהָיָה שׁוֹחֶה אַמָּה עַד שֶׁלֹּא יִפָּתֵחַ.

עַל הַנָּשִׂיא וְעַל אַב בֵּית דִּין וְעַל שְׁמוּעוֹת הָרָעוֹת מְנַיִין. וַיַּחֲזֵק דָּוִד בִּבְגָדָיו וַיִּקְרַע וגו'. וַיִּסְפְּדוּ וַיִּבְכּוּ וַיָּצוּמוּ עַד הָעֶרֶב עַל שָׁאוּל. זֶה הַנָּשִׂיא. וְעַל יְהוֹנָתָן בְּנוֹ. זֶה אַב בֵּית דִּין. וְעַל עַם יי וְעַל בֵּית יִשְׂרָאֵל כִּי נָפְלוּ בֶּחָרֶב. אִילּוּ שְׁמוּעוֹת הָרָעוֹת.

עַל קִלְלַת הַשֵּׁם מְנַיִין. וַיְהִי כִשְׁמוֹעַ הַמֶּלֶךְ חִזְקִיָּהוּ אֶת דִּבְרֵי רַב שָׁקֵה וַיִּקְרַע אֶת בְּגָדָיו. מָהוּ לִקְרוֹעַ עַל קִלְלַת הַגּוֹי. מָאן דְּאָמַר. רַב שָׁקֵה גּוֹי הָיָה. קוֹרְעִין. וּמָאן דְּאָמַר. יְהוּדִי הָיָה. אֵין קוֹרְעִין. תַּנֵּי רִבִּי הוֹשַׁעְיָה. אֶחָד שֶׁשָּׁמַע קִלְלַת הַשֵּׁם מִיִּשְׂרָאֵל וְאֶחָד שֶׁשָּׁמַע קִלְלַת הַשֵּׁם מִן הַגּוֹי חַיָּיב לִקְרוֹעַ. מַה טַּעֲמָא. הִנֵּה יְיָ אֱלֹהֵי כָּל [בָּשָׂר] הֲמִמֶּנִּי יִפָּלֵא כָּל דָּבָר. מָהוּ לִקְרוֹעַ בְּזְמַן הַזֶּה. רִבִּי יוֹסֵה רִבִּי יִרְמְיָה בְּשֵׁם בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. מִשֶּׁרָבוּ הַגּוֹדְפָנִים פָּסְקוּ מִלִּקְרוֹעַ. מָהוּ לִקְרוֹעַ עַל הַכִּינּוּיִים. נִישְׁמְעִינָהּ מִן הָדָא. רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ הָוָה מְהַלֵּךְ בְּאִיסְרָטָא. אִיזְדַּמַּן לֵיהּ חַד כּוּתַיי וַהֲוָה מְגַדֵּף וְהוּא קָרַע. מְגַדֵּף וְהוּא קָרַע. נְחַת לֵיהּ מִן חַמְרָא וִיהַב לֵיהּ חַד מַרְתּוּקָא גַּו לִיבֵּיהּ. אֲמַר לֵיהּ. רָשָׁע. אִית לְאִימָּךְ מָאנִין מְסַפְּקָא לִי. הָדָא אָמְרָה שֶׁקּוֹרְעִין עַל הַכִּינּוּיִין וְשֶׁקּוֹרְעִין בַּזְּמַן הַזֶּה.

עַל שְׁרֵיפַת הַתּוֹרָה מְנַיִין. וַיְהִי כִּקְרוֹא יְהוּדִי שָׁלֹשׁ דְּלָתוֹת וְאַרְבָּעָה. מָהוּ שָׁלֹשׁ דְּלָתוֹת וְאַרְבָּעָה. תְּלַת אַרְבַּע פְּסִיקָן. כֵּיוָן שְׁהִגִּיעוּ לְפָסוּק הַחֲמִישִׁי כִּי יִי הוֹגָהּ עַל רֹב פְּשָׁעֶיהָ מִיַּד יִקְרָעֶהָ בְּתַעַר הַסּוֹפֵר וְהַשְׁלֵךְ וגו'. וְלֹא פָחֲדוּ וְלֹא קָרְעוּ אֶת בִּגְדֵיהֶם.

הָרוֹאֶה תַּלְמִיד חָכָם שֶׁמֵּת כְּרוֹאֶה סֵפֶר תּוֹרָה שֶׁנִּשְׂרַף. אָמַר רִבִּי אַבָּהוּ. יָבֹא עָלַי אִם טָעַמְתִּי כְלוּם כָּל אוֹתוֹ הַיּוֹם. רִבִּי יוֹנָה הֲוָה בְצוֹר. שָׁמַע דִּדְמָךְ בְּרֵיהּ דְּרִבִּי אַבָּהוּ. אַף עַל גַּב דְּאָכַל גּוּבְנָא וְשָׁתָה מַיָּא אַסְקֵיהּ צוֹם כָּל הַהוּא יוֹמָא. רִבִּי בָּא וְרִבִּי הוּנָא בַּר חִייָה הֲווֹן יְתִיבִין. אֲתַת נַעֲמִיתָא וְחַטְפַת תְּפִילּוֹי דְּהוּנָא בַּר חִייָה. צָוְחָה רִבִּי בָּא וְחָנְקָהּ. אָמַר לֵיהּ רִבִּי חוּנָא בַּר חִייָה עוֹד מְעַט וְהָיִינוּ בָאִים לִידֵי שְׂרֵיפַת תּוֹרָה. אָמַר לֵיהּ. וַאֲדַיִין אַתְּ לָזוּ. כֵּן אָמַר רַב יִרְמְיָה בְּשֵׁם רַב. אֵין קוֹרְעִין אֶלָּא עַל סֵפֶר תּוֹרָה שֶׁשְּׂרָפוֹ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל בִּזְרוֹעַ. כְּגוֹן יְהוֹיָקִים בֶּן יֹאשִׁיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה וַחֲבֵירָיו. עוּלָּא בִּירִייָא רִבִּי לָעְזָר בְּשֵׁם רִבִּי חֲנִינָה. הָרוֹאֶה סֵפֶר תּוֹרָה שֶׁנִּשְׂרַף חַיָּיב לִקְרוֹעַ עַל הַגְּוִיל עַל הַכְּתָב בִּפְנֵי עַצְמוֹ וְעַל הַכְּתָב בִּפְנֵי עַצְמוֹ. מַה טַּעֲמָא. אַחֲרֵי שְׂרוֹף הַמֶּלֶךְ אֶת הַמְּגִילָּה וְאֶת הַדְּבָרִים. אֶת הַמְּגִילָּה זֶה הַגְּוִיל. וְאֶת הַדְּבָרִים זֶה הַכְּתָב. רִבִּי בֶּרֶכְיָה רִבִּי חֶלְבּוֹ עוּלָּא בִּירִייָא רִבִּי לָעְזָר בְּשֵׁם רִבִּי חֲנִינָה. עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֵיעָשׂוֹת רֹאשׁ חוֹלָה לַצַּדִּיקִים לְעָתִיד לָבוֹא. מַה טַּעַם. שִׂיתוּ לִיבְּכֶם לְחֵילָה. לְחוֹלָה כְתִיב. וְהַצַּדִּיקִים מַרְאִין אוֹתוֹ בְּאֶצְבַּע וְאוֹמְרִים. כִּי זֶה אֱלֹהֵים אֱלֹהֵינוּ עוֹלָם וָעֶד הוּא יְנַהֲגֵנוּ עַלְמוּת. עַלְמוּת בַּעֲלִימוּת. עַלְמוּת בְּזִרְיזוּת. עַלְמוּת. כְּאִילֵּין עוֹלִימְתָא. תִּירְגֵּם עֲקִילַס. אַתְנָא סְיָיא. עוֹלָם שֶׁאֵין בּוֹ מָוֶת. וְהַצַּדִּיקִים מַרְאִין בּוֹ בְּאֶצְבַּע וְאוֹמְרִים. כִּי זֶה אֱלֹהִים אֱלֹהֵינוּ עוֹלָם וָעֶד הוּא יְנַהֲגֵנוּ עַלְמוּת. הוּא יְנַהֲגֵנוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה. הוּא יְנַהֲגֵנוּ לְעָתִיד לָבוֹא. וְעַל יְרוּשָׁלַם וְעַל בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. וַיָּבוֹאוּ אֲנָשִׁים מִשְׁכֶם וּמִשִּׁילֹה וּמִשֹּׁמְרוֹן שְׁמוֹנָה אֲנָשִׁים מְגוּלְּחֵי זָקָן וּקְרוּעֵי בְגָדִים. אֶחָד שֶׁשָּׁמַע שֶׁחָרְבָה יְרוּשָׁלַם וְאֶחָד הָרוֹאֶה אֶת יְרוּשָׁלַם בְּחוּרְבָּנָהּ חַיָּיב לִקְרוֹעַ. הָרוֹאֶה אֶת יְרוּשָׁלַם מִן הַצּוֹפִים חַיָּיב לִקְרוֹעַ. אִית תַּנֵּיי תַּנֵּי. מוֹסִיף

עַל הַקֶּרַע. אִית תַּנָּיֵי תַנֵּי. תְּחִילַּת הַקֶּרַע טֶפַח וְתוֹסַפְתּוֹ כָּל שֶׁהוּא. אִית תַּנָּיֵי תַנֵּי. תְּחִילַּת הַקֶּרַע טֶפַח תּוֹסַפְתּוֹ שָׁלֹשׁ אֶצְבָּעוֹת. רִבִּי יוֹסֵה רִבִּי יִרְמְיָה בְּשֵׁם רִבִּי חִייָה בַּר בָּא רִבִּי חִזְקִיָּה רִבִּי יִרְמְיָה בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. הֲלָכָה כְּמִי שֶׁהוּא אוֹמֵר. תְּחִילַּת הַקֶּרַע טֶפַח תּוֹסַפְתּוֹ כָּל שֶׁהוּא.

מָהוּ לְהַבְדִּיל קְנֵה שָׁפָה. רִבִּי יִרְמְיָה רִבִּי חִייָה בְּשֵׁם רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ. וַיַּחֲזֵק דָּוִד. אֵין חֲזָקָה פָּחוּת מִטֶּפַח. וַיִּקְרַעֵם. רִבִּי סִימוֹן בְּשֵׁם רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי. מִיכָּן שֶׁהוּא צָרִיךְ לְהַבְדִּיל קְנֵה שָׁפָה. מֵת לוֹ מֵת קוֹרֵעַ. מֵת לוֹ מֵת אַחֵר אֲפִילּוּ שֶׁשָּׁמַע עַל אָבִיו וְעַל אִמּוֹ וְעַל רַבּוֹ שֶׁלִּימְּדוֹ חָכְמָה קוֹרֵעַ קֶרַע אֶחָד לְכוּלָּן. רִבִּי יְהוּדָה בֶּן תֵּימָא אוֹמֵר. קוֹרֵעַ עַל זֶה בִּפְנֵי עַצְמוֹ וְעַל זֶה בִּפְנֵי עַצְמוֹ וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה שֶׁלֹּא כְּאָבִיו וְשֶׁלְּאִימּוֹ תּוֹסֶפֶת. וְלָא דָא הִיא קַדְמַיְיתָא. אֶלָּא שֶׁלֹּא יוֹסִיף לֹא עַל שֶׁלְּאָבִיו וְלֹא עַל שֶׁלְּאִמּוֹ. רִבִּי חֶלְבּוֹ וְרַב מַתְּנָה יוֹסֵי בַּר מְנִישָׁא בְּשֵׁם רַב. הֲלָכָה כְּרִבִּי יְהוּדָה בֶּן תֵּימָא. מֵת לוֹ מֵת קוֹרֵעַ. מֵת לוֹ מֵת אַחֵר מוֹסִיף עַל הַקֶּרַע וְקוֹרֵעַ. עַד אֵיכָן. אָמַר רִבִּי חֲנִינָה. עַד שֶׁהוּא מַגִּיעַ עַד טִיבּוּרוֹ. תַּנָּא חַד סָב קוֹמֵי רִבִּי זְעוּרָה. אֲפִילּוּ נִתְמַנָּה לוֹ בֶּגֶד כָּל שִׁבְעָה חַייָב לִקְרוֹעַ. אָמַר לֵיהּ רִבִּי זְעוּרָה. הָדָא דַתְּ אָמַר בְּשֶׁאָר הַקְּרוֹבִים. אֲבָל עַל אָבִיו וְעַל אִמּוֹ אֲפִילּוּ לְאַחַר שִׁבְעָה חַייָב לִקְרוֹעַ. מֵת לוֹ מֵת קוֹרֵעַ. מֵת לוֹ מֵת אַחֵר מַרְחִיק שָׁלֹשׁ אֶצְבָּעוֹת וְקוֹרֵעַ. שָׁלְמוּ מִלְּפָנָיו מַתְחִיל מֵאַחֲרָיו. שָׁלְמוּ מִלְּמַעֲלָן מַתְחִיל מִלְּמַטָּן. שָׁלְמוּ אֵילּוּ וְאֵילּוּ. רִבִּי חִייָה בְּרֵיהּ דְּרִבִּי אַדָּא דְיָפוֹ אָמַר. נַעֲשָׂה כְּפוֹחֵחַ.

רִבִּי חִינְנָא בַּר פַּפָּא סְלַק גַּבֵּי רִבִּי תַּנְחוּם בֵּירְבִּי חִייָה. נְפַק לְגַבֵּיהּ לְבִישׁ סְנָטִירֵיהּ. מָהוּ סְנָטֵרֵיהּ. מָאנִין דְּלָא חָפִיתִין. אָמַר לֵיהּ. הָדָא מְנָן לָךְ. אָמַר לֵיהּ. הָכֵין הֲוָה רִבִּי סִימוֹן רִבִּי עָבַד. אָמַר לֵיהּ. הִתְפַּלֵּל עָלֵינוּ. אָמַר לֵיהּ. יִסּוֹג תּוֹרַעְתָּךְ. שֶׁכָּל אוֹתָהּ הַשָּׁנָה הַדִּין מָתוּחַ כְּנֶגֶד הַמִּשְׁפָּחָה. דְּאָמַר רִבִּי יוֹחָנָן. כָּל שִׁבְעָה הַחֲרֵב שְׁלוּפָה. עַד שְׁלֹשִׁים הִיא רוֹפֶפֶת. לְאַחַר שְׁנֵים עָשָׂר חוֹדֶשׁ הִיא חוֹזֶרֶת לְתַעֲרָהּ. לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה. לְכִיפָּה שֶׁלְּאֲבָנִים. כֵּיוָן שֶׁנִּתְרַעְרְעָה אַחַת מֵהֶן נִתְרַעְרְעוּ כוּלָּן. וְאָמַר רִבִּי לָעְזָר. אִם נוֹלַד בֵּן זָכָר בְּאוֹתָהּ הַמִּשְׁפָּחָה נִתְרַפְּאַת כָּל אוֹתָהּ הַמִּשְׁפָּחָה.

מְנַיִין שֶׁאָבֵל חַייָב לִקְרוֹעַ מְעוּמָד. דִּכְתִיב וַיָּקָם אִיּוֹב וַיִּקְרַע אֶת מְעִילוֹ וַיָּגֹז אֶת רֹאשׁוֹ. רִבִּי יוּדָה בַּר פָּזִי בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. מִיכָּן שֶׁאָבֵל צָרִיךְ לִקְרוֹעַ מְעוּמָד. כִּדְאָמַר רִבִּי יוֹחָנָן הוֹרִי רִבִּי יָסָא לִשְׁלוֹל לְמָחָר. כַּד דְּמָךְ רִבִּי יָסָא הוֹרִי רִבִּי חִייָה בַּר בָּא לְנָעוֹל בּוֹ בַיּוֹם. אָמַר רִבִּי זְעוּרָה. וְלָא פְלִיגִין. מָאן דְּאָמַר. יִשְׁלוֹל לְמָחָר. יִנְעוֹל לְמָחָר. וּמָאן דְּאָמַר. יִנְעוֹל בּוֹ בַיּוֹם. יִשְׁלוֹל בּוֹ בַיּוֹם.

אָמְרוּ לוֹ. מֵת רְאוּבֵן. וְקָרַע. וְאַחַר כָּךְ אָמְרוּ לוֹ. שִׁמְעוֹן הָיָה. כְּבָר יָצָא יְדֵי קְרִיעָתוֹ. אָמְרוּ לוֹ. מֵת רְאוּבֵן. וְקָרַע. וְאַחַר כָּךְ אָמְרוּ לוֹ. קַיָּים הָיָה וָמֵת. אֵית תַּנָּיֵי תַנֵּי. יָצָא יְדֵי קְרִיעָתוֹ. אֵית תַּנָּיֵי תַנֵּי. לֹא יָצָא יְדֵי קְרִיעָתוֹ. מָאן דְּאָמַר. יָצָא יְדֵי קְרִיעָתוֹ. כְּבַר קָרַע. מָאן דְּאָמַר. לֹא יָצָא יְדֵי קְרִיעָתוֹ. וַהֲרֵי עַל חַי קָרַע. וְעוֹד מִן הָדָא דְתַנֵּי. קָרַע וְחָזְרָה בּוֹ נְשָׁמָה. אִם עַל אָתָר אֵינוֹ צָרִיךְ לִקְרוֹעַ. אִם לְאַחַר זְמַן צָרִיךְ לִקְרוֹעַ. כַּמָּה הוּא עַל אָתָר. כְּדֵי דִיבּוּר. כַּמָּה הוּא כְּדֵי דִיבּוּר. רִבִּי סִימוֹן בְּשֵׁם רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי. כְּדֵי שְׁאֵילַת שָׁלוֹם בֵּין אָדָם לַחֲבֵירוֹ. אַבָּא בַּר בַּר חָנָה בְשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. כְּדֵי שְׁאֵילַת שָׁלוֹם בֵּין הָרַב לַתַּלְמִיד וְיֹאמַר לוֹ. שָׁלוֹם עָלֶיךָ רִבִּי. רִבִּי יוֹחָנָן הֲוָה מִיסְתַּמֵּיךְ עַל רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אִידִי וַהֲוָה רִבִּי לְעָזָר חָמֵי לֵיהּ וּמִיטַּמַּר מִן קוֹמוֹי. אָמַר. הָא תַּרְתֵּין מִילִּין הָדֵין בַּבְלָיֵיא עָבֵד לִי. חָדָא דְלָא שְׁאַל בִּשְׁלָמִי. וְחָדָא דְלָא אָמַר שְׁמוּעָתָא מִן שְׁמִי. אָמַר לֵיהּ. כֵּן אִינּוּן נַהֲגִין גַּבּוֹן. זְעִירָא לַא שְׁאַל בִּשְׁלָמֵיהּ דְּרַבָּא. דְּאִינּוּן מְקַיְּימִין רָאוּנִי נְעָרִים וְנֶחְבָּאוּ וִישִׁישִׁים קָמוּ עָמָדוּ. מִי מְהַלְּכִין חֲמֵי לֵיהּ חַד בֵּית מִדְרָשׁ. אָמַר לֵיהּ. הָכֵין הֲוָה רִבִּי מֵאִיר יְתִיב וּדְרַשׁ וַאֲמַר שְׁמוּעָתָא מִן שְׁמֵיהּ דְּרִבִּי יִשְׁמָעֵאל וְלָא אָמַר שְׁמוּעָתָא מִן שְׁמֵיהּ דְּרִבִּי עֲקִיבָה. אָמַר לֵיהּ. כָּל עַמָּא יָדְעִין דְּרִבִּי מֵאִיר תַּלְמִידֵיהּ דְּרִבִּי עֲקִיבָה. אָמַר לֵיהּ. וְכָל עַמָּא יָדְעִין דְּרִבִּי לְעָזָר תַּלְמִידֵיהּ דְּרִבִּי יוֹחָנָן. וּמָהוּ מֵיעֲבוֹר קוֹמֵי אֲדוּרֵי צַלְמָא. אָמַר לֵיהּ. וּמַה אַתְּ פְּלִיג לֵיהּ אוֹקַר. עֲבוֹר קוֹמוֹי וְאַסְמֵי עֵינוֹי. אָמַר לֵיהּ. יְאוּת רִבִּי לְעָזָר עָבַד לְךָ דְּלָא עָבַר קוֹמָךְ. אָמַר לֵיהּ. רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אִידִי. יוֹדַע אַתְּ לְפַיֵּיס. וְרִבִּי יוֹחָנָן בָּעֵי דְּיֵימְרוּן שְׁמוּעָתָא מִן שְׁמֵיהּ. אַף דָּוִד בִּיקֵּשׁ עָלֶיהָ רַחֲמִים. אָמַר אָגוּרָה בְאָהֳלְךָ עוֹלָמִים. רִבִּי פִּינְחָס רִבִּי יִרְמְיָה בְשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. וְכִי עָלְתָה עַל לֵב דָּוִד שֶׁהוּא חַיָּיה לְעוֹלָמִים. אֶלָּא כָּךְ אָמַר. אֶזְכֶּה שֶׁיְּהוּ דְבָרַיי נֶאֱמָרִים בְּבָתֵּי כְנֶסְיוֹת וּבְבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת. וּמָה אָנִים לֵיהּ. בַּר טִירָא אָמַר. הָאוֹמֵר שְׁמוּעָה מִשֵּׁם אוֹמְרָהּ שִׂפְתוֹתָיו רוֹחֲשׁוֹת בַּקֶּבֶר. מַה טַּעֲמָה. דּוֹבֵב שִׂפְתֵי יְשֵׁינִים. כְּכוֹמֶר זֶה שֶׁלְּעֲנָבִים שֶׁהוּא זָב מֵאֵילָיו. רִבִּי חִינְנָא בַּר פַּפָּא וְרִבִּי סִימוֹן. חַד אָמַר. כָּהֵן דְּשָׁתֵי קוֹנְדִיטוֹן. וְחוֹרָנָה אָמַר. כָּהֵן דְּשָׁתֵי חֲמַר עָתִיק. אַף עַל גַּב דְּהוּא שָׁתֵי לֵיהּ טַעֲמֵיהּ בְּפוּמֵיהּ.

וְאֵין דּוֹר שֶׁאֵין בּוֹ לֵיצָנִים. וּמָה הָיוּ פְּרִיצֵי הַדּוֹר עוֹשִׂין. הָיוּ מְהַלְּכִין אֶצֶל חֲלוֹנוֹתָיו שֶׁלְּדָוִד וְאוֹמְרִים. דָּוִד. אֵימָתַי יִבָּנֶה בֵית הַמִּקְדָּשׁ. אֵימָתַי בֵּית יי נָלַךְ. וְהוּא אוֹמֵר. אַף עַל פִּי שֶׁהֵן מִתְבַּוְונִין לְהַכְעִיסֵינִי יָבוֹא עָלַי שֶׁאֲנִי שָׂמֵח בְּלִיבִּי. שָׂמַחְתִּי בְּאוֹמְרִים לִי בֵּית יי נֵלֵךְ. וְהָיָה כִּי יִמְלְאוּ יָמֶיךָ לָלֶכֶת עִם אֲבוֹתֶיךָ. אָמַר רִבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָן. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְדָוִד. דָּוִד. יָמִים מְלֵיאִים אֲנִי מוֹנֶה לָךְ. אֵין אֲנִי מוֹנֶה לָךְ יָמִים חֲסֵירִים. כְּלוּם שְׁלֹמֹה בְנְךָ בוֹנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ לֹא לְהַקְרִיב בְּתוֹכוֹ קָרְבָּנוֹת. חֲבִיב עָלַי מִשְׁפָּט וּצְדָקָה שֶׁאַתְּ עוֹשֶׂה יוֹתֵר מִן הַקָּרְבָּנוֹת. מַה טַּעַם. עֲשׂוֹת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט נִבְחָר לַיי מִזָּבַח.

הלכה ח

משנה: אֵין מַנִּיחִין אֶת הַמִּיטָּה בָּרְחוֹב שֶׁלֹּא לְהַרְגִּיל אֶת הַהֶסְפֵּד. וְלֹא שֶׁל נָשִׁים לְעוֹלָם מִפְּנֵי הַכָּבוֹד. נָשִׁים בַּמּוֹעֵד מְעַנּוֹת אֲבָל לֹא מְטַפְּחוֹת. רִבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר הַסְּמוּכוֹת לַמִּיטָּה מְטַפְּחוֹת:

הלכה: עַל כָּל הַמֵּתִים הוּא דוֹחֶה בַּמִּיטָּה וְאֵינוֹ מַרְבֶּה בָּעֶסְקָיו. עַל אָבִיו וְעַל אִמּוֹ מַרְבֶּה בָּעֶסְקָיו וְאֵינוֹ דוֹחֶה בַּמִּיטָּה. אִם הָיָה שְׁעַת דּוֹחַק אוֹ עוֹנַת גְּשָׁמִים אֲפִילוּ עַל אָבִיו וְעַל אִמּוֹ מַרְבֶּה בָּעֶסְקָיו וְאֵינוֹ דוֹחֶה בַּמִּיטָּה. שֶׁכָּל הַמַּרְבֶּה בָּעֶסְקָיו עַל אָבִיו וְעַל אִמּוֹ הֲרֵי זֶה מְשׁוּבָּח.

עַל כָּל הַמֵּתִים אֵינוֹ מַבְדִּיל קָנֶה שָׂפָה אֶלָּא עַל אָבִיו וְעַל אִמּוֹ. דִּבְרֵי רִבִּי מֵאִיר. רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר. כָּל קֶרַע שֶׁאֵינוֹ מַבְדִּיל קָנֶה שָׂפָה שֶׁלּוֹ הֲרֵי זֶה קֶרַע שֶׁלִּתְיפְלוּת. רִבִּי יוֹחָנָן פְּלִיג עִם רִבִּי יוּדָה בְּתַרְתֵּיי. רִבִּי יוֹחָנָן שְׁמַע דְּרִבִּי חֲנִינָה תְּשִׁישׁ. סְלַק בָּעֵי מְבַקְּרָתֵיהּ. גַּו אִיסַרְטָא שְׁמַע דִּדְמָךְ. נְחַת מִן חַמְרֵיהּ וַאֲפִיק מָאנָא דְטַבְלֵייָא דְשׁוּבְתָא וּבְזָעָן. כַּיי דְתַנִּינָן תַּמָּן. כֹּהֵן גָּדוֹל פּוֹרֵם מִלְּמַטָּן וְהַהֶדְיוֹט מִלְּמַעְלָן. רִבִּי לָעְזָר בְּשֵׁם כַּהֲנָא. לְמַעֲלָן. לְמַעֲלָן מִקְּנֶה שָׂפָה. לְמַטָּן. לְמַטָּן מִקְּנֶה שָׂפָה. רִבִּי יוֹחָנָן אָמַר. לְמַטָּן מַמָּשׁ. וְאַתְיָא דְרִבִּי לָעְזָר בְּשֵׁם כַּהֲנָא כְּרִבִּי יוּדָה. אֵין כְּרִבִּי יוּדָה לֹא יִפְרוֹם כָּל עִיקָּר. מַאי כְּדוֹן. חוֹמֶר הוּא בְכֹהֵן גָּדוֹל שֶׁהוּא מַבְדִּיל קָנֶה שָׂפָה.

עַל כָּל הַמֵּתִים הוּא שׁוֹלֵל לְאַחַר שִׁבְעָה וּמְאַחֶה לְאַחַר שְׁלשִׁים. עַל אָבִיו וְעַל אִמּוֹ אֵינוֹ מְאַחֶה עוֹלְמִית. תַּנֵּי בְשֵׁם רִבִּי נָתָן. הָאִשָּׁה שׁוֹלֶלֶת מִיָּד וּמְאַחָה לְאַחַר שְׁלשִׁים. עַל אָבִיהּ וְעַל אִמָּהּ אֵינָהּ מְאַחָה עוֹלְמִית. אֵי זֶהוּ אִיחוּי. כְּאָרִיג. הַסּוֹלֵם וְהַקֶּפֶשׁ אֵין מְעַכְּבִין.

עַל כָּל הַמֵּתִים אֵינוֹ קוֹרֵעַ אֶלָּא הָעֶלְיוֹן בִּלְבַד. עַל אָבִיו וְעַל אִמּוֹ אֲפִילוּ עֲשָׂרָה זֶה עַל גַּבֵּי זֶה. אֵין אֶפִּיקַרְסִין מְעַכֶּבֶת. הָאִשָּׁה אֵינָהּ קוֹרַעַת אֶלָּא הָעֶלְיוֹן בִּלְבַד. תַּנֵּי. רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר. הָאִשָּׁה קוֹרַעַת אֶת הַפְּנִימִי וְהוֹפְכָתוֹ לַאֲחוֹרֶיהָ וְחוֹזֶרֶת וְקוֹרַעַת אֶת הַשְּׁאָר.

עַל כָּל הַמֵּתִים הוּא אָסוּר בְּגִיהוּץ עַד שְׁלשִׁים. עַל אָבִיו וְעַל אִמּוֹ עַד שְׁנֵים עָשָׂר חוֹדֶשׁ. אֵי זֶהוּ גִיהוּץ. כְּלֵי צֶמֶר מְגוּהָצִין חֲדָשִׁים וּכְלֵי פִשְׁתָּן מְגוּהָצִין לְבָנִים.

עַל כָּל הַמֵּתִים הוּא אָסוּר בְּתִגְלַחַת עַד שְׁלשִׁים. עַל אָבִיו וְעַל אִמּוֹ עַד שֶׁיִּשְׁלַח פֶּרַע אוֹ עַד שֶׁיְּגָעֲרוּ בּוֹ קְרוֹבָיו. רִבִּי שְׁמוּאֵל בַּר אֲבוּדַמִי דְּמִכַת אִימֵּיהּ קוֹמֵי מוֹעֲדָא תְּמַנְיָא יוֹמִין. אֲתָא שְׁאַל לְרִבִּי מָנָא. אָמַר לֵיהּ. כָּל דְּבָר שֶׁהוּא תָלוּי בְּשִׁבְעָה וּשְׁלשִׁים הֲרֵגֶל מַפְסִיק. בְּרַם הָכָא עַד שֶׁיִּשְׁלַח פֶּרַע אוֹ עַד שֶׁיְּגָעֲרוּ בּוֹ חֲבִירָיו.

עַל כָּל הַמֵּתִים אֵינוֹ מְגַלֶּה אֶת לִבּוֹ אֶלָּא עַל אָבִיו וְעַל אִמּוֹ. דִּבְרֵי רִבִּי מֵאִיר. רִבִּי שְׁמוּאֵל בְּשֵׁם רִבִּי אֶבְדּוּמִי בַּר תַּנְחוּם. מִפְּנֵי שֶׁבָּטְלָה מִמֶּנּוּ מִצְוַת כִּבּוּד.

עַל כָּל הַמֵּתִים הוּא אָסוּר לֵילֵךְ בַּסְּחוֹרָה עַד שְׁלֹשִׁים יוֹם. עַל אָבִיו וְעַל אִמּוֹ עַד שֶׁיִּגְעֲרוּ בּוֹ חֲבֵירָיו וְיֹאמְרוּ לוֹ. צֵא עִמָּנוּ.

עַל כָּל הַמֵּתִים הוּא אָסוּר לֵילֵךְ בַּסְּעוּדָה עַד שְׁלֹשִׁים יוֹם. עַל אָבִיו וְעַל אִמּוֹ עַד שְׁנֵים עָשָׂר חוֹדֶשׁ. אִם הָיְתָה חֲבוּרַת מִצְוָה אוֹ קִידּוּשׁ הַחוֹדֶשׁ <מוּתָּר>.

<הֲרֵי> שֶׁהָיָה מַחֲלִיף בְּגָדִים כָּל שִׁבְעָה חַייָב לִקְרוֹעַ אֶת כּוּלָּן. רִבִּי חִייָה רַבָּה וְרִבִּי חָמָא אֲבוֹי דְּרִבִּי הוֹשַׁעְיָה תְּרֵיהוֹן אָמְרִין. כּוּלְּהוֹן אֲסוּרִין בְּאִיחוּי. בַּר קַפָּרָא אָמַר. אֵין לָךְ אָסוּר בְּאִיחוּי אֶלָּא יוֹם הָרִאשׁוֹן בִּלְבַד. אָמַר רִבִּי חוּנָה. פְּלָגָא אֲחֶרֶת בֵּינֵיהוֹן. מָאן דְּמַר. כּוּלְּהוֹן אֲסוּרִין בְּאִיחוּי. עוֹשֶׂה שְׁאָר הַיָּמִים כְּיוֹם הָרִאשׁוֹן. אֲפִילוּ יֵשׁ עָלָיו כַּמָּה בְגָדִים חַייָב לִקְרוֹעַ אֶת כּוּלָּן. מָאן דְּמַר. אֵין לָךְ אָסוּר בְּאִיחוּי אֶלָּא יוֹם הָרִאשׁוֹן בִּלְבַד. עוֹשֶׂה שְׁאָר הַיָּמִים תּוֹסֶפֶת. אֲפִילוּ יֵשׁ עָלָיו כַּמָּה בְגָדִים אֵינוֹ קוֹרֵעַ אֶלָּא אֶת הָעֶלְיוֹן בִּלְבַד.

הלכה ט

משנה: וּבְרַאשֹׁנִי חֲדָשִׁים בַּחֲנוּכָּה וּבְפוּרִים מְעַנּוֹת וּמְטַפְּחוֹת. בָּזֶה וּבָזֶה אֲבָל לֹא מְקוֹנְנוֹת. נִקְבַּר הַמֵּת לֹא מְעַנּוֹת וְלֹא מְטַפְּחוֹת. אֵיזֶהוּ הָעִינּוּי שֶׁכּוּלָּן עוֹנוֹת כְּאָחַת. וְקִינָה שֶׁאַחַת מְדַבֶּרֶת וְכוּלָּן עוֹנוֹת אַחֲרֶיהָ שֶׁנֶּאֱמַר וְלַמְּדָנָה בְנֹתֵיכֶם נֶהִי וְאִשָּׁה רְעוּתָהּ קִינָה. אֲבָל לֶעָתִיד לָבוֹא מָהוּ אוֹמֵר בִּלַּע הַמָּוֶת לָנֶצַח וּמָחָה יי אֱלֹהִים דִּמְעָה מֵעַל כָּל פָּנִים וגו׳:

הלכה: רִבִּי תַּנְחוּם בַּר עִילַּיי דְּמָךְ בַּחֲנוּכְתָא. רִבִּי דוֹסָא דְּמָךְ בְּרֵישׁ יַרְחָא דְנִיסָן. עָבְדִין לֵיהּ אִיבְּרַיָיא. סָבְרִין מֵימַר. מִן דַּעְתּוֹן דְּרַבָּנָן. וּבְדִקוֹן וַאֲשְׁכְּחוֹן דִּלָּא מִן דַּעְתּוֹן דְּרַבָּנָן. רִבִּי קִרוֹסְפֵּי דְּמָךְ בְּמוֹעֲדָא וְעָבְדוֹן לֵיהּ אִיבְּרַיָיא. סָבְרִין מֵימַר. מִן דַּעְתֵּיהּ דְּרִבִּי אִמִּי. וּבְדָקוֹן וַאֲשְׁכְּחוֹן דִּלָּא מִן דַּעְתֵּיהּ דְּרִבִּי אִמִּי. רִבִּי חֶלְבּוֹ רִבִּי בָּא בַּר זַבְדָּא בְּשֵׁם רַב. אֲפִילוּ לְשָׁעָה. מִן הָדָא וַתָּמֹת שָׁם מִרְיָם וַתִּקָּבֵר שָׁם. וַאֲנָן חֲמֵיי רַבָּנָן עַנְיָין בְּדִיבּוּרָא. אָמַר רִבִּי יִרְמְיָה. חֲבֵירִים זְרִיזִין הֵן וְאֵינָן בָּאִין לִידֵי הֶסְפֵּד.

תַּנֵּי. אֵין מוֹלִיכִין חֲלִילִין לְבֵית הָאֵבֶל. אֲבָל מוֹלִיכִין חֲלִילִין לְבֵית הַשִּׁמְחָה וּלְבֵית הַמִּשְׁתֶּה.